

SUD MUNTENIA
Agenția pentru Dezvoltare Regională

STRATEGIA PENTRU SPECIALIZARE INTELIGENTĂ A REGIUNII SUD MUNTENIA PENTRU PERIOADA 2021-2027

August 2020

CUPRINS

Introducere

1. ANALIZA CONTEXTULUI REGIONAL ȘI A POTENȚIALULUI DE INOVARE	3
• Activele regionale, în special analiza infrastructurii tehnologice	3
• Legături/relații cu restul lumii și poziționarea regiunii în UE/economia globală.....	32
• Dinamica mediului antreprenorial	38
• Inovarea socială în regiunea Sud Muntenia	45
2. GUVERNARE REGIONALĂ: ASIGURAREA PARTICIPĂRII ȘI A ASUMĂRII	51
3. ELABORAREA UNEI VIZIUNI GLOBALE PENTRU VIITORUL REGIUNII	54
4. IDENTIFICAREA PRIORITĂȚILOR	55
5. DEFINIREA MIXULUI DE POLITICI ȘI A PLANULUI DE ACȚIUNE	58
6. INTEGRAREA MECANISMELOR DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE	82

Introducere

Odată cu integrarea în Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007, România a devenit membru al unui model redistributiv, ambivalent, economic și social, care folosește politica regională pentru a reduce decalajele între regiunile europene și care joacă un rol esențial în obținerea creșterii economice, crearea de noi locuri de muncă și stabilitate demografică. Un model cu finalitate socială și cu o strategie de reglementare care, prin fondurile structurale și de coeziune acordate, difuzează prosperitatea dinspre centru spre periferie.

Pe plan economic, aderarea a adus României o creștere a Produsului Intern Brut, a schimburilor comerciale și o îmbunătățire a balanței comerciale. Efectele acestor tendințe pozitive au fost puternic contracarate însă de evoluția inflaționistă a economiei și de deprecierea monedei naționale.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, în perioada 2011 – 2018, economia a fost caracterizată printr-o evoluție ușor ascendentă, influențată în foarte mare măsură de criza economică și financiară mondială, reflectată în valorile principalilor indicatori de evaluare a creșterii economice. Un aspect important care se evidențiază în analiza economiei regiunii Sud Muntenia este legat de reunirea în cadrul regiunii a șapte județe care formează două clase extrem de diferite în caracteristicile lor economice. Astfel, cele trei județe din nord – Argeș, Dâmbovița și Prahova – dau baza industrial-regională care este impresionantă, depășind media națională și celelalte patru județe din sudul regiunii – Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman – cu tradiție, în principal, în producția agricolă și agroalimentară.

Vechea structură a economiei regiunii, care a cunoscut o dezvoltare industrială masivă în anii 70, și-a pus amprenta pe profilul regiunii, încă dominat de industrie și agricultură și cu un sector terțiar cu o evoluție ascendentă. O parte dintre activitățile industriale au supraviețuit și sunt motorul creșterii economice, o altă parte nu a avut șanse de restructurare și a lăsat fără viitor mai multe orașe mici. În identificarea oportunităților și obstacolelor din regiunea Sud Muntenia determinate de cadrul natural trebuie avut în vedere aspectul că un spațiu, ca și ansamblu, funcționează și interacționează cu toate elementele din cadrul unui sistem teritorial. Altfel spus, elementele din cadrul sistemului teritorial, respectiv cadrul natural și cadrul socio – economic sunt într-o strânsă legătură, influențându-se reciproc.

De asemenea, relieful variat a contribuit și la structurarea activității economice de la nivelul regiunii, astfel că ponderea foarte mare a suprafeței de câmpie din sudul regiunii a favorizat practicarea agriculturii, fapt ce a condus la specializarea județelor din zonă (Călărași, Giurgiu, Ialomița și Teleorman) în acest domeniu. Pentru județele din nordul regiunii (Argeș, Dâmbovița și Prahova), în care predomină formele mai înalte de relief, specifice sunt activitățile preponderent industriale.

În ceea ce privește provocările cu care se confruntă regiunea pot fi menționate următoarele: gradul mare de polarizare al Bucureștiului, care inhibă dezvoltarea rețelei de localități din regiunea Sud

Muntenia, precum și gradul scăzut de accesibilitate al anumitor zone ale regiunii, ce a determinat scăderea în ultimii 2 ani a atractivității regiunii, restructurarea marilor întreprinderi de stat și de localizarea firmelor mari din industria grea, ce crează șocuri în cadrul zonelor cu o economie slab diversificată, existența unui capital uman îmbătrânit și care are în mică măsură (10%) educație superioară și competențe digitale.

1. ANALIZA CONTEXTULUI REGIONAL ȘI A POTENȚIALULUI DE INOVARE

• ACTIVELE REGIONALE, ÎN SPECIAL ANALIZA INFRASTRUCTURII TEHNOLOGICE

Implementarea Politicii de Coeziune, a Agendei Urbane Europene și a celor cinci obiective europene de politică stabilite pentru perioada 2021 – 2027, vor ajuta regiunea Sud Muntenia să echilibreze disparitățile existente, de ordin intra și interregional. Astfel, este necesară o analiză a principalilor indicatori, pentru a face o caracterizare a politicilor naționale și regionale și a rezultatului obținut în urma implementării acestora în perioada anterioară de programare.

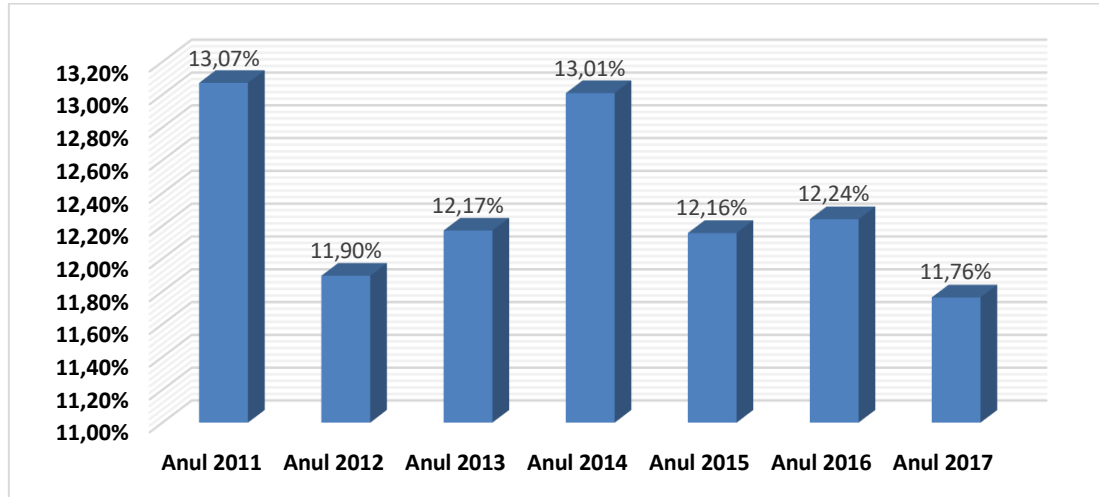
Pentru caracterizarea dezvoltării la nivel macroeconomic al regiunii Sud Muntenia sunt propuși spre analiză principalii indicatori, respectiv Produsul Intern Brut – PIB și Valoarea Adăugată Brută – VAB, precum și stadiul investițiilor străine directe și a comerțului exterior.

Produsul Intern Brut obținut în anul 2017 de regiunea Sud Muntenia totaliza 100.917,7 milioane lei prețuri curente (22.082 mil. euro – 25% din media UE-28¹), reprezentând 11,76% din valoarea PIB-ului național, situând regiunea pe locul 3 în rândul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României, după regiunile București-Ilfov și Nord -Vest. Indicator macroeconomic folosit pentru a măsura activitatea și creșterea economică într-o țară sau regiune, PIB-ul regional s-a caracterizat, în tot intervalul analizat, respectiv 2011-2017, printr-o evoluție pozitivă lentă cu o încetinire a creșterii la nivelul anului 2012.

¹ PIB-ul a fost calculat la un curs de 4,5701 lei

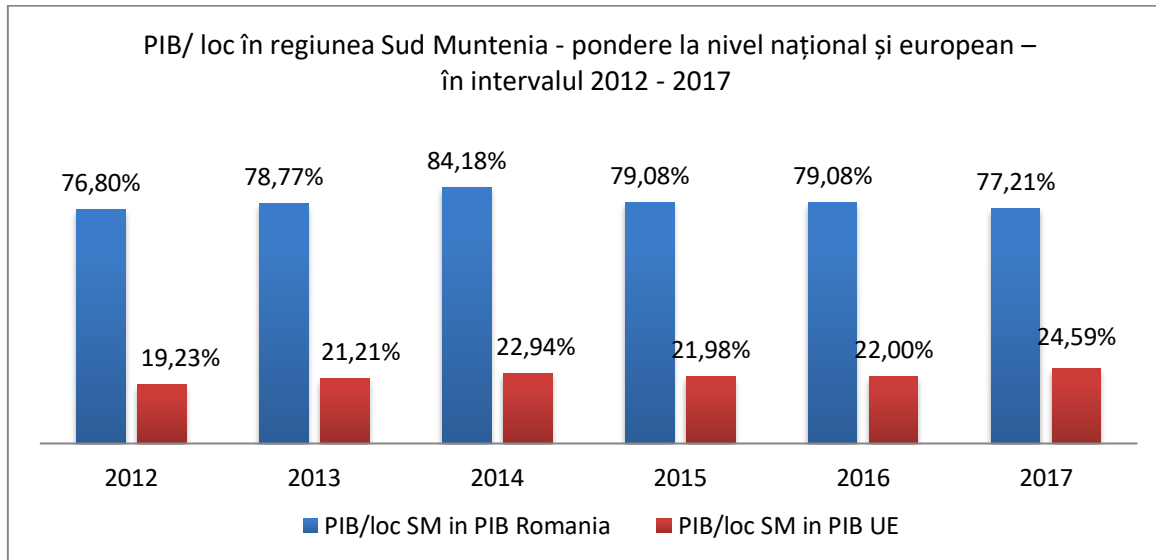

Grafic nr. 1 Ponderea regiunii Sud Muntenia în PIB național, în intervalul 2011 – 2017

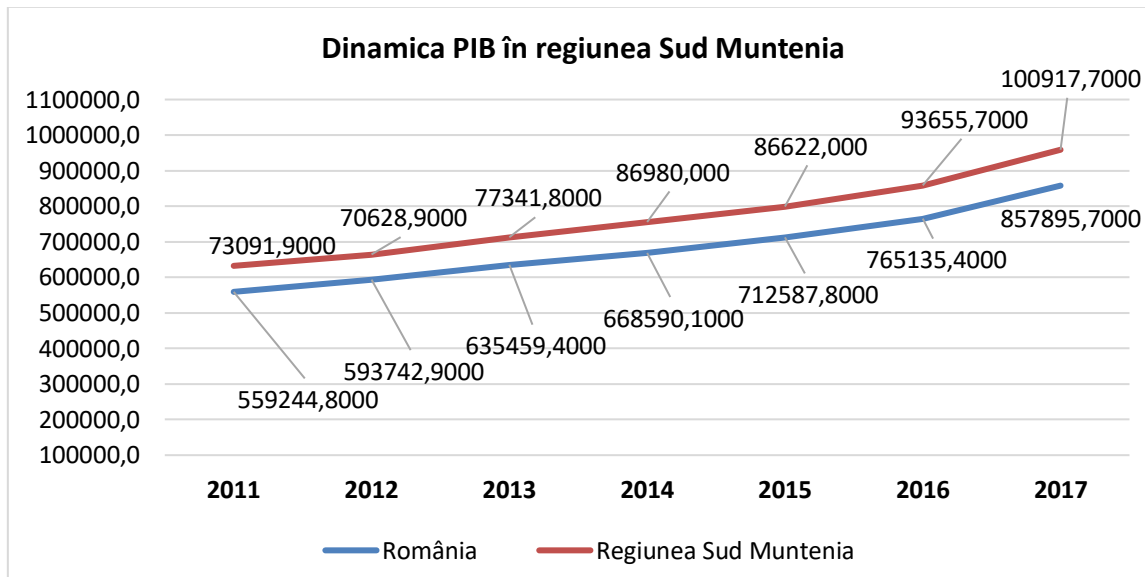
Sursa: INSSE Tempo online

Grafic nr. 2 PIB /locuitor în regiunea Sud Muntenia - pondere la nivel național și european în intervalul 2012 – 2017, %

Sursa: INSSE Tempo online; Eurostat

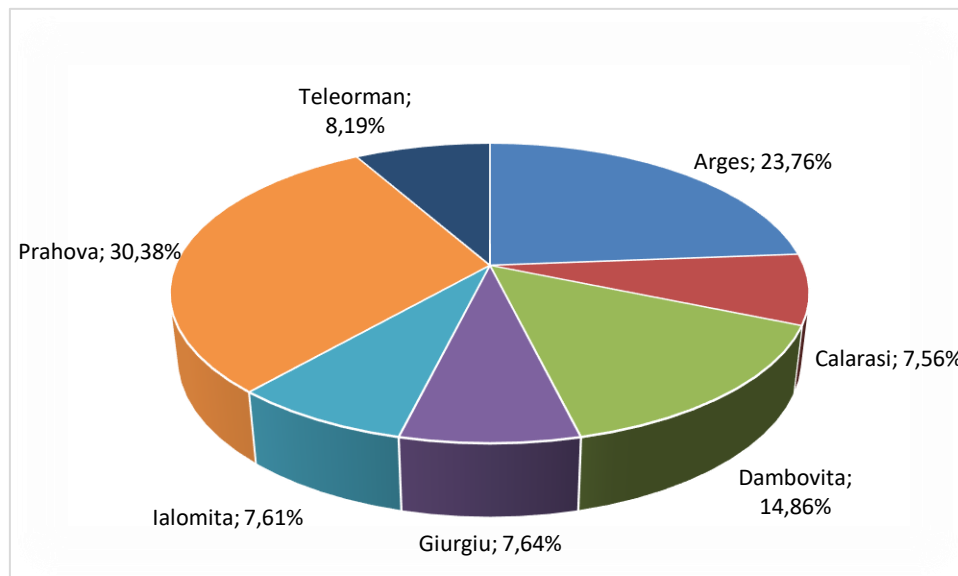
Grafic nr. 3 Dinamica PIB în valori reale, în regiunea Sud Muntenia, comparativ cu nivelul național, în perioada 2011 – 2017

Sursa: *INSSE Tempo online*

Contribuția celor 7 județe la formarea Produsului Intern Brut regional, în 2017, evidențiază decalajul dintre performanța economică a județelor din nordul regiunii, specializate în industrie, comparativ cu cele din sudul regiunii influențate de evoluția sectorului agricol. Astfel, județele Prahova și Argeș au realizat 30,38%, respectiv 23,76% din PIB regional, în timp ce Giurgiu și Ialomița, județe cu o populație puțin numeroasă (în special cea ocupată civilă) și cu o structură economică diferită, au contribuit cu 7,64%, respectiv 7,61% la PIB regional.

Figura nr. 1 Ponderea în PIB regional a PIB-ului fiecărui județ, la nivelul anului 2017

Sursa: *INSSE Tempo online*

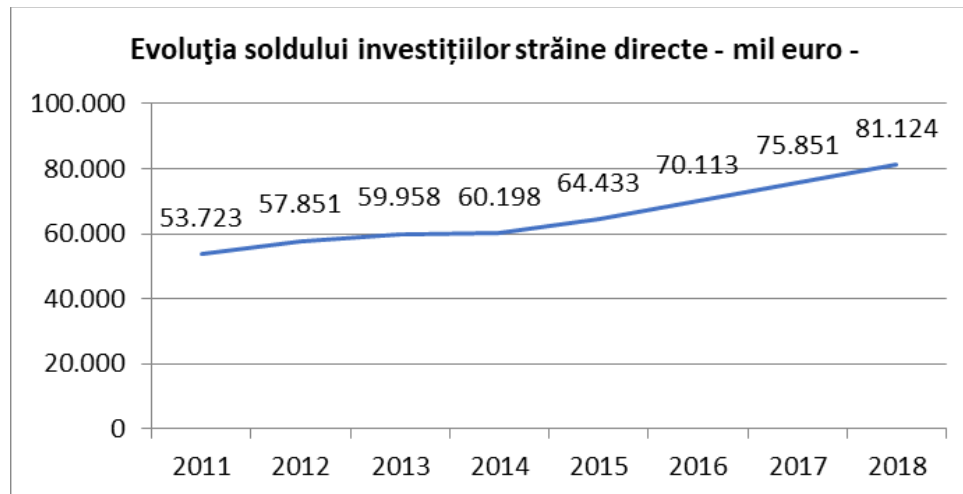
Analiza structurii sectoriale a VAB-ului regional arată că ponderile principalelor sectoare de activitate au avut, în intervalul 2011-2017, evoluții diferite și evidențiază tranziția treptată către o economie post-industrială bazată pe sectorul terțiar. În perioada 2011-2017, sectorul "Agricultură, silvicultură și pescuit" (conform CAEN rev.2) a înregistrat o diminuare continuă a VAB regional, scăzând de la 11,38% în 2011, pentru ca în 2017 să atingă nivelul de 7,51%. Sectorul "Industrie" a oscilat în ponderea VAB-ului regional de la 41,98% în 2011 față de 36,24% în anul 2017, în timp ce sectorul „Construcții” a crescut cu 0,88% în 2017 față de anul 2016. În sectorul "Comerț, servicii și altele", după o creștere de peste 70% în 2016 față de anul 2011, consecință a expansiunii sectorului imobiliar care a caracterizat întreaga țară, a înregistrat chiar și în anul 2017 o creștere în valoare de 15,04%, față de anul precedent.

Valorile acestui indicator confirmă faptul că tranziția regiunii Sud Muntenia de la o economie bazată pe producție către o economie bazată pe servicii este încă în curs de realizare, contribuția unora dintre sectoare, precum agricultura și industria, la formarea VAB-ului atingând valori peste nivelul național în 2017 (7,51% față de 4,76% și 36,24% față de 26,23%). Acest aspect poate contribui la conturarea profilului economic al regiunii, accentuând importanța celor două sectoare în economia regională.

În ceea ce privește investițiile străine directe, acestea reprezintă o forță motrică importantă pentru dezvoltarea economică, contribuind și la o creștere substanțială a productivității prin faptul că aduc atât tehnologie, cât și cele mai bune practici.

Amplasarea pe traseul unor importante coridoare de transport paneuropene, profilul diversificat al industriei, existența resurselor naturale și o ofertă turistică bine conturată au atras către regiunea Sud Muntenia 6,33% din totalul investițiilor străine directe de la nivel național în 2018, în creștere față de anul precedent, ocupând astfel locul 4 la nivel național.

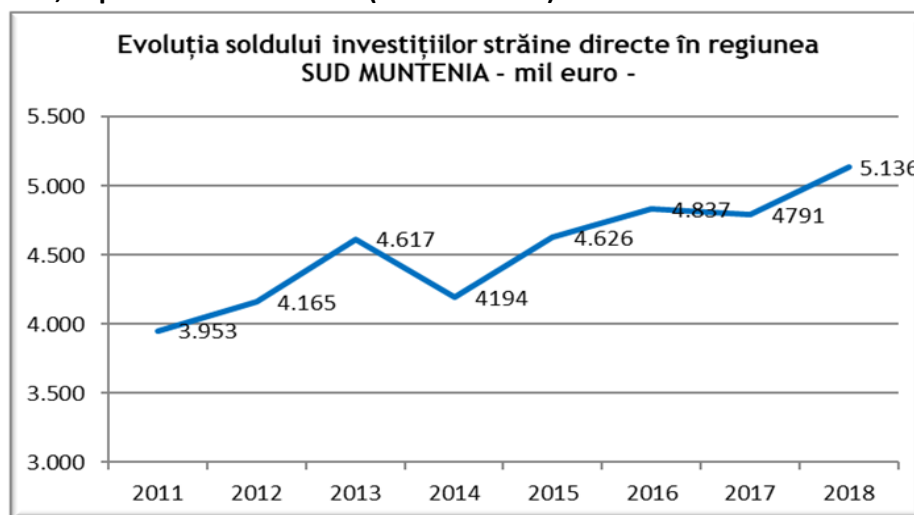
Grafic nr. 4 Evoluția soldului investițiilor străine directe la nivel național, în intervalul 2011 - 2018 (milioane euro)

Sursa: Investiții străine directe în România - BNR

Informațiile prezentate în graficul de mai sus evidențiază evoluția pozitivă a investițiilor străine directe din România în perioada 2011 - 2018, astfel încât în 2018 s-au înregistrat cu 93,50% mai multe investiții străine directe în România decât în anul 2017, aceeași tendință crescătoare înregistrându-se și la nivelul regiunii Sud Muntenia, din 2014 până în 2018.

Grafic nr. 5 Evoluția soldului investițiilor străine directe în regiunea Sud Muntenia comparativ cu nivelul național, în perioada 2011 – 2018 (milioane euro)

Sursa: Investiții străine directe în România - BNR

Se poate vedea că soldul investițiilor directe în regiunea Sud Muntenia este pe un trend ascendent până în anul 2013, urmând o scădere până în 2014, apoi înregistrând cea mai mare creștere în anul 2015, când investițiile străine directe au crescut cu 432 milioane de euro față de anul 2014. Cea mai mică creștere între anii 2011-2017 a fost înregistrată în anul 2016, când investițiile străine în zonă au

crescut cu doar 211 milioane de euro, de la valoarea de 4.626 milioane corespunzătoare anului 2015. După cum se poate observa, anul 2014 a înregistrat o scădere puternică a investițiilor străine directe cu -423 milioane de euro, de la 4.617 milioane de euro în anul 2013 la 4.194 milioane de euro în anul 2014.

Majoritatea investițiilor străine directe în întreprinderi greenfield se concentrează, ca și ansamblul ISD, în regiunea BUCUREȘTI-ILFOV (61,2 la sută din soldul ISD în întreprinderi greenfield); urmează regiunea CENTRU cu 11,3 la sută, regiunea VEST cu 10,1 la sută, NORD-VEST cu 6,1 la sută și regiunea SUD Muntenia cu 6 la sută din soldul ISD în întreprinderi greenfield.

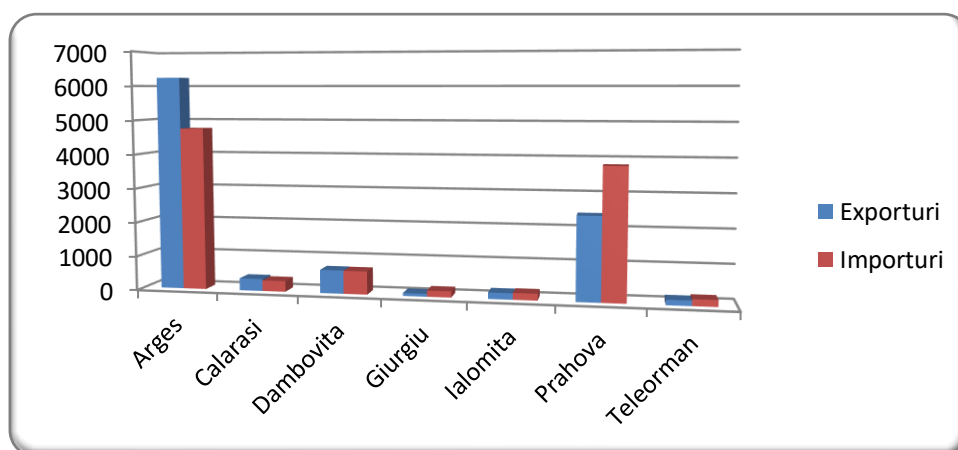
Alocarea regională a ISD greenfield cu deosebire în câteva regiuni de dezvoltare ale României, pentru termenul scurt și mediu, poate constitui un factor de creștere a decalajelor inter și intra-regionale la nivelul țării, care pot genera fluxuri însemnate ale migrației interne și externe ale forței de muncă.

COMERȚUL EXTERIOR ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

În anul 2018, regiunea Sud Muntenia a realizat 14,95% din totalul **exporturilor** FOB și 12,22% din totalul importurilor CIF realizate la nivel național, soldul operațiunilor de comerț exterior înregistrând o scădere spectaculoasă față de anul precedent (- 260 milioane euro).

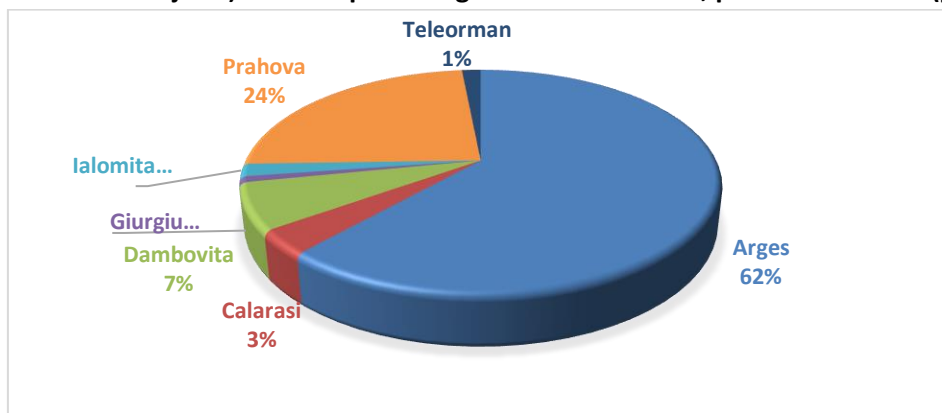
La nivel județean, rolul de lider a revenit județului Argeș cu 61,62% din totalul de exporturi FOB și cu 46,94% din totalul de importuri CIF realizate la nivelul regiunii Sud Muntenia. A fost urmat de județul Prahova, care în 2018, a realizat 23,96% din totalul de exporturi FOB și 37,65% din total importuri CIF. Pe ultimele două locuri în ceea ce privește exportul s-au situat județele Teleorman, care a realizat 1,52% și Giurgiu, care a realizat 0,84% din totalul de exporturi FOB iar în ceea ce privește importul, ultimele două locuri sunt ocupate de județul Teleorman cu 1,91% și județul Giurgiu cu 1,80% din totalul de importuri CIF.

Grafic nr. 6 Activitatea de comerț exterior pe județe componente ale regiunii Sud Muntenia, în anul 2018 (milioane euro)

Sursa: INSSE Tempo online

Figura nr. 2 Ponderea județelor în exportul regiunii Sud Muntenia, pentru anul 2018 (procente)

Sursa: INSSE Tempo online

ACTIVITATEA DE CERCETARE – DEZVOLTARE – INOVARE

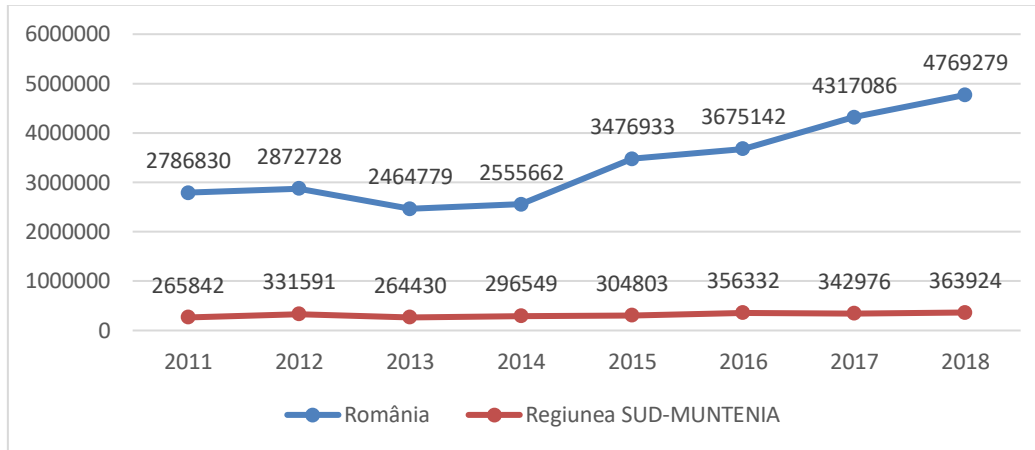
Inovarea este un proces continuu și dinamic, care contribuie la creșterea economică. Prin acest proces continuu se înțelege introducerea de bunuri, servicii, procese sau metode de marketing substanțial îmbunătățite, creșterea economică și dezvoltarea depinzând de generarea, exploatarea și diseminarea noilor cunoștințe, metode, procese și produse. Este general admis faptul că modul corect de a depăși criza și de a înscrie economia pe calea unei creșteri sustenabile și echitabile din punct de vedere social este finanțarea inovării în întreprinderi.

România are un nivel foarte scăzut al cheltuielilor totale pentru cercetare - dezvoltare, ele reprezentând cca. 8% din media UE-28. România se situează sub nivelul înregistrat de țările din centrul și sud-estul Europei în privința intensității cercetării-dezvoltării, un aspect pozitiv fiind ponderea mai mare a sectorului privat în finanțarea cheltuielilor de C&D, comparativ cu alte state membre.

La nivel regional, cheltuielile totale pentru cercetare – dezvoltare au fost, în 2018, de 363.924 milioane lei, ocupând locul 3 la nivel național. Din totalul cheltuielilor, 98,45% au reprezentat cheltuieli curente și 1,55% cheltuieli de capital, acestea din urmă în scădere ca pondere în total cheltuieli față anul precedent, indicând orientarea preponderentă către menținerea pe piață și nu spre dezvoltare. Din repartizarea pe județe a cheltuielilor din cercetare – dezvoltare rezultă că în județul Argeș acestea au deținut o pondere de 88,71%, urmat de Prahova cu 4,90%, ultimele locuri fiind ocupate de județele Giurgiu respectiv 0,06%, Teleorman cu 0,02%, în timp ce Ialomița nu intră în clasament.

Grafic nr. 7 Evoluția cheltuielilor din domeniul CDI la nivelul regiunii Sud Muntenia – comparativ cu nivelul național, în intervalul 2011 – 2018 (mii lei prețuri curente)

Sursa: *INSSE Tempo online*

Astfel, cheltuielile pe care o regiune le direcționează activităților CDI, la nivel de PIB pentru anul 2017, doar 0,32% din valoarea obținută de regiunea Sud Muntenia era direcționată activităților CDI, pe când la nivel național valoarea era sensibil mai ridicată de 0,5% din acesta. Acestor valori le corespunde 24 de euro/locuitor la nivel regional și 48 de euro/locuitor cheltuieli CDI la nivel național. În comparație cu aceste valori, la nivelul UE este direcționat 2,06% din PIB pentru activitățile CDI, acestei sume revenindu-i, în medie, aproximativ 618 de euro/locuitor.

Prin aceste valori se observă faptul că regiunea Sud Muntenia direcționează valori de două ori mai mici activităților CDI, comparativ cu România și direcționează de peste 25 de ori mai puțini bani acestor activități, comparativ cu Uniunea Europeană.

Sistemul regional de cercetare – dezvoltare – inovare se confruntă cu aceleași probleme ca cel de la nivel național. Subfinanțarea acestui sector ca procent din PIB, slaba dotare cu tehnologie performantă și remunerația scăzută din acest domeniu au condus la fenomenul de migrație al specialiștilor, în special al celor tineri. Pe lângă problemele de ordin instituțional, la baza declinului din sectorul CDI a stat și capacitatea scăzută a mediului de afaceri de la nivel regional în a investi în cercetare sau în a asimila rezultatele de cercetare-dezvoltare tehnologică (produse, tehnologii noi sau modernizate etc.), fapt ce reiese din ponderea scăzută a investițiilor în modernizare și re tehnologizare. Tot acest complex de factori este determinant pentru atractivitatea foarte scăzută a sectorului CDI la nivel regional, cu impact negativ asupra întregului mers al acestui domeniu.

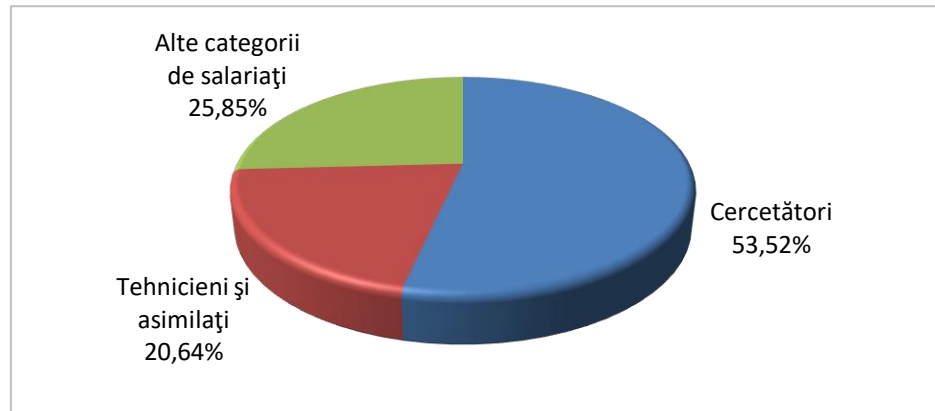
În activitatea de cercetare – dezvoltare, în anul 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia, erau 2.631 salariați, în creștere cu 12,24% față de anul 2017 și cu 16,78% față de 2011. Din punct de vedere al numărului de salariați, regiunea s-a situat pe locul 6 la nivel național, în 2018.

Cei mai mulți salariați în cercetare – dezvoltare erau în județul Argeș (1.891 salariați), urmat de județul Călărași cu 306 salariați, în timp ce pe ultimele locuri s-au situat județele Ialomița – cu niciun salariat și Giurgiu cu 10 salariați în 2018. Majoritatea județelor au înregistrat scăderi a numărului de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare în anul 2018 comparativ cu anul 2015.

Din numărul total al salariaților 53,52% erau cercetători, 20,64% erau tehnicieni și asimilați, iar 25,85% erau alte categorii de salariați.

Figura nr. 3 Distribuția salariaților din activitatea C-D pe ocupații la nivelul regiunii Sud Muntenia - 2018

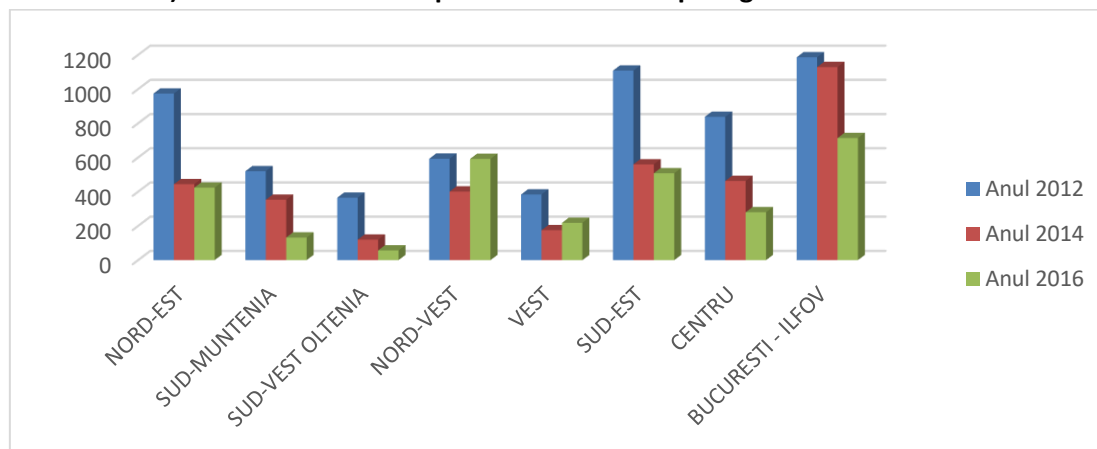

Sursa: INSSE Tempo online

În ceea ce privește inovarea, în regiunea Sud Muntenia, în 2016 exista un număr de 132 întreprinderi inovative dintr-un total de 2.925 la nivel național, ocupând astfel locul 7 la acest aspect. Cele mai multe dintre întreprinderile inovative operau în industrie – 94 și restul de 38 în servicii². Chiar și așa, atât la nivelul regiunii Sud Muntenia, cât și la nivelul întregii țări, numărul întreprinderilor inovative rămâne unul redus, în special, ținând cont de faptul că cercetarea statistică este restrânsă la 0,23% din numărul total de întreprinderi active la nivel național. Majoritatea agenților economici desfășoară activități de cercetare – dezvoltare în alte științe naturale și inginerie în județele Prahova și Dâmbovița în timp ce în județele Călărași și Argeș un număr foarte mic de întreprinderi desfășoară activități de cercetare în biotehnologie.

² Datele sunt disponibile doar la nivelul anului 2016 pe INSSE, datorită faptului că acest indicator se calculează din 2 în 2 ani.

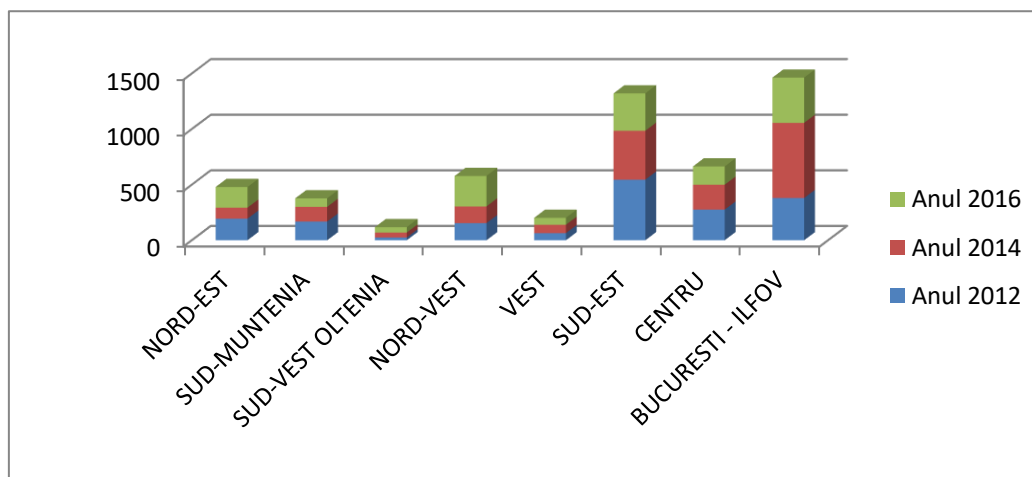
Grafic nr. 8 Evoluția numărului de întreprinderi inovatoare pe regiuni de dezvoltare 2012 - 2016

Sursa: INSSE Tempo online

În ceea ce privește inovația de produs și/sau proces, la nivelul regiunii Sud Muntenia numărul întreprinderilor cu inovație de produs și de proces a urmat un trend descendent pe orizontul analizat. La nivelul regiunii Sud Muntenia scăderea în anul 2016 față de anul 2012 este de 54,17%.

Grafic nr. 9 Evoluția numărului de întreprinderi cu inovație de produs și de proces la nivel național 2012-2016

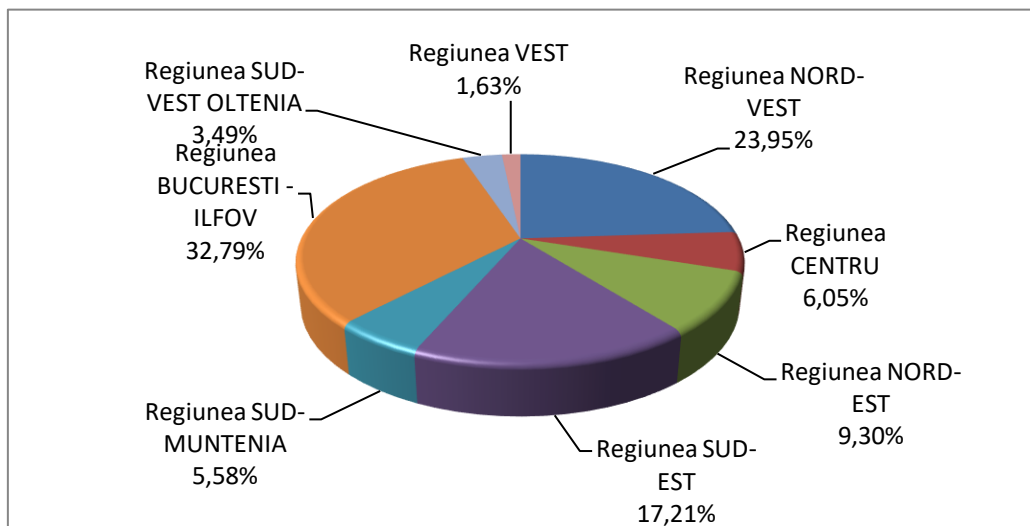

Sursa: INSSE Tempo online

Cu privire la întreprinderile cu inovație de produs, în anul 2016, regiunea Sud Muntenia deținea un procent de 5,58%, clasându-se pe locul 4 cu un număr de 24 inovatori numai de produs.

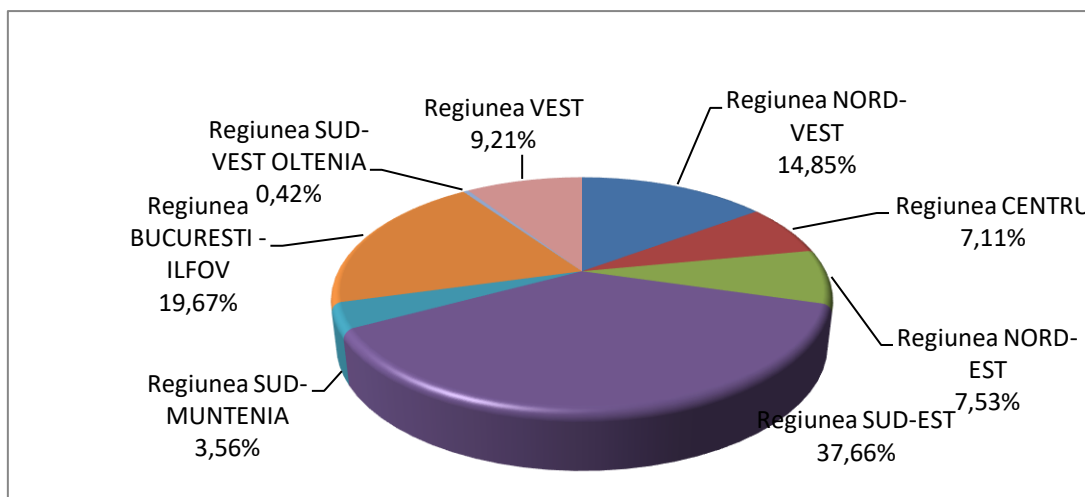
Figura nr. 4 Distribuția pe regiuni de dezvoltare a întreprinderilor numai cu inovație de produs, anul 2016

Sursa: INSSE Tempo online

Cu privire la întreprinderile cu inovație de proces, în anul 2016, regiunea Sud Muntenia deținea un procent de 3,56% la nivel național, situându-se pe locul 7 cu un număr de 17 inovatori de proces.

Figura nr. 5 Distribuția pe regiuni de dezvoltare a întreprinderilor numai cu inovație de proces, anul 2016

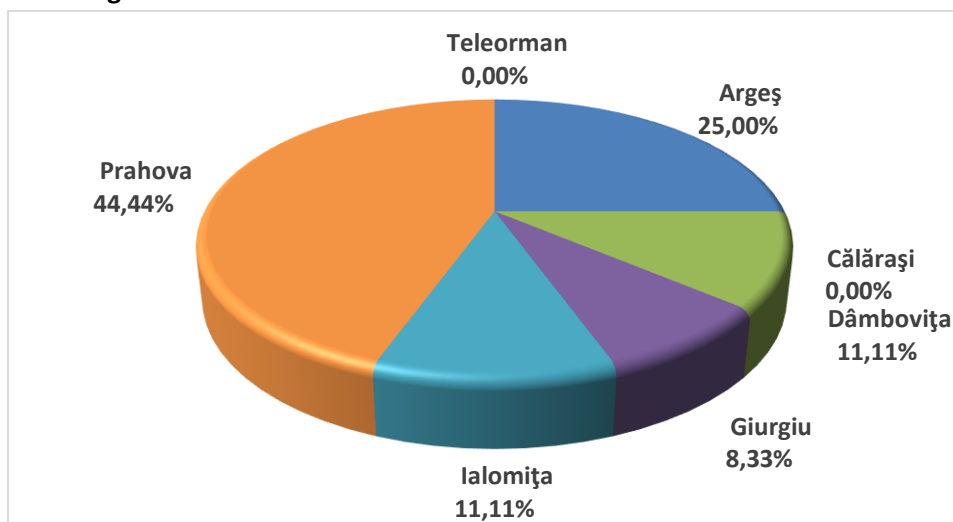
Sursa: INSSE Tempo online

În ceea ce privește numărul întreprinderilor cu inovație de organizare și/sau de marketing poate fi evidențiat doar la nivel național, pe fondul lipsei acestui indicator în baza de date a INS.

Cererile de brevete de invenție depuse de solicitanții români în anul 2018, la nivelul regiunii Sud Muntenia, au fost în număr de 36, în scădere cu 14,29% față de anul precedent. După numărul de cereri de brevete depuse, regiunea Sud Muntenia s-a poziționat pe locul 8 la nivel național, în scădere

cu o poziție față de anul anterior. La nivel județean, cele mai multe cereri de brevete au fost depuse în județele Prahova (16) și Argeș (9), iar cele mai puține în județele Dâmbovița și Ialomița (câte 4 cereri), în Giurgiu (3), Călărași și Teleorman nici o cerere.

Figura nr. 6 Distribuția numărului de cereri pentru brevete de invenție depuse de către solicitanții români la nivelul regiunii Sud Muntenia aferentă anului 2018

Sursa: INSEE Tempo online

Numărul cererilor de înregistrare a desenelor/modelelor ale solicitanților români la nivelul anului 2018 a fost de 11, cele mai multe înregistrându-se în Dâmbovița – 6, Argeș și Prahova câte 2 cereri, cele mai puține în Teleorman o cerere, iar în județele Călărași, Ialomița și Giurgiu nu au fost înregistrate cereri.

În ceea ce privește depunerea de cereri de înregistrare a mărcilor, în 2018 acestea au fost în număr de 551, poziționând regiunea Sud Muntenia pe locul 6 la nivel național. Cele mai multe s-au depus în județele Prahova (240) și Argeș (104), iar cele mai puține în Teleorman (33).

În concluzie, se poate observa că numărul cererilor de înregistrare a brevetelor de invenții precum și a desenelor și modelelor manifestă scăderi de la an la an.

Sistemul de cercetare – dezvoltare – inovare din regiunea Sud Muntenia se confruntă cu probleme precum subfinanțarea, slaba dotare cu tehnologie performantă și remunerația scăzută. Acest mix de probleme a determinat slaba atractivitate a acestui domeniu pentru specialiști, în special pentru cei tineri, necesitând totodată investiții în dotare cu tehnologii performante.

ACTIVITATEA DE CDI ASOCIATĂ SECTORULUI ECONOMIC, OFERTA ȘI CEREREA DE CDI, INTERMEDIARII CDI, FINANȚATORII CDI.

La momentul actual, competitivitatea economică nu se bazează doar pe factori de producție primari, cum ar fi forța de muncă ieftină sau accesul la resursele naturale sau investiții, ci se bazează din ce în ce mai mult pe inovare, ca sursă dominantă a avantajului competitiv, adică pe capacitatea de a realiza produse și servicii inovatoare la limita maximă a tehnologiei, prin utilizarea celor mai avansate metode.

Astfel, activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare reprezintă un factor important care contribuie la dezvoltarea durabilă și un motor al progresului; știința și tehnologia sunt componente de bază ale vieții moderne și ajută direct statele și regiunile în realizarea obiectivelor economice și sociale, pentru realizarea dezvoltării durabile.

În acest, la nivel național cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică se desfășoară în cadrul Sistemului Național de Cercetare-Dezvoltare, acesta din urmă fiind constituit din ansamblul unităților și instituțiilor de drept public și de drept privat care au în obiectul de activitate cercetarea-dezvoltarea.

În prezent, în România sistemul de cercetare – dezvoltare de interes național cuprinde următoarele categorii de unități de drept public:

- a) sistemul academic (Academia Română care are în sistemul său 60 de institute și centre de cercetare care contribuie la dezvoltarea științei);
- b) sistemul institutelor naționale de cercetare-dezvoltare (aflate în subordinea/coordonarea Ministerului Cercetării și Inovării);
- c) sistemul universitar (institute de învățământ superior acreditate sau structuri ale acestora);
- d) institute sau centre de cercetare-dezvoltare organizate în cadrul societăților naționale, companiilor naționale și regiilor autonome de interes național.

În acest sens, analiza sistemului de CDI în regiunea Sud Muntenia a fost realizat pe două paliere:

1. Institutele naționale de cercetare-dezvoltare și universitățile acreditate pentru activitatea de cercetare sunt detaliate mai jos, după cum urmează:

✚ Dintre Institutele naționale de cercetare-dezvoltare în coordonarea Ministerului Cercetării și Inovării, care activează în domeniile fizică-chimie, biologie-medicină, microtehnologie, geologie și tehnic, la nivelul regiunii Sud Muntenia, niciun INCD nu deține filiale sau puncte de lucru în regiune.

✚ Dintre Institutele naționale de cercetare-dezvoltare (INCD) în coordonarea ministerelor, situația este următoarea:

- a. sub coordonarea **Ministerului Economiei**, la nivelul regiunii Sud Muntenia activează un singur Institut Național de Cercetare-Dezvoltare: INCD pentru UTILAJ PETROLIER – IPCUP Ploiești – și are ca activitate de cercetare-dezvoltare în domeniile: utilaj petrolier, tehnologii noi de foraj,

exploatarea zăcămintelor de țiței și gaze cu ajutorul instalațiilor de foraj înclinat, dezvoltarea activităților de exploatare a platformei continentale a Mării Negre.

- b. sub coordonarea **Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale**, la nivelul regiunii există 2 INC-uri localizate în Fundulea (județul Călărași) și Ștefănești (județul Argeș):

- **INCD – DEZVOLTARE AGRICOLĂ FUNDULEA - INCDA Fundulea**, localizat în localitatea Fundulea, județul Călărași și are ca activitate de cercetare – dezvoltare: elaborarea și utilizarea metodelor de genetică convențională, biotehnologie, genetică moleculară, fiziologie, biochimie în vederea asigurării progresului genetic continuu la cereale, leguminoase pentru boabe, plante tehnice furajere, crearea de soiuri de hibrizi stabili; producerea de semințe superioare; elaborarea de tehnologii alternative pentru cultura plantelor; elaborarea de studii epidemiologice și de dinamică a populațiilor organismelor dăunătoare culturilor de câmp.

- **INCD pentru BIOTEHNOLOGII în HORTICULTURĂ - INCDBH Ștefănești**, localizat în localitatea Ștefănești, județul Argeș și are ca activitate de cercetare – dezvoltare în domeniile: științe fizice și naturale, elaborarea și perfecționarea biotehnologiilor de înmulțire în vitro a speciilor horticole de importanță economică, stabilirea metodelor eficiente pentru conservarea pe termen lung și mediu a celulelor și țesuturilor vegetale; metode ecologice de combatere a bolilor și dăunătorilor la vița de vie și la plantele obținute prin metode biotehnologice.

Universitățile acreditate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare la nivelul regiunii Sud Muntenia sunt:

UNIVERSITĂȚI LA NIVELUL REGIUNII SUD MUNTENIA		
Județ	Denumire	Observații
Argeș	Universitatea de Stat Pitești http://www.upit.ro/	Universitatea are ca scop formarea de specialiști în domeniile de învățământ universitar tradițional (tehnic, economic, juridic și administrativ etc.). În domeniul cercetării experiența universității este probată prin contracte de cercetare pe domenii precum ingineria automobilului, tehnologii și materiale avansate, viticultura, biotehnologii, materiale compozite, matematică, electronică, mecanică etc.
	Universitatea "Constantin Brâncoveanu" http://www.univcb.ro/	Universitatea Constantin Brâncoveanu a obținut rezultate pozitive în ceea ce privește cercetarea științifică pe bază de contracte, prin participarea la programe cu finanțare națională și externă sau prin executarea unor lucrări de cercetare științifică și consultanță pentru diverse instituții și agenți economici din Pitești, Brăila și Râmnicu Vâlcea; experiența este probată prin contractele de cercetare desfășurate, indiferent de sursa de finanțare, având diverse tematici de cercetare ce acoperă domenii precum agricultura, științele economice și sociale etc.
Călărași	USAMV București - Facultatea de Management, Inginerie	Facultatea de Management și Dezvoltare Rurală funcționează din anul 1992 în cadrul USAMV din București și are ca obiectiv principal pregătirea de specialiști prin transmiterea cunoștințelor teoretice și practice din domeniile tehnologiilor agricole și al științelor economice.

	<p>Economică în Agricultură și Dezvoltare Rurală – Filiala Călărași</p>	<p>Facultatea activează în cadrul Campusului Agronomie Herăstrău și în cele două filiale ale sale din Calărași și Slatina. Absolvenții pot găsi un loc de muncă atât în producția agricolă, cât și în domeniul/ instituții adiacente: întreprinderi din sectorul public și privat, administrații din sectorul public cu specific agricol, camere agricole, turism și agroturism, producție agricolă, cercetare științifică, învățământ, comerț.</p> <p>Facultatea de Management și Dezvoltare Rurală are în componența sa două departamente: Departamentul Management și Marketing; Departamentul Economie Contabilitate și Agroturism.</p>
<p>Dâmbovița</p>	<p>Universitatea VALAHIA din Târgoviște www.valahia.ro</p>	<p>Universitatea “Valahia” din Târgoviște (UVT) este o instituție de învățământ superior de stat înființată în anul 1992 prin HG 288 și este acreditată instituțional din anul 1999. Misiunea declarată și susținută a UVT este didactică și de cercetare științifică.</p> <p>Conform raportului asupra activității de cercetare 2013 în perioada anilor 2009-2013 Universitatea a câștigat un număr de 145 de contracte de cercetare prin competiție națională la care se adaugă un număr de 22 de contracte de cercetare finanțate din fonduri private (terți). Dintre domeniile de cercetare abordate: ingineria electrică, electronică și tehnologia informației, energie-mediu, nanomateriale, biotehnologii etc.</p>
<p>Prahova</p>	<p>Universitatea Petrol Gaze Ploiești www.upg-ploiesti.ro</p>	<p>Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești este o instituție de stat cu atribuții în domeniul învățământului superior și al cercetării științifice. Misiunea cercetării științifice este de a contribui la inovarea în domeniul cercetării, dezvoltării tehnologice și transferului de cunoștințe și la formarea și dezvoltarea resurselor umane implicate în cercetare.</p> <p>Activitatea de cercetare este centrată în special pe domenii precum analizele fizico-chimice pentru apă și sol, procesele de coroziune, procesele catalitice, produse petroliere, procese și instalații de epurare, procese de transfer de căldură ș.a.</p> <p>Experiența în activitatea de cercetare este redată de contractele de cercetare încheiate atât în calitate de partener cât și de coordonator.</p>

Astfel, în procesul de specializare și calificare, cel mai important element îl reprezintă institutele de învățământ superior și capacitatea acestora de a asigura pe piață anual, un număr suficient de mare de absolvenți din care să se asigure o bază de selecție relevantă pentru viitorii cercetători. În acest sens, un important palier al procesului îl reprezintă mediul academic din regiune și capacitatea acestuia de a forma absolvenți în diferite domenii.

La nivelul educației superioare, situația este cu atât mai delicată cu cât în regiune funcționează doar 5,5% din totalul instituțiilor de învățământ superior (30 din 545) și 3,5% din personalul didactic.

Astfel, în regiunea Sud Muntenia există un angajat într-o instituție de învățământ superior la 3.200 de persoane și o instituție de învățământ superior la peste 98.000 de persoane, pe când la nivel național există un angajat la 7.500 de persoane și o facultate la aproximativ 36.000 de persoane. Plecând de la infrastructura de bază existentă, situația studenților și a absolvenților este următoarea:

- Din totalul populației regiunii (care reprezintă aproximativ 15% din populația României), doar 0,7% este formată de studenți, pe când la nivel național 2,7% din populație o reprezintă studenții. Tot în regiunea Sud Muntenia există un student la 144 de persoane iar la nivel național, un student la 37 de persoane.
- Din punctul de vedere al absolvenților, doar în anul 2018, în regiunea Sud Muntenia, au absolvit peste 28% din studenți, pe când la nivel național, gradul a fost 23,6% absolvenți.

Astfel, dacă la nivel de populație și de PIB, regiunea Sud Muntenia contribuie cu ponderi consistente, la nivelul infrastructurii educaționale dar și al numărului de studenți se observă o discrepanță mare față de situația existentă la nivel național.

2. Alte unități de cercetare la nivelul regiunii sunt:

ALTE INSTITUȚII DE CERCETARE ȘI DEZVOLTARE LA NIVELUL REGIUNII SUD MUNTENIA		
Județ	Nr.crt.	Denumire
Argeș	1	Institutul de Cercetare și Dezvoltare Pomicolă Mărăcineni
	2	Institutul de Cercetare și Dezvoltare Agricolă Albota
	3	Institutul pentru Cercetare Nucleară Pitești
Călărași	4	Institutul National de Cercetare - Dezvoltare Agricolă Fundulea
Dâmbovița	5	Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Pomicultură Voinești
	6	Centrul de Cercetare - Dezvoltare pentru Piscicultură - NUCET
	7	Institut de Cercetare Științifică și Tehnologică Multidisciplinară
Ialomița	8	Centru de Informare Tehnologică CIT-CCIA Ialomița
Prahova	9	Institutul de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație
Teleorman	10	Centrul de Informare Tehnologică CIT - C.C.I.A.

Totodată, în ceea ce privește infrastructura de transfer tehnologic, în România, entitățile din infrastructură funcționează pe principiile gestiunii economice și autonomiei financiare și se pot organiza atât cu personalitate juridică (societate comercială, asociație, fundație) cât și fără personalitate juridică (departamente cu autonomie financiară în cadrul INCD-urilor, universităților etc.). La nivel național, infrastructura de inovare și de transfer tehnologic este formată din următoarele tipuri de entități:

- centre de transfer tehnologic
- incubatoare tehnologice și de afaceri
- centre de informare tehnologică
- oficii de legătură cu industria

- parcuri științifice și tehnologice.

În România, infrastructurile de inovare și transfer tehnologic au rolul de intermediari între cererea și oferta de inovare pe piață.

Conform datelor din „Registrul entităților acreditate și autorizate provizoriu din infrastructura de inovare și transfer tehnologic”, organizat de către Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică prin Direcția Transfer Tehnologic și Infrastructuri (ANCSI)³, în luna iulie 2018, la nivel național, a existat un număr de 41 de entități de inovare și transfer tehnologic acreditate și un număr de 13 entități autorizate provizoriu după cum urmează:

- 27 centre de transfer tehnologic (dintre care 12 autorizate provizoriu);
- 7 incubatoare tehnologice și de afaceri;
- 12 centre de informare tehnologică (dintre care unul autorizat provizoriu);
- 1 oficiu de legătură cu industria
- 6 entități din altă categorie.

La aceste entități, la nivel național, se adaugă un număr de 4 parcuri științifice și tehnologice, din care niciun parc nu este localizat în regiunea Sud Muntenia.

Domeniile acreditate la nivelul entităților din infrastructura de inovare și transfer tehnologic acoperă în mare parte toate activitățile economice desfășurate la nivel național (agricultura, silvicultura și pescuitul, industria extractivă și prelucrătoare, serviciile) creându-se astfel premise solide pentru creșterea valorii adăugate în cadrul acestor activități, în măsura în care, potențialele entități beneficiare conștientizează importanța introducerii unei componente de inovare și/sau transfer tehnologic în cadrul propriilor activități economice întreprinse.

La modul general, infrastructura de inovare și de transfer tehnologic contribuie la dezvoltarea economică a localităților, prin oferirea condițiilor adecvate pentru localizarea întreprinderilor, în special a IMM-urilor productive și a serviciilor de sprijinire a acestora. Structurile moderne permit regiunilor să beneficieze de avantaje competitive prin utilizarea resurselor lor specifice, neutilizate sau sub-utilizate, contribuind astfel la convergența regiunilor din punct de vedere economic și social.

În regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2018 situația entităților de inovare și de transfer tehnologic, era deficitară, reprezentată doar de o entitate acreditată și nicio entitate autorizată provizoriu:

- CIT-CCIA Ialomița, Slobozia - Centru de Informare Tehnologică - autorizat în domenii precum: industria alimentară, agricultură.

³ <http://www.research.gov.ro/uploads/sistemul-de-cercetare/infrastructuri-de-cercetare/infrastructura-de-inovare-si-transfer-tehnologic/2018/registru-entitati-itt-autorizate-provizoriu-acreditate-mci-iulie-2018.pdf>

De asemenea, o alta categorie a structurii de sprijin a afacerilor la nivelul regiunii, este încă slab dezvoltată și insuficient funcțională, iar un număr limitat de IMM-uri sunt localizate în cadrul acestor structuri.

În 2018, la nivel național există un număr de 89 de parcuri industriale, din care 24 de parcuri sunt localizate în regiunea Sud Muntenia, ce ocupă astfel locul 1 la nivel național. În ceea ce privește localizarea parcurilor industriale din regiune, mai mult de jumătate dintre acestea sunt situate în mediul rural.

Discrepanțele dintre zona de sud și cea de nord a regiunii sunt regăsite și în distribuția geografică a structurilor de sprijin în cadrul regiunii. Astfel, o pondere covârșitoare a acestora este situată în județele din nordul regiunii, cel mai reprezentativ din acest punct de vedere fiind județul Prahova, care deținea un număr de 15 astfel de unități, clasându-se primul loc atât la nivel regional, cât și național. Urmează județul Dâmbovița cu 4 parcuri, Giurgiu și Ialomița cu câte 2 parcuri, în timp ce județele Călărași și Teleorman nu aveau niciun parc industrial.

Domeniile de activitate predominante ale firmelor găzduite de parcurile industriale din regiune sunt industria textilă, industria petrochimică, construcții, echipamente electronice, medicale și sanitare. Gama de servicii oferite este puțin variată și limitată în cele mai multe cazuri la utilități (energie electrică, gaze naturale, apă, canalizare menajeră, canalizare pluvială, parcări), infrastructura necesită investiții majore, iar vizibilitatea lor în rândul companiilor din mediul privat trebuie îmbunătățită.

Serviciile oferite de către parcurile industriale sunt legate de oferirea dreptului de folosință asupra infrastructurii, a utilităților și serviciilor necesare desfășurării activității, precum și consultanță de afaceri. Incubatoarele de afaceri, componentă importantă a infrastructurii de afaceri, cu rol major în impulsivarea IMM-urilor și în sprijinirea dezvoltării acestora, sunt destul de slab reprezentate. În regiunea Sud Muntenia există doar 2 incubatoare de afaceri, și anume: Incubatorul Tehnologic și de Afaceri ITAF Ploiești - în cadrul Universității de Petrol - Gaze Ploiești și Incubatorul de Afaceri din cadrul Universității Pitești.

În ceea ce privește finanțatorii activității de cercetare-dezvoltare-inovare, la nivel european și național sunt disponibile numeroase programe care sprijină creșterea competitivității economiei prin inovare precum și creșterea rolului științei în societate.

În acest sens, sursele de finanțare disponibile sunt Programul Operațional Regional, Programul Operațional de Competitivitate, Programul Operational Capital Uman, PNDR, ORIZONT 2020, DANUBE 2014-2020, COSME, Interreg Europe. În funcție de tipul de finanțare, există Autorități de Management constituite la nivel European, la nivel de Minister de Resort și Organisme Intermediare care preiau din funcțiile delegate de Autoritățile de Management.

Fondurile publice reprezintă principala sursă de finanțare a cheltuielilor CD, acestea având un trend oscilant cu tendință de creștere; în anul 2018 cheltuielile CD având ca sursă fondurile publice, au crescut cu 66% față de anul 2010. Contribuția fondurilor agenților economici în totalul cheltuielilor CD prezintă o evoluție echilibrată, cheltuielile înregistrate în anul 2018 la nivelul acestei surse fiind cu

68% mai ridicate față de anul 2010. Un trend de scădere se observă în cazul cheltuielilor CD având ca sursă fondurile publice generale universitare; dacă în anul 2010 cheltuielile alocate din această sursă însumau 92.272 mii RON, în anul 2018 acestea au crescut, ajungând la 153.729 mii RON. În contrabalans se află fondurile pentru activitatea de cercetare-dezvoltare provenite din străinătate; în cazul acestei surse de finanțare a cheltuielilor, trendul este unul crescător, cheltuielile realizate în anul 2018 reprezentând 59,78% față de anul 2010.

Așa cum se observă din analiza de mai sus, **rețeaua de sprijin în domeniul cercetării, inovării și transferului de tehnologie din regiune** se concentrează în jurul principalelor orașe dezvoltate din punctul de vedere al CDI: Târgoviște - Universitatea Valahia, Ploiești - Universitatea Petrol-Gaze Ploiești și Pitești - Universitatea de Stat Pitești și Universitatea „Constantin Brâncoveanu” prin intermediul centrelor de cercetare din cadrul universităților. Datorită potențialului de dezvoltare al agriculturii și al industriei, în regiune sunt active unități de cercetare în domenii precum industrie și cercetare de înaltă tehnologie, industria alimentară și bioeconomie, precum și în industria auto (a se vedea tabelul “Alte instituții de cercetare și dezvoltare la nivelul regiunii Sud Muntenia”).

Un alt aspect important care generează atât efecte favorabile cât și nefavorabile asupra activității de CDI al regiunii Sud Muntenia este reprezentat de proximitatea municipiului București care a condus și la lipsa unor centre universitare puternice, așa cum sunt ele întâlnite în cadrul fiecărei regiuni (Cluj-Napoca - Nord-Vest, Iași - Nord-Est, Constanța - Sud-Est etc.). Un factor important în promovarea calității, leadership-ului pentru învățământul superior, cercetare, dezvoltare și inovare îl reprezintă **Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI) din București, în calitate de Observator Regional al ecosistemului de inovare din regiunea Sud Muntenia**, aflată în subordonarea Ministerului Educației Naționale (MEN), iar funcțional consiliilor consultative ale MEN.

În concluzie trebuie menționat că sistemul de CDI existent în România nu este în măsură să asigure promovarea dezvoltării industriale, datorită unor slăbiciuni ale acestuia, printre care cele mai importante sunt: cheltuieli cu CDI extrem de mici, în comparație cu țările industrializate; absența totală sau aproape totală a cercetării - dezvoltării în sectorul întreprinderilor, care este, în fond, principalul factor de inovare; fragmentarea CDI din sectorul public și insuficienta orientare a acesteia spre nevoile sectorului industrial; slaba finanțare a institutelor de CDI din fonduri publice; gestionarea defectuoasă a fondurilor de cercetare (echipamente, manifestări științifice, expoziționale); dotarea precară a activității CDI.

Facilități de cercetare (nume și activități și servicii oferite de bază, echipament principal, practici de transfer de tehnologie, colaborare cu întreprinderile).

Pentru identificarea facilităților de cercetare deținute de mediul de cercetare-dezvoltare-inovare și identificarea potențialului de creștere generat de activitatea de cercetare - dezvoltare, Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia a realizat o cercetare de teren, prin care, în urma prelucrării datelor primite, au fost identificate capacități și preocupări în următoarele domenii și subdomenii de cercetare:

Domeniu de cercetare	Subdomeniul de cercetare
Pomicultură	Genetică și ameliorare; ameliorarea portaltoilor și tehnologii de înmulțire prin macropropagare; arbuști fructiferi și căpșun; tehnici și tehnologii pomicole;
Agricultură	Viticultură, legumicultură, plante ornamentale și plante medicinale, cultura plantelor de câmp, acvacultură și pescuit, cultură mare;
Nanoștiințe și nanotehnologii	Micro-nanomecatronică; micro-nanorobotică; micro-nanometria; micro-nanotribologie; MEMS & NEMS; Cybermixmecatronică, materiale nanostructurate; micro-nanotehnologii avansate; măsurare / testare ultraprecise cu laser;
Bioeconomie	Biotehnologii: mecatronica biomedicală, pentru aplicații în domeniile medical, biomedical și industrial); Bioenergie: biocombustibili, biomasă, biogaz; procesarea deșeurilor pentru producția industrială și energetică; biotehnologii; agro-alimentare;
Energie, mediu și schimbări climatice	Mediu și schimbări climatice; sisteme inteligente, energie;
Tehnologii informaționale și de comunicații, spațiu și securitate	Internetul viitorului; tehnologii, instrumente și metode pentru dezvoltare software; aplicații spațiale dedicate și integrate; monitorizare și supraveghere, privind riscul la dezastre; infrastructuri Smart Grid;
Eco - Nanotehnologii și materiale avansate	Noi generații de sisteme și tehnologii ecologice și eficiente energetic; tehnologii, echipamente și sisteme tehnice și tehnologice pentru bioresurse; tehnologii de depoluare și valorificare deșeurilor; materiale inteligente; materiale avansate și tehnologii de nișă;
Securitatea nucleară a reactorilor și CNE	Evaluarea comportării instalațiilor nucleare în condiții de accident;
Reactori nucleari de putere și de cercetare	Realizare elemente combustibile
Medical, Mediu sau Industrial	Radioizotopi; Tehnologii pentru depoluarea solului și apelor; reconstrucția ecologică a zonelor poluate; modalități și mecanisme pentru reducerea poluării mediului; sisteme de gestionare și valorificare a deșeurilor;
Centrale Nucleare	Operare și întreținere;
Deșeurii radioactive	Tratare, condiționare, decontaminare;

Infrastructura	Infrastructura rutieră: bitum, modificatori și aditivi pentru asfaltare; nanocompozite asfaltice; nanocompozite polimerice pentru protecția suprafeței asfaltului;
Eco-nano-tehnologii și materiale avansate	Nano-tehnologii de sinteze organice; materiale avansate;
Energie	Sisteme și tehnologii energetice durabile;
Materiale și procese inovative	Materiale avansate;
Utilaje petroliere	Rulmenți;
Ingineria sistemelor	Robotică, automatizarea proceselor;
Calculatoare și tehnologia informației	Ingineria programelor;
Ingineria Mecanică	Utilaje petroliere și petrochimice; Utilaje de transport și depozitare; Utilaje de transport și depozitare; managementul riscului și fiabilitatea utilajului petrolier; analiză cu elemente finite; proiectare de produse informatice;
Mine, petrol, gaze	Inginerie de petrol și gaze; geologia resurselor petroliere, transport și depozitare hidrocarburi.

Potențialul de specializare

Potențialul de specializare vizează stabilirea acelor sectoare economice la nivel de ramură, cele mai performante din regiunea Sud Muntenia, în vederea identificării zonelor de specializare și a sectoarele cu potențial de clusterizare.

Principalii parametri luați în considerați în identificarea zonelor cu potențial de specializare sunt:

- aglomerarea teritorială a industriilor/sectoarelor;
- importanța/potențialul aglomerărilor teritoriale evaluate;
- suprapunerea cu sectoarele economice de specializare inteligentă la nivelul României, prezentate în Strategia Națională pentru Competitivitate 2014 – 2020.

Aglomerarea teritorială este evaluată din perspectiva numărului de companii care își desfășoară activitatea într-o zonă, în cadrul unui sector de activitate, numărului de angajați, cifrei de afaceri și a altor parametri economici specifici.

Importanța și potențialul aglomerărilor este măsurat folosind o metodologie agreată la nivelul Uniunii Europene pentru toate statele membre și prezentată în detaliu în lucrarea „Potențialul competitiv al creșterii economice: linii directoare pentru o nouă politică industrială în România”.

Prin suprapunerea cu sectoarele economice de specializare inteligentă se dorește ca acele sectoare identificate să se încadreze în direcțiile principale identificate și stabilite la nivelul României și care să beneficieze inclusiv de politicile și măsurile la nivel național privind CDI.

Conform SNC 2014 – 2020, în urma analizelor de specialitate la nivelul României au rezultat 10 sectoare cu potențial de specializare inteligentă.

Identificarea acestor ramuri cu potențial ridicat de specializare inteligentă a fost făcută pentru a crea un context favorabil convergenței politicilor și inițiativelor publice și private. Convergența eforturilor către aceste direcții prioritare este necesară din trei motive principale amintite în SNC:

- Dinamica structurală a economiei, care a adus sectoare noi pe poziții competitive;
- Dependența economiei în ceea ce privește ocuparea și valoarea adăugată de sectoare tradiționale cu avantaje competitive;
- Rolul în creșterea al inovării și dezvoltării tehnologice în integrarea pe lanțurilor de valoare globale.

În acest context este important ca identificarea aglomerărilor teritoriale / industriale să aibă în vedere prioritățile naționale. Astfel, măsurile propuse pentru specializarea inteligentă a unui domeniu dintr-o regiune, pot fi integrate în politicile și măsurile la nivel național.

În urma realizării analizei cantitative detaliate la nivelul regiunii Sud Muntenia, rezultatele obținute confirmă indicatorii din SNC 2014 – 2020. Astfel, aglomerările identificate în regiune sunt următoarele:

- CAEN 0111 - Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), plantelor leguminoase și a plantelor producătoare de semințe oleaginoase;
- CAEN 0910 - Activități de servicii anexe extracției petrolului brut și gazelor natural;
- CAEN 1013 - Fabricarea produselor din carne (inclusiv din carne de pasăre);
- CAEN 1413 - Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte (exclusiv lenjeria de corp);
- CAEN 1920 - Fabricarea produselor obținute din prelucrarea țigăii;
- CAEN 2511 - Fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice;
- CAEN 2751 - Fabricarea de aparate electrocasnice;
- CAEN 2815 - Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteză și a elementelor mecanice de transmisie;
- CAEN 2892 - Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții;
- CAEN 2899 - Fabricarea altor mașini și utilaje specifice n.c.a.;
- CAEN 2910 - Fabricarea automobilelor de transport rutier;
- CAEN 2711 - Fabricarea motoarelor generatoarelor și transformatoarelor electrice;
- CAEN 2931 - Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule;
- CAEN 2932 - Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule.

Aceste sectoare de activitate au fost evaluate din perspectiva indicatorilor ce caracterizează numărul de companii, numărul de angajați sau cifra de afaceri.

La nivelul regiunii Sud Muntenia s-a constatat o foarte mare eterogenitate din punctul de vedere al industriilor existente. Disparitățile dintre județe se regăsesc la toate nivelurile de analiză: din punct de vedere geografic, al parametrilor economici – PIB, exporturi, VAB, grad ocupare, etc, sau din punct de vedere al industriilor existente. Aceasta se reflectă și în cel mai ridicat număr de industrii care

generează aglomerări teritoriale la nivel de regiune, în majoritatea celorlalte regiuni găsind 2 – 3 domenii.

Aglomerările la nivel regional sunt determinate de cele mai multe ori de contribuția decisivă a unuia sau două județe. Singurele domenii unde există minim trei județe care contribuie împreună sunt cele aferente codurilor CAEN 0111 – cultivarea cerealelor, CAEN 1413 - Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte și CAEN 1013 - Fabricarea produselor din carne (inclusiv din carne de pasare).

În acest sens, analiza a fost adâncită prin analizarea potențialului de specializare al fiecărei aglomerări teritoriale, separat.

Din punct de vedere al numărului de persoane angajate, al cifrei de afaceri, al rezultatelor financiare și al numărului de companii, au fost identificate următoarele aglomerări teritoriale, cu valori peste mediile naționale:

- CAEN 0111 - Cultivarea cerealelor – Călărași, Giurgiu, Ialomița, Teleorman;
- CAEN 0910 - Activități de servicii anexe extracției petrolului brut și gazelor naturale -Prahova;
- CAEN 1013 - Fabricarea produselor din carne (inclusiv din carne de pasăre) – Argeș, Călărași, Prahova;
- CAEN 1413 - Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte - Călărași;
- CAEN 1920 - Fabricarea produselor obținute din prelucrarea țiteiului – Prahova;
- CAEN 2511 - Fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice – Argeș, Prahova;
- CAEN 2751 - Fabricarea de aparate electrocasnice - Dâmbovița;
- CAEN 2711 - Fabricarea motoarelor generatoarelor și transformatoarelor electrice) – Argeș;
- CAEN 2815 - Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteza și a elementelor mecanice de transmisie – Prahova, Teleorman;
- CAEN 2892 - Fabricarea utilajelor pentru extracție și construcții – Dâmbovița, Prahova;
- CAEN 2899 - Fabricarea altor mașini și utilaje specifice n.c.a. - Dâmbovița, Prahova;
- CAEN 2910 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier – Argeș;
- CAEN 2931 - Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule - Argeș , Prahova;
- CAEN 2932 - Fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule - Argeș;

Importanța aglomerărilor teritoriale și potențialul acestora a fost determinată în baza metodologiei folosită în practica UE la nivelul tuturor statelor membre⁴.

Grupările/aglomerările industriale analizate se clasifică în raport de o scară de evaluare care ia valori de la 0 (minim) la 3 (maxim) stele, pe baza următorilor factori de analiză:

Mărime (Indicele de mărime = M)

⁴ <http://www.clusterobservatory.eu/index.php?id=44&nid>

$M = (\text{Nr. angajați din gruparea de industrii corelate analizată} / \text{Nr. total angajați din România în sectorul de activitate al grupării de industrii corelate analizate}) \times 100$

Dacă $M > 10\%$, atunci grupările analizate i se atribuie 1 stea. Grupările care au un nr. de angajați < 1000 li se atribuie 0 stele

Specializare (Indicele de specializare = S)

$S = (\text{Nr. angajați din regiune din sectorul de activitate al grupării de industrii corelate analizate} / \text{Nr. total angajați din regiune}) / (\text{Nr. angajați din România din sectorul de activitate al grupării de industrii corelate analizate} / \text{Nr. total angajați din România})$

Dacă $S \geq 2$, atunci grupările analizate i se atribuie 1 stea.

Concentrare (Indicele de concentrare = C)

$C = (\text{Nr. angajați din gruparea de industrii corelate analizate} / \text{Nr. total angajați din regiune}) \times 100$

Dacă $C > 10\%$, atunci grupările analizate i se atribuie 1 stea.

Se va evalua succesiv potențialul aglomerărilor în funcție de mărime, specializare și concentrare. În urma evaluării se vor putea identifica cele mai puternice aglomerări cu potențial de dezvoltare și specializare din regiune. O aglomerare care obține 3* este de importanță națională, cele care obțin 2* sunt de importanță regională iar cele cu 1* sunt de importanță locală.

Aglomerările teritoriale / industriale stau la baza dezvoltării de cluster, iar valorificarea acestora, ca și model de dezvoltare inteligentă, are ca principal mecanism organizarea de cluster sau de poli de competitivitate eficienți, ca motor în dezvoltarea respectivei aglomerări/industrii.

În România experiența a arătat însă că cei 3 parteneri naturali ai modelului „Triple helix” nu cooperează eficient, simțindu-se nevoia adaptării modelului și a transformării acestuia într-un model „Four clover” – „Trifoi cu patru foi”, cel de al patrulea actor fiind reprezentat de organizații catalizator – firme de consultanță specializate în domeniul transferului tehnologic și al inovării, centre de transfer tehnologic etc. (Cosnita, D., Guth, M., 2010).

Teoria economică și practica internațională confirmă rolul clusterelor drept catalizatori ai competitivității bazate pe inovare și internaționalizare. Europa se află în fața provocării de a deveni o societate echitabilă și prosperă bazată pe o economie modernă, competitivă și eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor. Mobilizarea actorilor industriali spre o economie curată și circulară prin intermediul cooperării aprofundate de-a lungul lanțurilor de valoare precum și utilizarea unor noi tehnologii, a unor soluții sustenabile și a inovării disruptive sunt critice în atingerea obiectivului menționat mai sus, așa cum este evidențiat și în recent publicatul Pact Verde European (European Green Deal). „Concluziile Consiliului asupra Strategiei Industriale EU: O viziune pentru 2030”, publicate în 27.05.2019, scot în evidență rolul clusterelor în implementarea politicii industriale europene deoarece acestea catalizează cooperarea strategică și structurată de-a lungul lanțurilor de valoare europene; sprijină inițiativele de politică europeană drept un instrument important pentru promovarea

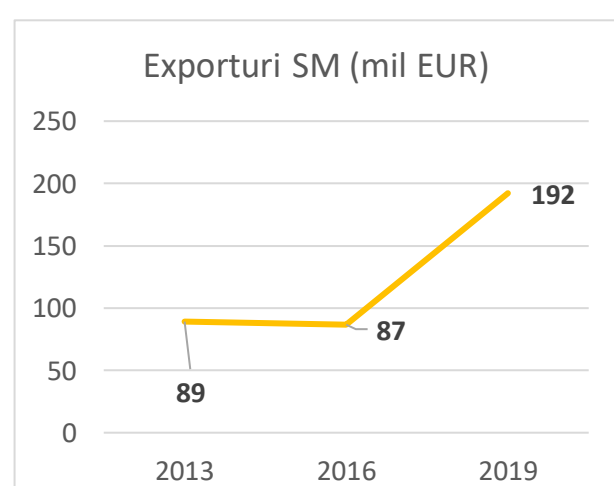
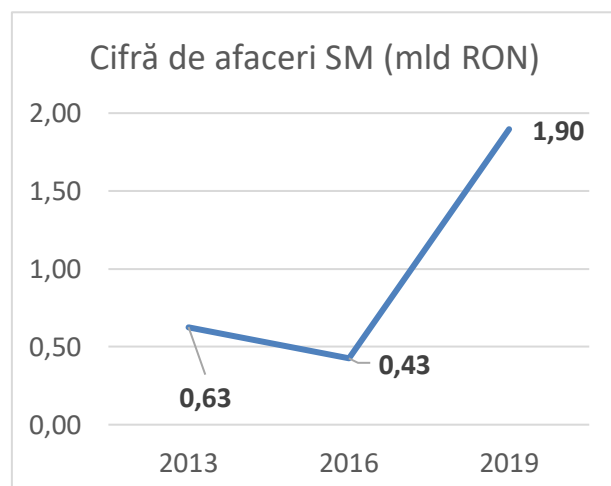
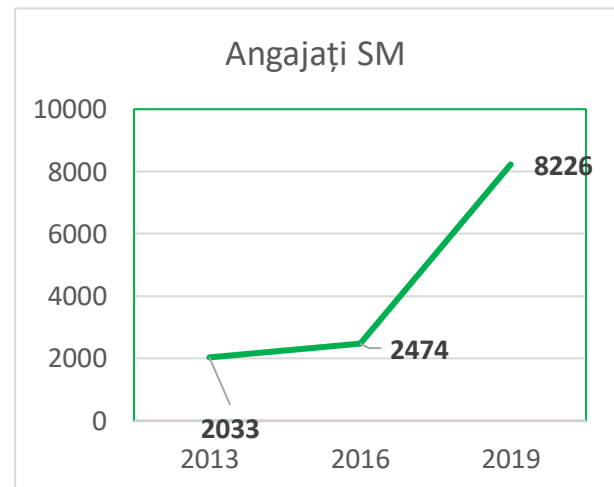
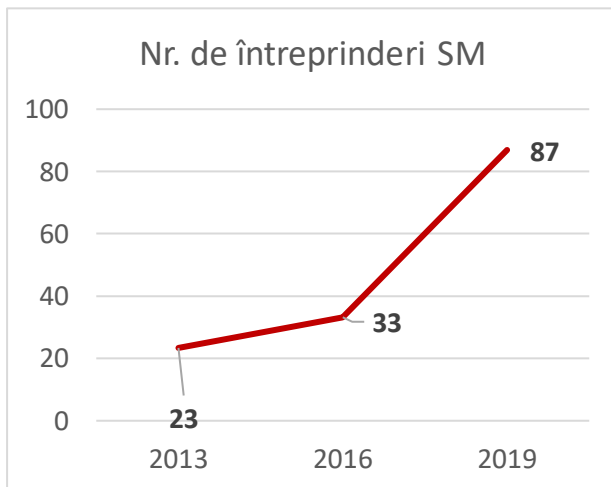

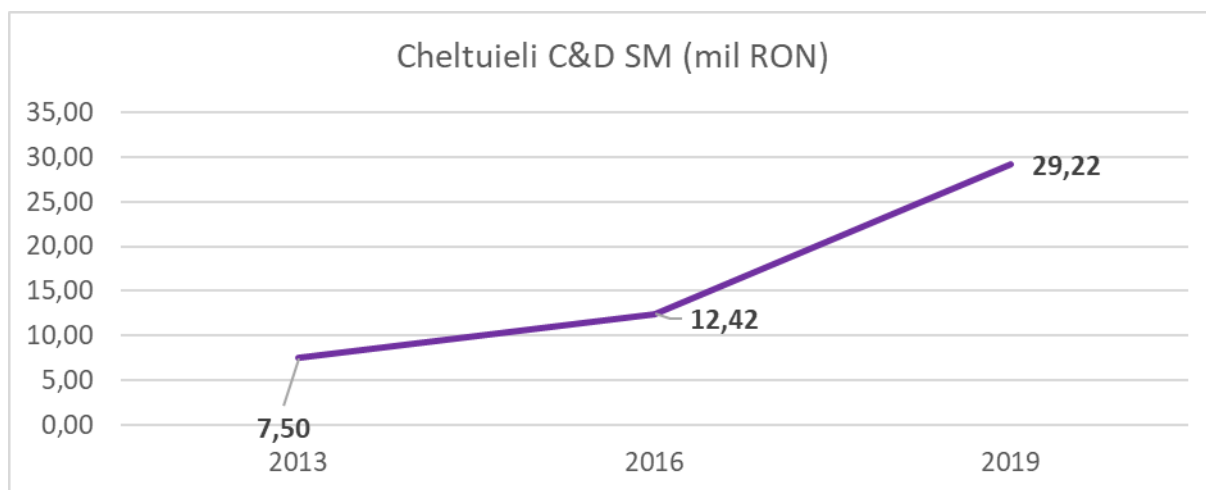
modernizării industriale la nivel regional; facilitează accesul IMM-urilor la piețe globale și lanțuri de valoare strategice, încurajează specializarea inteligentă și întăresc cooperarea trans-sectorială, facilitând schimbările structurale și dezvoltarea sectoarelor emergente.

În contextul actualei pandemii Covid 19, în termen foarte scurt, clusterelor și-au arătat din plin eficiența în mobilizarea actorilor industriali, a organizațiilor CDI și autorităților publice în găsirea de soluții rapide privind provocările sectorului medical și ale economiei în general, atât în Europa, cât și la nivel național.

În regiunea Sud Muntenia, conform evidențelor Ministerului Economiei, funcționează 4 cluster (care își au sediul social în regiunea Sud Muntenia) în domeniul automotive (cluster al furnizorilor de componente pentru Renault-Dacia, SPRINT), al lemnului și al agriculturii ecologice, dintre care 2 sunt membre ale Asociației Clusterelor din România și medaliatate cu bronz de către Secretariatul European pentru Analiza Clusterelor.

În ceea ce privește clusterelor regionale membre CLUSTERO , acestea însumau la finalul anului 2019: 87 de întreprinderi, peste 800 angajați și cumulau 1.9 miliarde lei cifră de afaceri, 192 milioane EUR exporturi, raportând cheltuieli de cercetare-dezvoltare de 30 milioane RON, remarcându-se creșteri ce variază între 115% în cazul exporturilor și 304% în cazul numărului de angajați, față de anul 2013.

În afara acestora, numeroase clusterse înregistrate în București – Ilfov își desfășoară activitatea, prin intermediul membrilor acestora, în Regiunea Sud Muntenia, ceea ce conduce la următoarea situație de fapt:

Nr. Crt.	Cluster	Domeniu (ecosistem industrial)	Sediul	Membri
1	SPRINT ACAROM	Mobilitate-automotive	Pitești (AG)	Firme localizate în județele Argeș, Călărași, Prahova, Giurgiu și Dâmbovița
2	Bio Concept Valea Prahovei	Bioeconomie (Agri-food)	Ploiești (PH)	Firme localizate în județele Prahova, Giurgiu, Dâmbovița și Teleorman
3	Automotive Competitiveness Pole “Auto Muntenia”	Mobilitate-automotive	Pitești (AG)	Firme localizate în județele Argeș și Dâmbovița
4	Danube Furniture Cluster	Lemn și mobilă (construcții)	Ploiești	Firme localizate în județul Prahova
5	Indagro Pol	Agri food	București	Firme localizate în județele Argeș, Călărași, Ialomița, Prahova, Giurgiu,

					Dâmbovița și Teleorman
6	Romanian Concept	Textile	textile	București	Firme localizate în județele Argeș, Călărași, Prahova, Giurgiu
7	Mechatrec		Mectaronică (electronică)	București	Firme localizate în județele Argeș, Dâmbovița Prahova, Giurgiu
8	DRIFMAT		Nano micro tehnologii (digital)	Măgurele (IF)	Firme localizate în județul Giurgiu
9	Smart Alliance		IT (Digital)	București	Firme localizate în județele Dâmbovița, Giurgiu, Teleorman

În ceea ce privește distribuția firmelor din clustere de-a lungul lanțurilor de valoare adăugată, situația în regiunea Sud Muntenia este redată sub forma următorului tabel:

	CDI	Proiectare	Furnizori	Producție / Servicii	Distribuție	Marketing	Mentenanță
Agrofood							
Automotive							
Bioeconomie							
ICT							
Lemn și mobilă							
Textile și pielărie							

Legenda: o intensitate mai mare a culorii corespunde la o concentrare mai mare de întreprinderi pe verișă respectivă.

Având în vedere ponderea foarte ridicată a exporturilor de produse intermediare ale României (61% în 2016) și lungimea redusă a lanțurilor de valoare din România (1,9 verigi) se impune îndreptarea măsurilor de politică industrială spre consolidarea lanțurilor de valoare, prin „lungirea acestora” la

SUD MUNTENIA Agenția pentru Dezvoltare Regională

nivel național/regional în sensul creșterii numărului de verigi domestice, inclusiv prin reorientarea exporturilor de produse intermediare către piața internă, prin susținerea dezvoltării de clustere inovative cu rol integrator și de stimulare a inovării bazată pe cerere (business driven innovation), prin canalizarea investițiilor către sectoare cu intensitate tehnologică ridicată.

În ceea ce privește aglomerările teritoriale din diferite sectoare de activitate, la începutul anului 2017, a început să se contureze în județul Dâmbovița, lângă Târgoviște, în localitatea Ulmi un nou pol în industria producătoare de electrocasnice, în domeniul de specializare inteligentă Industrie și cercetare de înaltă tehnologie.

Arctic este o companie producătoare de electrocasnice, înființată în 1968 la Găești, cu o tradiție de peste 46 de ani și cu o cotă de piață de 35%. Începând cu anul 2002, Arctic face parte din Arçelik Group, important jucător din industria aparatelor electrocasnice din Turcia, investind peste 130 milioane de euro și care deține un portofoliu puternic de branduri, precum Beko, Grundig și brandurile locale Arctic, Arçelik și Defy.

Artic reprezintă unul dintre liderii industrializării din România, fiind cea mai mare fabrică de aparate frigorifice din Europa Continentală, cu o capacitate de producție de 2,65 milioane de unități de producție/an. Din punct de vedere al parametrilor economici, la nivelul anului 2015, Artic înregistra o cifră de afaceri de 351 milioane de euro, având peste 3000 de angajați.

Începând cu anul 2017, Artic a demarat construcția unei noi fabrici de mașini de spălat rufe, a doua din județul Dâmbovița. Această investiție are potențialul de a transforma România într-un hub de producție pentru Europa și va integra standardele conceptului digital de Industrie 4.0. (cele mai noi tehnologii și mașini inteligente).

Artic își propune să contribuie la îmbunătățirea calității vieții la nivel local, prin dezvoltarea profesională a forței de lucru, dar prin atragerea de noi investitori în zonă, precum și crearea a peste 480 de locuri de muncă directe și peste 900 de locuri de muncă indirecte.

Investiția va avea un efect multiplicator asupra activității economice regionale, care va implica și dezvoltarea furnizorilor din regiunile Sud Muntenia (5) și București-Ilfov (8) de servicii și produse locale și naționale, cât și după finalizarea investiției, cum ar fi:

- Furnizori de piese turnate prin injecție din material plastic și aluminiu;
- Furnizori de produse din material plastic;
- Furnizori de plăci metalice;
- Furnizori de piese și componente din cauciuc;
- Furnizori de cabluri;
- Furnizori de rezistoare;
- Furnizori de produse chimice;
- Furnizorii de servicii de imprimare;
- Furnizori de lubrifianti.

În urma analizei aglomerărilor teritoriale din regiunea Sud Muntenia, a rezultat o clasificare a acestora în funcție de nivelul de importanță, prezentată în Anexa 1.

Din punct de vedere al potențialului de specializare identificat, pe lângă prevederile SNC 2014 – 2020, nu toate aglomerările economice teritoriale au și un potențial de specializare. Astfel, din lista de coduri CAEN identificată anterior, următoarele activități nu sunt considerate o direcție pe care investițiile ar trebui să fie prioritizate:

- 0910 – Activități de servicii anexe extracției petrolului brut și gazelor naturale nu reprezintă un domeniu cuprins în SNC 2015 - 2020 deoarece, de-a lungul timpului, cantitatea de țiței și gaze naturale extrase în regiunea Sud Muntenia a avut un trend descendent. Mai mult, vorbim despre resurse neregenerabile, a căror disponibilitate pe termen lung este tot mai scăzută. La nivelul regiunii Prahova, se estimează că rezervele de țiței sigure mai pot fi extrase aproximativ 20 de ani, pe când cele geologice au un grad ridicat de incertitudine, la momentul de față tehnologiile de extracție nepermițând exploatarea acestora la costuri acceptabile. La nivelul aglomerărilor teritoriale există, în continuare, o aglomerare de interes regional (2*) la nivelul județului Prahova.

- 1920 – Fabricarea produselor obținute din prelucrarea țițeiului. În regiune sunt susținute prin existența a două rafinării majore, Petrotel și Petrobrazi, dar doar prima are toate datele raportate la nivelul regiunii Sud Muntenia. Dincolo de argumentele prezentate anterior, cu rezervele de țiței scăzute, acest domeniu se lovește de dificultăți de ordin financiar. Astfel, principala societate care activează în domeniu - Petrotel Lukoil - cu o cifră de afaceri de peste 99% din cea înregistrată la nivel regional, înregistrează în prezent dificultăți de ordin financiar, existând riscul de a fi închisă. Suplimentar, pentru a evidenția un trend în acest domeniu, la nivelul județului Prahova mai există alte două rafinării închise, iar la nivelul județului Argeș o a treia. În consecință, deși este vorba de un domeniu care necesită investiții strategice, situația generală nu-l recomandă drept o aglomerare cu potențial de specializare. Comparativ cu situația înregistrată în anul 2014, nu au existat modificări majore, aglomerarea teritorială existentă fiind în continuare una de interes regional (2*).

- 1413 – Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte (componentă a industriei textilelor). Chiar dacă, la nivel național, impresia este că textilele sunt un punct forte, conform datelor din acest domeniu dar și al contextului geo-politic la nivel mondial rezultă o situație contrară. Majoritatea societăților care activează în industria textilă funcționează în sistem Lohn (sunt axate pe producerea unor articole folosind mână de lucru necalificată sau puțin calificată locală, considerată ieftină pe plan internațional. Mai mult, în general se folosește o materie primă, care este importată, prelucrată, apoi exportată din nou). La nivel mondial, principalele unități de producție s-au relocat în Asia, în țări care furnizează mână de lucru foarte ieftină, iar acest proces este, pe termen lung, unul ireversibil. Aderarea în UE a transformat România dintr-un furnizor de mână de lucru ieftină, într-un consumator al acestor produse, iar existența majorității brandurilor cu expunere mondială pe piața românească face dificilă orice încercare de intrare a producătorilor autohtoni. Strict la momentul 2017, există premisele ca în cele 4 județe identificate să mai existe niște aglomerări teritoriale de interes local (o*) însă trendul identificat în anul 2018 (pentru care nu există momentan toate datele finalizate în mod oficial) este de scădere accelerată. Astfel, pentru a furniza o informație în conformitate cu evoluția macro-

economică din regiune și cu realitatea anului 2019, în cele 4 regiuni nu mai există aglomerări teritoriale în domeniul texturilor.

- **LEGĂTURI/RELAȚII CU RESTUL LUMII ȘI POZIȚIONAREA REGIUNII ÎN UE/ECONOMIA GLOBALĂ**

Criza financiară mondială, precum și exigențele sustenabilității solicită ajustări economice în domeniul protecției mediului și conservării naturale și vor continua să schimbe modelele de afaceri, vor modifica sau vor crea piețe noi, ceea ce crește nevoia unei noi abordări strategice. Răspunsul strategic nu poate fi determinat la întâmplare, ci numai printr-un proces strategic consistent care cere consultare, analiză, concentrare, responsabilitate și determinare pentru a continua schimbarea felului în care comerțul și exporturile sunt orientate.

În România, balanța comercială, pentru perioada 2011 - 2018, este una nefavorabilă, chiar dacă, trendul general fiind unul descrescător. În plus, deși deficitul înregistrat scade de la peste 9,6 mld euro în anul 2011, la aproximativ 15,1 mld euro în 2018, la nivel național, pentru 8 dintre cele 19 categorii de produse prevăzute în Nomenclatorul combinat, în 2018, s-a obținut o balanță comercială favorabilă. Acest top este dominat în mod evident de produsele din categoria XVII - Mijloace și materiale de transport, unde România a exportat cu peste 4,1 miliarde euro mai mult decât a importat în anul 2018. Alte produse cu o balanță comercială favorabilă sunt cele din lemn, excluzând mobilierul, și cele vegetale, ambele cu o valoare de aproximativ 0,8 miliarde euro în anul 2018. Spre deosebire de situația națională, unde balanța comercială este una negativă, regiunea Sud Muntenia a înregistrat o balanță comercială pozitivă. Principalul motiv pentru care regiunea a înregistrat excedent este existența unei puternice industrii auto în județul Argeș, care reprezintă peste 2,3% din totalul exporturilor înregistrate la nivel național, al cărei excedent contrabalansează deficitul evidențiat la majoritatea grupului de produse.

Balanțele comerciale ale județelor Argeș, Călărași și Dâmbovița sunt pozitive, dar valorile importurilor și exporturilor sunt extrem de scăzute cu excepția județului Argeș, iar în celelalte județe, respectiv Giurgiu, Ialomița, Prahova și Teleorman, balanțele comerciale sunt negative. Astfel, din punct de vedere al exporturilor, în regiunea Sud Muntenia există o discrepanță între județele componente, județul Argeș deținând peste 49% din pondere; din punct de vedere al importurilor, județele Prahova și Argeș dețin, cumulativ, aproximativ 84,59% din pondere.

La nivel județean, în regiunea Sud Muntenia, județul Argeș înregistrează cel mai mare excedent, cu peste 1,48 miliarde euro în anul 2018, în creștere comparativ cu anul 2017, înregistrând o balanță comercială de peste 3,2 mld euro pentru produsele aferente grupei 85. Mașini, aparate și materiale electrice; aparate înregistrate și reproduse sunet și imagini de televiziune. Cel mai mare deficit se înregistrează la nivelul județului Prahova, unde balanța comercială a anului 2018 a ajuns la valoarea de 1,3 miliarde euro, deficit cauzat de importurile masive realizate în cadrul produselor minerale, comparativ cu exporturile produselor din această categorie. Datorită existenței celor 3 rafinării de țiței în acest județ, Petrobrazi Ploiești (aparținând OMV Petrom), Petrotel Ploiești (deținută de Lukoil) și Vega Ploiești (Rompetro), cu o capacitate de procesare de peste 8 milioane tone țiței, devine foarte important importul de astfel de produse. Deși, România deține o rafinărie de mari dimensiuni –

SUD MUNTENIA

Agencia pentru Dezvoltare Regională

Petromidia, întreaga producție a țării nu depășește 3 milioane tone, în detrimentul faptului că principalul produs obținut din prelucrarea țițeiului - carburantul, este comercializat într-o proporție foarte mare la nivel național. Astfel, România înregistrează un export scăzut al produselor petrochimice și implicit o balanță comercială defavorabilă.

Alte județe cu balanță comercială pozitivă pe întregul orizont de timp analizat sunt Călărași și Dâmbovița, înregistrând valori demne de luat în calcul, pentru produsele vegetale și Mașini aparate și echipamente electrice.

Mai mult decât atât, din punct de vedere al ponderii județelor regiunii Sud Muntenia în totalul importurilor din regiune, în anul 2018, aproape 85% din acestea s-au realizat în județele Prahova și Argeș, restul județelor înregistrând o pondere de doar 15%, din care se remarcă județul Dâmbovița cu peste 6,6% din totalul acestora.

Principalele produse importate la nivelul regiunii Sud Muntenia sunt: reactori nucleari, boilere, mașini și dispozitive mecanice precum și mașini, aparate și materiale electrice; aparate de înregistrat și reprodus sunetul și imagini de televiziune. Acestea sunt urmate îndeaproape de importurile cu metalele comune și articolele din grupa XV, produsele chimice - grupa VI și produsele minerale - grupa V.

Exporturile realizate la nivel național și regional înregistrează un trend crescător între anii 2011 și 2018, evidențiându-se o creștere a exporturilor de peste 22,4 miliarde euro la nivel național, în timp ce la nivelul regiunii Sud Muntenia, creșterea a fost de peste 2,5 miliarde euro.

În anul 2011 ponderea regiunii Sud Muntenia în totalul exporturilor realizate la nivel național a fost de aproximativ 16,84%, scăzând în 2015 la 14,95%. În plus, la nivelul regiunii Sud Muntenia, județul Argeș, grație exporturilor realizate de Uzinele Dacia se detașează, cu o pondere de peste 61,64% din totalul exporturilor regiunii, urmat de Prahova, cu 23,96%. Ca și în cazul importurilor, locul 3 este ocupat de județul Dâmbovița, cu aproximativ 6,73%, în timp ce, județele Teleorman, Ialomița și Giurgiu înregistrează cumulativ valori mai scăzute de 3,49%, ultimul cu doar 0,84% din exporturile zonei.

Din punct de vedere al categoriilor de bunuri exportate la nivel național, ca și în cazul importurilor, produsele aferente grupei XVI - Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile se situează pe primul loc cu o pondere de aproximativ 27,95% din totalul existent la nivel național, în anul 2018 valoarea acestor exporturi depășind 23,15 miliarde euro. Locul 2 este ocupat de exporturile aferente grupei Metalele comune și articole din acestea cu 10,67% iar locurile 3 și 4 de XVII - Mijloace de transport cu peste 10,40%, și VI Produse chimice 9,21%.

Avantajele comparative relevante (ACR), identificate la nivelul regiunii și la nivelul județelor contribuie la definirea specializării regiunii în concordanță cu exporturile unui anumit produs sau a unor tipuri de produse. Astfel, în cadrul Strategiei de Specializare Inteligentă pentru regiunea Sud Muntenia, avantajele comparative sunt prezentate la nivel de grup de produse în concordanță cu Nomenclatorul Combinat care împarte produsele în funcție de categoria din care acestea fac parte. Rezultatele obținute variază în jurul valorii de 0; cu cât valoarea indicatorului este mai mare, cu atât avantajul comparativ al respectivului produs/grup de produse este mai puternic.

SUD MUNTENIA

Agencia pentru Dezvoltare Regională

Din analiza realizată la nivelul regiunii Sud Muntenia se pot observa două categorii de județe. Din prima categorie de județe fac parte Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Prahova, Ialomița și Teleorman, unde se diferențiază în mod clar un anumit grup de produse, în concordanță cu ACR-ul calculat. ACR-ul calculat pentru produsele aflate pe primul loc în cadrul acestor județe depășește valoarea de 20, (cu excepția județului Prahova și Ialomița, unde ACR-ul este 19,69, respectiv 18,01), fiind superior ACR-urilor calculate pentru produsele situate pe locul 2.

Astfel, se evidențiază Industria auto - grupul de produse XVII - **Mijloace și materiale de transport**, care înregistrează cel mai mare indice ACR în județul Argeș, acolo unde această industrie a înregistrat o valoare mai mare de 36.

Industria constructoare de mașini - grupul de produse XVI - **Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile**, se remarcă în județele Dâmbovița, Giurgiu, Prahova și Teleorman. Industria textilă, respectiv Grupul de produse categoria 62. **Articole și accesorii din îmbracaminte altele decit tricotate sau crosetate** se evidențiază în județul Ialomița iar Agricultură- grupul de produse II. **Produse vegetale**- categoria 10. **Cereale** - este relevantă pentru județul Călărași; De asemenea, categoria IV. **Produse alimentare, bauturi și tutun** se remarcă în județul Ialomița. În plus, grupul de produse XV. **Metale comune și articole din acestea** se evidențiază în județul Giurgiu. Grupa de produse 62. **Articole și accesorii din îmbrăcăminte altele decât tricotate sau crosetate** deține avantaje comparative în județele Ialomița și Prahova. Nu în ultimul rând, grupul de produse XV. Metale comune și articole din acestea- categoria 73. Produse din **fontă, fier și oțel** se remarcă în județele Dâmbovița, Giurgiu și Teleorman.

În consecință, din punct de vedere al celor mai mari indicatori ACR, partea nordică a regiunii Sud Muntenia se evidențiază prin avantajele comparative pentru **industria auto** în județul Argeș și **cea constructoare de mașini și echipamente** în județele Dâmbovița și Prahova, la care se adaugă și județul Teleorman, cu situația sa specifică. Zona sudică a regiunii, evidențiază **produsele vegetale** – cerealele, cu precădere în județul Călărași.

Astfel, în urma elaborării analizei se pot evidenția o serie de elemente ce caracterizează regiunea Sud Muntenia. Mai mult decât atât, s-a observat că deși regiunea Sud Muntenia se află în multe statistici pe locuri fruntașe între regiunile țării, există o discrepanță semnificativă din punct de vedere al dezvoltării economice între județele din nordul regiunii, Argeș și Prahova și restul județelor din regiune.

Exceptând regiunea București - Ilfov, regiunea Sud Muntenia a beneficiat de cele mai mari investiții nete în perioada analizată (peste 70% dintre acestea s-au realizat în județele Argeș și Prahova), din punct de vedere al PIB-ului/cap de locuitor, regiunea s-a situat pe locul 6 (după București - Ilfov) iar din punct de vedere al IPC, Argeș este detașat lider la nivel național iar Prahova este în top 10, în timp ce toate cele 4 județe Dunărene se clasează în ultimele 20 de poziții.

Datorită amplasării sale și a calităților solului, regiunea Sud Muntenia deține cel mai mare potențial agricol al României, lucru confirmat și de analiza indicatorilor economici. Județele sudice, amplasate

SUD MUNTENIA

Agenția pentru Dezvoltare Regională

În totalitate în zona de câmpie (Teleorman, Giurgiu, Călărași și Ialomița) dețin un real avantaj atât în față celorlalte județe din regiune, cât și la nivel național, în special în ceea ce privește marile culturi, dar nu numai. Mai mult decât atât, zona nordică a regiunii, grație numeroaselor dealuri cu orientare sudică, oferă un excelent potențial din punct de vedere pomicol, dar fără a exista grupuri de producători relevante, care să poată promova această ramură a agriculturii drept potențială direcție de dezvoltare inteligentă. Astfel, atât în cazul pomiculturii-specifice județelor nordice, cât și a agriculturii la scară largă, specifică județelor sudice, slaba valorificare a acestui potențial este dată și de lipsa dezvoltării unor grupuri puternice de producători în zonă.

Comparativ cu regiuni agricole europene dezvoltate, randamentele și rezultatele obținute sunt de până la 10 ori mai mici în regiunea Sud Muntenia, aceasta denotând pe de o parte nivelul scăzut de performanță în prezent și pe de altă parte potențialul imens de valorificat pe viitor.

Deși regiunea Sud Muntenia este una din puținele regiuni care dispun într-o proporție semnificativă de toate cele 3 forme de relief și beneficiază de prezența fluviului Dunărea în toate județele din sudul regiunii, potențialul turistic al zonei este în mica măsură exploatat. Zona montană, existentă în nordul județelor Argeș, Prahova și Dâmbovița, este insuficient valorificată, cu excepția județului Prahova, reprezentat de stațiunile aflate pe Valea Prahovei (Sinaia, Bușteni sau Azuga). De asemenea, Dunărea, ar putea reprezenta un excelent punct de atracție turistică, de care ar putea beneficia toate cele 4 județe aflate pe cursul acesteia. În plus, peisajul cultural urban din regiune nu este suficient valorificat, în comparație cu potențialul existent sau cu alte regiuni: de exemplu Târgoviște, un oraș încărcat cu istorie și cultură nu a avut traiectoria altor orașe similare precum Alba Iulia sau Sibiu, din perspectiva dezvoltării patrimoniului, infrastructurii, serviciilor sau a promovării inteligente.

Mai mult decât atât, situarea geografică a zonei București-Ilfov în centrul regiunii Sud Muntenia are un impact major asupra dezvoltării pe termen lung a regiunii, aceasta beneficiind de o infrastructură rutieră și feroviară dezvoltată în comparație cu alte regiuni ale țării. Prin urmare, regiunea este tranzitată de toate Magistralele Feroviare importante, care leagă Municipiul București de restul țării, apropierea de zona București-Ilfov, îndemnând investitorii să-și amplaseze investițiile în comunele limitrofe județului Ilfov iar piața de desfacere pe care zona București-Ilfov o reprezintă și a cărei potențial poate fi exploatat deține o infrastructură a serviciilor bine dezvoltată, dar cu o industrie sau agricultură mult mai puțin valorificate.

De asemenea, apropierea de zona București-Ilfov oferă agenților economici accesul la toată infrastructura existentă în aceasta, fie că este vorba de infrastructura de cercetare, de cea educațională sau de orice alt fel. În plus, dezvoltarea metropolitană a Bucureștiului, care include o parte semnificativă din regiunea Sud Muntenia, poate aduce beneficii asupra dezvoltării infrastructurii zonei și a economiei periferice zonei urbane, respectiv unități de producție care deservește Bucureștiul, dar activează în județele limitrofe.

În cadrul Strategiei de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia, au fost propuși spre analiză indicatori macroeconomici de poziționare a regiunii Sud Muntenia în raport cu celelalte regiuni din Uniunea Europeană. Astfel, au fost selectate diferite regiuni din Europa cu o structură a reliefului

SUD MUNTENIA

Agencia pentru Dezvoltare Regională

asemănătoare regiunii Sud Muntenia, comparându-se în prima etapă Produsul Intern Brut (PIB), populația și suprafața.

Astfel, s-a evidențiat faptul că în context transfrontalier și transnațional, regiunea Sud Muntenia se poate compara cu alte trei entități teritoriale care împărtășesc caracteristici apropiate, precum: regiunea Yugoiztochen (Bulgaria), regiunea Észak-Magyarország (Ungaria) și regiunea Lubelskie (Polonia).

Din structura și interpretarea datelor identificate la nivelul anului 2016, este evident că sub raportul analizei indicatorului PIB, media de 6.880 Euro/cap de locuitor al regiunii Sud Muntenia se încadrează sub media altor regiuni similare din România, respectiv cea de Sud Est (7.202) și Nord Vest (7.787). Același lucru se poate spune despre analiza la nivel transfrontalier și transnațional unde sub criteriul PIB-ului/locuitor se remarcă ca fiind cele mai apropiate o regiune din Bulgaria (Yugoiztochen) cu o medie inferioară de 5.925 Euro și una superioară din Ungaria (Észak- Magyarország) cu o medie a PIB-ului/locuitor de 7.574 Euro. Raportarea la regiunea Lubelskie din Polonia care are media PIB-ului/locuitor de 7.710 Euro, nu face decât să adâncească diferențele care se înregistrează pe măsura avansării spre statele mai dezvoltate din UE.

Mai mult decât atât, la nivelul regiunilor de dezvoltare, regiunea Sud Muntenia are cel mai ridicat nivel de populație dintre zonele comparabile: aproape 300% din nivelul BG34 – Yugoiztochen sau HU31 - Észak-Magyarország și cu puțin peste 50% în ceea ce privește regiunea poloneză PL31 – Lubelskie și înregistrează cea mai mare densitate a populației comparativ cu celelalte țări analizate.

Din analiza datelor disponibile, se observă caracterul predominant agricol al regiunii Sud Muntenia. Producția este corelată și cu suprafața regiunii, dar și cu populația. Cu toate acestea, randamentul obținut este cel mai ridicat în regiunea Sud Muntenia, chiar dacă se raportează la randamentul pe suprafață sau pe cap de locuitor. Raportată la locuitori, Sud Muntenia generează 785 Euro/loc din agricultură, zona din Bulgaria 167 iar cea din Ungaria 156 de euro.

De asemenea, tot din punct de vedere al caracterului agricol, regiunea Sud Muntenia este comparată cu alte 3 regiuni precum: Aquitaine – Franța, Emilia-Romagna- Italia și Wielkoposkie –Polonia. Din analiza datelor disponibile, se observă faptul că din toate cele 4 regiuni analizate, regiunea Sud Muntenia, deși dispune de cea mai mare suprafață agricolă, având chiar și valori duble față de două din regiunile selectate, înregistrează venituri din agricultură mult mai scăzute, de aproape trei ori mai mici decât respectivele regiuni. Astfel, cu o suprafață de peste 1,8 milioane ha, Sud Muntenia a înregistrat, în anul 2016, venituri de 2,7 miliarde de euro, spre deosebire de regiunile Aquitaine și Emilia Romagna, care au înregistrat venituri de aproximativ 6 miliarde euro și cea de-a treia regiune comparată, Wielkopolskie, cu o suprafață inferioară regiunii Sud Muntenia a înregistrat venituri superioare acesteia.

La nivelul industriei alimentare, 8% dintre angajații care activează în regiunea Sud Muntenia în industria prelucrătoare sunt angajați în această industrie. Spre deosebire, Emilia Romagna și Wieklopolskie au industrii alimentare mai puternice, aproximativ 11% dintre angajați activând în aceasta, pe când Aquitania are cea mai puternică industrie dintre cele analizate, peste 17,3% din angajați activând în acest domeniu.

SUD MUNTENIA

Agenția pentru Dezvoltare Regională

Spre deosebire de industria alimentară, industria chimică reprezintă o nișă de piață în care indicatorii înregistrați nu sunt unii importanți valoric, reprezentând de multe ori o investiție strategică și nu una pe termen scurt sau mediu.

În cazul de față, în toate cele patru regiuni, există industrii chimice relativ dezvoltate, valori mai mari de 1% indicând acest lucru, în special dacă acestea înseamnă peste 13.000 de angajați, cât reprezintă procentul de 2,6% înregistrat în Emilia Romagna. Regiunea Sud Muntenia se situează pe locul 4 ca pondere, industria chimică nemaiavăd o importanță semnificativă în această regiune comparativ cu anii trecuți.

În urma analizei cantitative, s-a observat faptul că regiunea Sud Muntenia este dependentă de producția și exporturile realizate de Uzinele Dacia - Renault. Astfel, s-a realizat o comparație cu alte regiuni care găzduiesc capacități de producție în domeniul auto, identificându-se acele mărci de autovehicule comparative cu cele realizate în cadrul uzinelor Dacia - Renault selectându-se capacități de producție relativ similare cu cea existentă în județul Argeș. Astfel, au fost selectate următoarele regiuni: Catalonia - Spania, unde se află uzinele Seat, Darmstadt - Germania, unde se află uzinele Opel și Piemonte - Italia, unde se află uzine Fiat.

Din punct de vedere al ponderii pe care industria auto o are în economia regiunii, Sud Muntenia se evidențiază prin cel mai ridicat nivel. Practic, peste 13% din forță de muncă existentă activează în industria auto, spre deosebire de mai puțin de 6,5% în Catalonia sau 11,5% în Piemonte. Așadar, se poate concluziona faptul că în regiunea Sud Muntenia există un grad ridicat de dependență față de o singură industrie deoarece aceasta este o regiune cu o forță de muncă mult mai mică comparativ cu restul regiunilor prezentate, fapt ce semnaleză încă o dată dependență mare a regiunii față de această industrie. De asemenea, un oarecare grad de dependență față de industria auto se poate observa și la restul de regiuni identificate, chiar dacă în Catalonia ponderea este cea mai scăzută iar în valori absolute aceasta înseamnă peste 37.800 angajați, o valoare puțin mai mică decât cei aproximativ 38.200 angajați existenți în Sud Muntenia.

O alternativă fiabilă la industria auto o reprezintă categoria Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor, clasa CAEN 28-Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente, cea din urmă fiind complementară în multe locuri cu aceasta, neexistând între cele două vreă dependență, deși poate folosi aceeași industrie conexă pe care o folosește industria auto, de la motoare, la angrenaje și de la metale la cauciuc. Similar situației anterioare, regiunea Sud Muntenia deține cei mai puțini angajați, aproximativ 9,2 mii persoane, spre deosebire de restul regiunilor, unde numărul este de cel puțin 2,5 ori mai mare în cazul Catalonia sau Darmstadt și de peste 6 ori mai mare în cazul Piemonte.

Turismul este un domeniu mult mai dificil de cuantificat și de prezentat din cauza numărului mare de nișe pe care îl deține. Astfel, analizând capacitățile de cazare existente, se poate observa că regiunea Sud Muntenia deține cel mai scăzut număr de unități de cazare, puțin peste 30.000 locuri. Înregistrând o capacitate de cazare mult mai mică decât regiuni din Slovacia sau Slovenia, ceea ce denotă o valorificare slabă a acestui domeniu. Mai mult decât atât, comparând regiunea Sud Muntenia cu

SUD MUNTENIA

Agencia pentru Dezvoltare Regională

regiuni din zona Alpilor (Franța, Italia, Germania sau Austria) se pot observa diferențe și de peste 20 de ori mai mari (regiunea Rhone - Alpes).

Cu peste 4,7 mii de persoane angajate în acest domeniu, regiunea Sud Muntenia se află în continuare la o distanță apreciabilă de majoritatea regiunilor din zona Alpilor, depășind cele 3 regiuni selectate din Slovacia și regiunea Vzhodna din Slovenia. Chiar dacă, din punct de vedere al capacităților de cazare existente, diferențele nu mai sunt atât de mari, faptul că respectivele regiuni își permit asemenea capacități cu un număr mai scăzut de angajați scoate în evidență faptul că potențialul regiunii Sud Muntenia este foarte slab valorificat și inefficient.

În ceea ce privește turismul la Dunăre, regiunea Sud Muntenia este comparată cu regiunea Dél-Alföld din Ungaria. Deși între cele două regiuni comparate există un număr foarte mare de elemente similare, de la cele privind tranzitul Dunării, până la cele privind populația sau personalul angajat în turism, diferența majoră dintre acestea este dată de capacitățile de cazare existente.

Astfel, din punct de vedere al numărului de persoane angajate în acest domeniu, în regiunea Sud Muntenia sunt angajate cu aproximativ 100 de persoane în plus față de regiunea Dél - Alföld din Ungaria. În ceea ce privește capacitatea de cazare existentă, regiunea Del Alfold deține peste 26 mii locuri de cazare, în timp ce regiunea Sud Muntenia nu oferă decât puțin peste 5.100 locuri de cazare cele 4 județe din sudul regiunii demonstrează faptul că discrepanța foarte mare raportată la cele 3 județe nordice este dată și de modul în care este valorificat turismul și în mod special oportunitatea pe care fluviul Dunărea o oferă prin cei peste 400 de km de curs de apă pe care îi are în această regiune.

Astfel, principala concluzie rezultată din analiza de față este aceea că regiunea Sud Muntenia dispune de un număr mare de atuuri pentru o dezvoltare puternică, dar acestea sunt în cele mai multe cazuri slab valorificate.

● DINAMICA MEDIULUI ANTREPRENORIAL

O caracteristică a economiei de piață contemporane, indiferent dacă ne referim la nivelul național, regional sau local, este situarea firmelor în prim-planul activității economice, pornind de la premisa că dacă acestea sunt profitabile atunci toți cei implicați sunt afectați pozitiv și, în consecință întreaga economie. O economie bazată pe antreprenoriat, fie că e la nivel național, regional sau de comunitate, diferă în mod semnificativ de economiile non-antreprenoriale și nu doar prin structura sau vigoarea economică, cât și prin vitalitatea socială și calitatea vieții. Structura unei economii antreprenoriale este foarte dinamică și extrem de competitivă datorită rapidei apariții a unei afaceri noi și a ieșirii de pe piață a uneia stagnante și falimentare. O astfel de economie este populată rapid cu firme cu ascendență rapidă, așa-numitele firme înalt dinamice, în literatura de specialitate „gazelles”. Ele sunt cheia dezvoltării economice (Hans Landström – „Handbook of research on venture capital”, 2009).

Într-o economie modernă un rol extrem de important îl joacă, însă, sectorul IMM-urilor, contribuția vitală a acestora la creșterea economică fiind o realitate unanim recunoscută. Efectele lor economice și sociale benefice au condus la considerarea sectorului IMM-urilor ca un domeniu de interes strategic pentru economie la toate nivelurile, de la național, la regional și local.

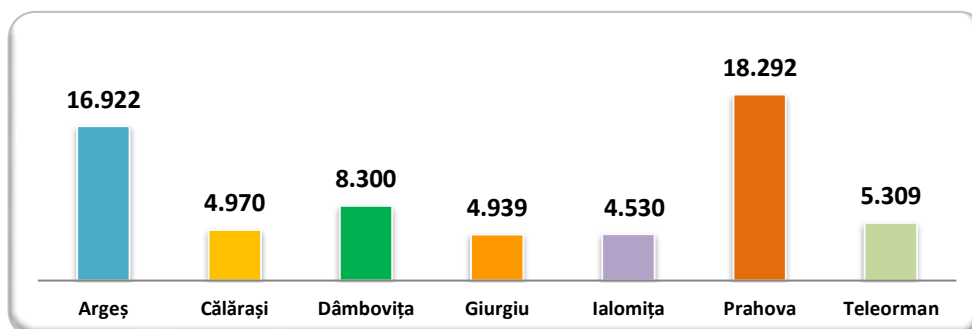

În regiunea Sud Muntenia, dinamica și distribuția teritorială a IMM-urilor este însă influențată de o serie de factori precum: puterea economică a zonei, existența unui potențial de forță de muncă cu o bună pregătire profesională, posibilitatea accesului la capitalul disponibil, structura economică și cererea corespunzătoare.

În ceea ce privește aria de localizare a IMM-urilor, în Sud Muntenia, acestea se găsesc preponderent în mediul urban, adâncind astfel discrepanțele dintre mediul urban și cel rural în ceea ce privește crearea de locuri de muncă și dezvoltarea unitară a regiunii. Ca și structură, plaja IMM-urilor din regiune este predominantă de mici întreprinzători, în contextul în care, în multe zone ale regiunii s-au creat și dezvoltat IMM-uri reprezentative atât ca mărime, cât și ca importanță.

În 2018, în Sud Muntenia, existau 63.262 de întreprinderi active în toate sectoarele economice, poziționând astfel regiunea, pe locul 4 la nivel național pentru prima oară în ultimii șapte ani, urcând o poziție. Dintre acestea peste 89% se încadrau în categoria microîntreprinderilor (0-9 angajați), 8,94% dintre acestea fac parte din clasa întreprinderilor mici (10-49 angajați), 1,53% sunt întreprinderi mijlocii (50-249 angajați) și numai 0,28% se încadrează în categoria întreprinderilor mari (peste 250 angajați). La nivel regional județele fruntașe erau Prahova cu 28,91%, respectiv Argeș cu 26,75%.

Grafic nr. 10 Numărul de întreprinderi active la nivel județean în 2018, în regiunea Sud Muntenia

Sursa: INSSE Tempo online

Este interesant de remarcat că din punct de vedere al distribuției teritoriale, în partea nordică a regiunii (județele Prahova și Argeș) se înregistrează peste 55% din totalul firmelor. Astfel analiza la nivel județean, la 2018, relevă faptul că pe primele două locuri s-au poziționat județele Prahova cu 18.292 întreprinderi active și Argeș cu 16.922 întreprinderi active, urmate la o distanță semnificativă de Dâmbovița – 8.300 întreprinderi active, în timp ce ultimul loc la nivel regional a fost ocupat de Ialomița cu numai 4.530 întreprinderi active.

Tabel nr. 1 Numărul întreprinderilor active pe clase de mărime, la nivel județean, în 2018

Clase de mărime	Sud Muntenia	Argeș	Călărași	Dâmbovița	Giurgiu	Ialomița	Prahova	Teleorman
Micro	56.461	15.001	4.443	7.511	4.507	4.000	16.201	4.798
Mici	5.657	1.590	457	664	364	455	1.702	425
Mijlocii	969	276	59	107	64	68	319	76

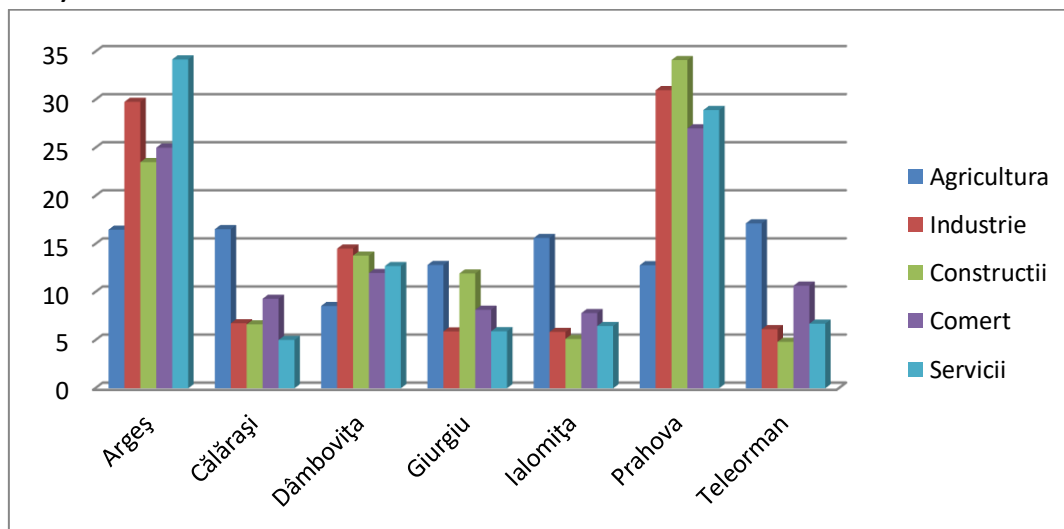
Mari	175	55	11	18	4	7	70	10
Total	63.262	16.922	4.970	8.300	4.939	4.530	18.292	5.309

Sursa: INSSE Tempo online

În ceea ce privește structura întreprinderilor după domeniul de activitate se remarcă unele specializări teritoriale. Astfel, județele cu cel mai mare grad de diversificare economică au fost Prahova și Argeș, care au înregistrat cele mai mari ponderi ale numărului de întreprinderi pentru 15 din cele 18 sectoare de activitate. La polul opus, s-au situat județele Ialomița și Giurgiu cu cel mai mic număr de întreprinderi active pentru 6 din domeniile de activitate, fiind astfel județul cu cel mai scăzut grad de diversificare economică. Situația completă asupra numărului de întreprinderi active pe activități economice se regăsește în tabelul: "Numărul întreprinderilor active pe clase de mărime, la nivel județean, în 2018", din secțiunea Anexe.

Situația la 2018, a distribuției întreprinderilor active pe sectoare economice la nivelul celor șapte județe ale regiunii Sud Muntenia, accentuează atât repartizarea inegală a întreprinderilor în plan teritorial, dar și evidențiază existența dezechilibrelor semnificative cu privire la concentrarea teritorială a întreprinderilor. De exemplu, mai mult de 34% dintre întreprinderile active la nivel regional din sectorul „Servicii” erau localizate în județul Argeș, în timp ce Călărași deținea doar 5% dintre acestea. De asemenea, județul Prahova se situa pe primul loc și în domeniile „Comerț”, „Construcții” și „Industrie”, urmat de județul Argeș și, la o distanță semnificativă, de județul Dâmbovița.

Grafic nr. 11 Structura sectorului întreprinderilor active pe județe ale regiunii Sud Muntenia, în 2018 (procente)

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de la INS

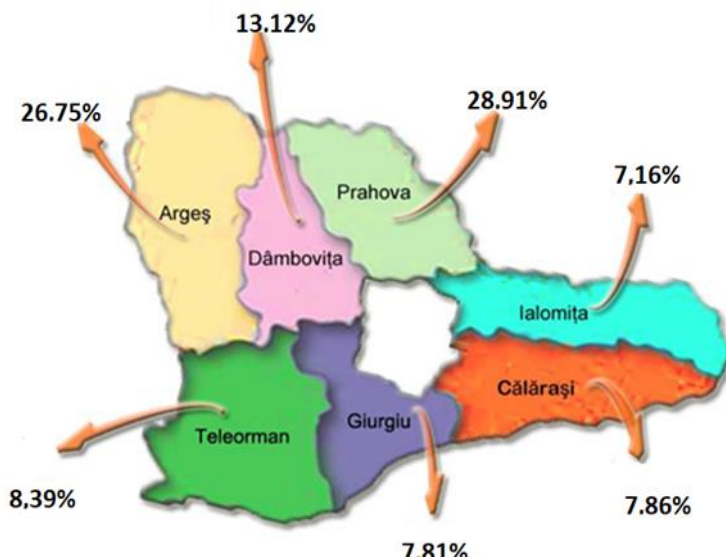
Dezechilibrele semnificative din punct de vedere al spiritului și al nivelului antreprenorial în regiunea Sud Muntenia și, îndeosebi, în cazul județelor componente, pot fi ilustrate prin analiza densității întreprinderilor active la 1000 de locuitori, acesta fiind un indicator relevant și în caracterizarea atât a dimensiunii piețelor regionale, cât și a evoluției în profunzime a sectorului întreprinderilor la nivel regional.

În intervalul analizat, respectiv 2011 – 2018, densitatea întreprinderilor din regiunea Sud Muntenia a urmat același trend crescător ca și cel de la nivel național. În 2018 comparativ cu anul 2011, regiunea Sud Muntenia a înregistrat o creștere a numărului de întreprinderi active de aproximativ 5%, atingând în 2018 valoarea de 63.262 întreprinderi. Această valoare a poziționat regiunea pe locul 5 la nivel național din punct de vedere al numărului de întreprinderi active.

Situația la nivelul anului 2018 este prezentată în figura de mai jos:

Figura nr. 7 Harta densității întreprinderilor active din regiunea Sud Muntenia, în anul 2018

Sursa: Calcule proprii ADR Sud Muntenia pe baza datelor de la INS

La nivelul regiunii Sud Muntenia, dinamica înmatriculărilor de firme în perioada analizată 2011 - 2018, a fost oarecum oscilantă de la un an la altul. Media anuală a înmatriculărilor pentru întreg intervalul a fost de aproximativ 14.231 de firme (PF și AF, SRL, SA, SCS, SNC și filiale). Pentru anul 2018, datele statistice de la ONRC, indică o creștere de 15,06% a numărului total de înmatriculări comparativ cu 2017. Astfel, la nivelul anului 2018, regiunea Sud Muntenia a ocupat locul 3 la nivel național, cu peste 12% din numărul total de noi înmatriculări la Registrul Comerțului.

La nivel județean, cele mai multe înmatriculări s-au operat, în anul 2018, în Prahova (3.942) și Argeș (3.903), iar cele mai puține în Teleorman (1.132) și Ialomița (1.033).

În vederea conturării unei imagini mai detaliate a mediului de afaceri la nivelul regiunii Sud Muntenia se vor analiza în continuare și situația unităților locale active sub toate aspectele, respectiv numărul, domeniile de activitate, cifra de afaceri, efectivul de personal și productivitatea muncii.

Unitățile locale active, prin natura lor, apar la nivel local și își desfășoară activitățile la scară mică, fiind conectate îndeosebi la piețele locale și regionale. Numai o mică parte dintre acestea sunt active la nivel național sau reușesc să își găsească o nișă internațională de piață.

Astfel, la nivelul anului 2018, în Sud Muntenia existau 63.232 unități locale active, ocupând locul 6 la nivel de țară, menținându-și poziția din anul anterior și înregistrând o creștere continuă pe toată

perioada analizată (2011-2018), cu 13.675 unități în creștere față de anul de referință. Cele mai multe dintre acestea activau în comerț (56%), urmate de cele din construcții (16%), industrie (15%), servicii (9%) și agricultură (4%).

La nivel de județe componente, cele mai multe unități locale existau, în 2018, în Prahova și Argeș, cu 18.292, respectiv 16.922 unități, în timp ce pe ultimele locuri s-au clasat Giurgiu și Ialomița, cu 4.939, respectiv 4.530 unități. Important de adăugat este faptul că în toată perioada analizată, numărul unităților locale active a crescut constant în toate județele regiunii, cu o excepție: județul Teleorman a înregistrat o creștere a numărului unităților locale active din 2011 până în 2014, apoi o scădere pentru doi ani consecutiv, urmând o nouă creștere în anul 2017 când a depășit nivelul înregistrat în anul 2014 și continuând creșterea inclusiv în anul 2018.

În 2018, unitățile locale active în industrie, construcții, comerț și alte servicii, de la nivelul regiunii Sud Muntenia, au realizat o cifră de afaceri de peste 189 milioane lei (ce reprezintă 12,42% din valoarea la nivel național), în creștere cu 12,89% față de anul precedent, situând regiunea Sud Muntenia pe locul 2 la nivel național, poziție de altfel ocupată în tot intervalul analizat. Cea mai mare cifră de afaceri a fost înregistrată de unitățile din județul Prahova cu 67.038 milioane lei, urmate de cele din județul Argeș cu 64.817 milioane lei, iar pe ultimele două poziții s-au situat județele Ialomița și Teleorman, cu 9.322 și, respectiv 7.304 milioane lei. Evoluția în ansamblu a cifrei de afaceri în perioada 2011 – 2018, la nivelul fiecărui județ al regiunii Sud Muntenia se poate observa în următorul tabel:

Tabel nr. 2 Cifra de afaceri a unităților locale active în industrie, construcții, comerț și alte servicii, nivel național, regional și județean, în intervalul 2011 - 2018 (milioane lei prețuri curente)

	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018
Romania	1.007.151	1.062.122	1.054.993	1.105.671	1.177.483	1.232.567	1.352.340	1.522.235
Regiunea SUD-MUNTENIA	128.467	132.488	130.652	137.286	139.956	147.224	164.672	189.045
Argeș	40.387	43.603	45.754	46.463	48.634	53.904	59.425	64.817
Calarasi	6.843	7.022	6.899	7.446	7.633	7.489	8.627	10.360
Dambovita	11.365	12.976	11.691	12.753	14.062	14.505	16.298	19.316
Giurgiu	5.137	5.151	5.345	5.411	6.021	6.013	8.718	10.888
Ialomița	6.170	6.495	6.608	6.565	7.547	7.777	8.413	9.322
Prahova	53.215	51.545	48.354	52.465	50.202	51.569	56.830	67.038
Teleorman	5.350	5.696	6.002	6.183	5.856	5.967	6.361	7.304

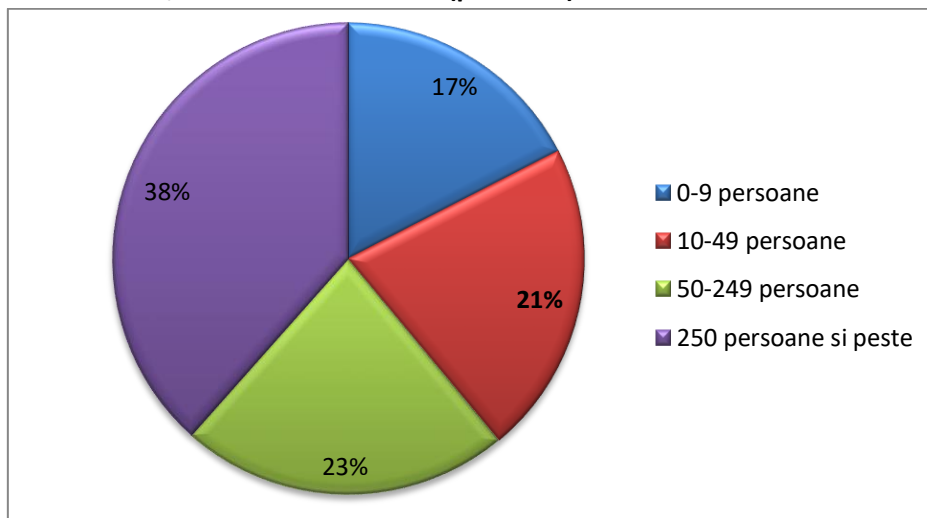
Sursa: INSSE Tempo online

Variația pe parcursul perioadei analizate, respectiv 2011 – 2018, a cifrei de afaceri pentru fiecare categorie de mărime din cadrul unităților locale active arată că întreprinderile mari (cu peste 250 de angajați) realizează ponderea cea mai mare a cifrei de afaceri (ajungând la 38%), comparativ cu numărul lor foarte scăzut, care nu a depășit 185 unități în intervalul analizat.

Pentru celelalte categorii, respectiv întreprinderile micro (cu 0-9 salariați), mici (10-49 salariați) și mijlocii (50-249 salariați), evoluția ponderilor a fost una constantă, cu excepția anului 2012 când microîntreprinderile au realizat o cifră de afaceri mai mare decât întreprinderile mici, la nivel regional. O altă concluzie ar fi distribuirea destul de echilibrată a ponderilor cifrei de afaceri realizate de fiecare categorie de mărime a unităților locale active, ceea ce se poate observa și din graficul următor:

Figura nr. 8 Cifra de afaceri a unităților locale active, pe clase de mărime după numărul de salariați, în regiunea Sud Muntenia, la nivelul anului 2018 (procente):

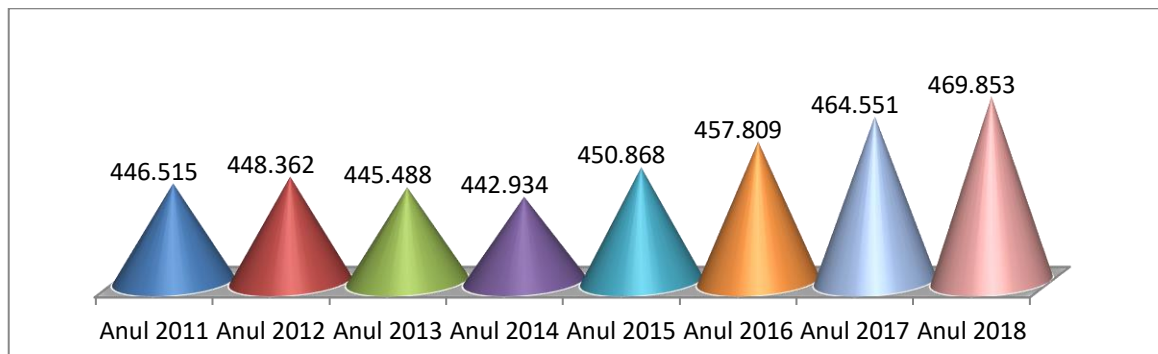

Sursa: INSSE Tempo online

La nivelul anului 2018, efectivul de personal din unitățile locale active, la nivelul regiunii, a fost de peste 469 mii de persoane, reprezentând peste 11% din efectivul de personal de la nivel național (loc 4).

Sectoarele economice cu numărul cel mai mare al efectivului de personal, în Sud Muntenia, în 2018 au fost industria (aproximativ 38,7% din totalul de la nivel regional), serviciile (27,3%), comerțul (în jur de 21%), construcții (8,6%).

Grafic nr. 12 Evoluția efectivului de personal din unitățile locale active din regiunea Sud Muntenia, în intervalul 2011 – 2018 (număr)

Sursa: INSSE Tempo online

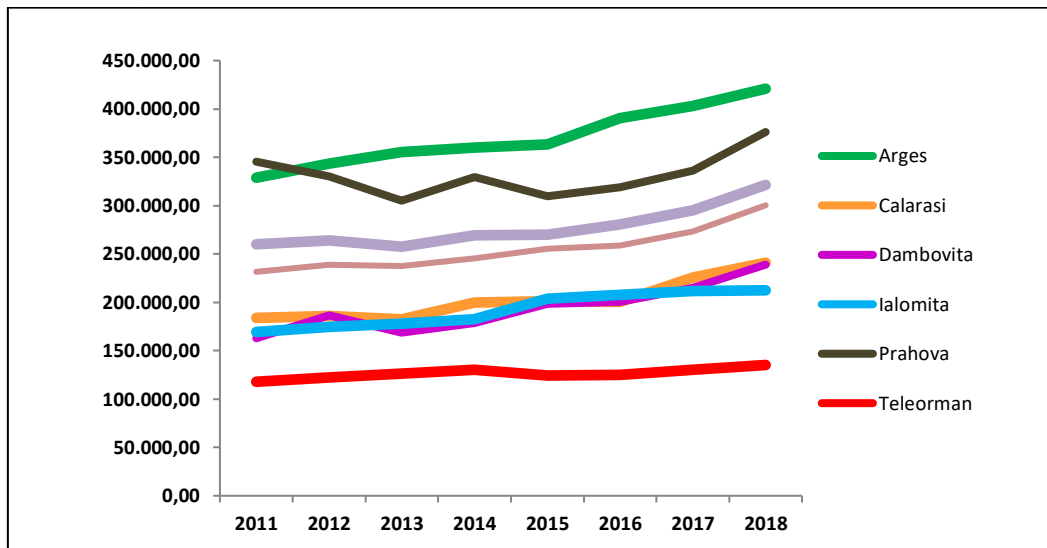
Performanța economică și financiară a întreprinderilor poate fi măsurată cu ajutorul mai multor indicatori economici, dintre care cel mai relevant pentru prezenta analiză este **productivitatea muncii**, definită, în situația de față, ca raport între cifra de afaceri a unităților locale și numărul mediu de salariați. Indicator sintetic al eficienței activității economice a întreprinderilor, productivitatea muncii reflectă eficacitatea muncii cheltuite în procesul de producție, depinzând nu numai de cuantumul muncii, ci și de calitatea ei, de mărimea capitalului utilizat etc.

Pentru unitățile locale active din industrie, construcții, comerț și alte servicii din regiunea Sud Muntenia productivitatea muncii la nivelul anului 2018 a fost de 321.465 lei/salariat, peste valoarea de la nivel național. Evoluția în intervalul analizat, respectiv 2011 – 2018, a fost în general ascendentă, cu excepția perioadei 2012- 2014 când valoarea acestui indicator a oscilat.

Analizând datele privind evoluția productivității muncii la nivel local, în intervalul analizat, se poate remarca faptul că cele mai importante creșteri ale acestui indicator s-au înregistrat în județele Călărași și Ialomița și Giurgiu, în timp ce în județele Prahova și Teleorman creșterile au fost într-o proporție mai mică.

Grafic nr. 13 Evoluția productivității muncii în județele regiunii Sud Muntenia, în perioada 2011 – 2018 (lei/salariat)

Sursa: Calcule ADR pe baza datelor de la INS

● INOVAREA SOCIALĂ ÎN REGIUNEA SUD MUNTENIA

Inovarea socială este unul dintre conceptele revoluționare ale secolului nostru, concept care cunoaște o dezvoltare exponențială în toate statele lumii. Luând ca referință definiția din “Ghidul pentru elaborarea Strategiilor de cercetare și inovare pentru specializare inteligentă”⁵, inovarea socială este “acel proces de inovare care are atât scop social, cât și mijloace sociale de acțiune”. Inovarea socială se bazează pe antreprenoriatul social, respectiv crearea unor structuri sustenabile care să răspundă problemelor sociale pe calea inițiativei private, inițiativă care nu vine din dorința clasică de profit a antreprenorului, ci din dorința sa de a contribui la o societate mai bună.

Răspunsul mediului antreprenorial la consecințele economice ale crizei nu rezolvă însă problemele sociale pe care criza le-a generat, cu atât mai puțin pe cele care s-au agravat de-a lungul timpului și recesiunea le-a adus în prim-planul agendei publice. Una dintre cele mai mari provocări ale strategiei UE 2021-2027 este să continue să răspundă unor nevoi sociale din ce în ce mai extinse și mai profunde. **Îmbătrânirea populației, existența unui segment extrem de semnificativ cu risc de excluziune, incidența mare a sărăciei, lipsa locurilor de muncă, creșterea incidenței bolilor care scad durata vieții active și contribuția membrilor societății și încălzirea globală** sunt fenomene cărora serviciile publice s-au dovedit neputincioase să le răspundă, iar mediul antreprenorial nu este construit și adaptat pentru o astfel de misiune.

Inovarea socială a devenit din ce în ce mai urgentă și au început deja să apară din ce în ce mai multe exemple răsunătoare, care au schimbat paradigmele în care funcționau afacerile și făceau imposibilă implicarea antreprenorilor în rezolvarea problemelor sociale. Inovarea este o consecință firească a

⁵ Guide to research and innovation strategies for smart specialization - Dominique Foray&CO

confruntării cu fenomene sociale extreme. Creditele de câțiva dolari acordate celor mai săraci întreprinzători din lume de Grameen Bank din Bangladesh, planurile de economisire și de dezvoltare pentru săracii din Pakistan sau boom-ul industriei meșteșugărești din Marea Britanie sunt doar câteva exemple de revelații economice care inspiră întreaga planetă și la care aspiră toți generatorii de politici publice preocupați de binele societății pe care o conduc.

Locul central pe care inovarea socială îl are în preocupările liderilor sociali de astăzi este rezultatul direct al acestor preocupări și este unul din ingredientele cheie în noul mix de inovare: “Quadruple Helix”.

În acest context, “Quadruple Helix” introduce al patrulea pilon, mediul social, cel reprezentat de organizațiile societății civile. Acest actor are rolul de a introduce în mixul de inovare scopul social și de a evita ca soluțiile performante din punct de vedere economic să fie promovate chiar dacă au un impact social negativ, externalizând costurile asupra societății și agravând problemele cu care aceasta se confruntă.

Principalii generatori de **inovație socială** sunt **antreprenorii sociali**, însă nu toți antreprenorii sociali răspund la nevoia socială identificată prin crearea unei întreprinderi sociale.

Întreprinderile sociale îmbracă fie forma juridică a unei organizații neguvernamentale care își propune să răspundă unor anumite nevoie sociale prin crearea de activități generatoare de venituri, care își pot susține singure pe termen lung cheltuielile (auto sustenabile), fie firme care au ca principală motivație să răspundă unor nevoi sociale, iar profitul obținut să fie investit în dezvoltarea afacerii.⁶ Din punct de vedere juridic, nu există o formă specifică, dar în România legea permite existența mai multor forme de organizare adaptate desfășurării acestui tip de activități.

Un alt tip de organizație, care răspunde unei nevoi sociale și **poate fi considerat antreprenor social, fără a fi însă o întreprindere socială**, este acea organizație neguvernamentală care se finanțează prin atragerea de granturi și sponsorizări pentru a-și susține activitatea. Acest tip de organizație este sustenabilă în măsura în care poate convinge decidenții publici sau privați care alocă fonduri să susțină proiectele propuse.

În ceea ce privește tipurile de nevoi, antreprenoriatul social își propune să răspundă acelor nevoi sociale cărora statul și antreprenoriatul clasic a eșuat să le răspundă. Acestea sunt atât nevoile de bază, fiziologice (mâncare, apă, aer curat, adăpost), dar și nevoile complexe (siguranță fizică și financiară, securitate, sănătate, educație, protecția mediului, rezolvarea diferențelor cultural-spirituale).

În acest sens, în Regiunea Sud Muntenia, nevoile sociale cu care se confruntă populația, au fost identificate prin intermediul studiului “Studiu privind problemele sociale și calitatea vieții al regiunii

⁶ *Social Entrepreneurship – Mohamad Yunus*

Sud Muntenia” elaborat de către Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia în anul 2012, studiu care a analizat calitatea vieții cetățenilor din această regiune.

Dintre acestea, se pot menționa:

- migrația forței de muncă în conexiune cu declinul demografic, migrație care se produce atât pe plan național, cât și internațional;
- declinul învățământului profesional și tehnic;
- nivelul redus de ocupare;
- fenomenul de îmbătrânire a forței de muncă, coroborat și cu îmbătrânirea populației;
- nivelul ridicat de abandon școlar, coroborat cu accesul limitat la educație al zonelor izolate;
- sistemul de sănătate subfinanțat și migrația cadrelor medicale;
- stilul de viață nesănătos și creșterea incidenței obezității;
- discriminarea severă a grupurilor minoritare;
- excluderea persoanelor cu dizabilități de la viața socială.

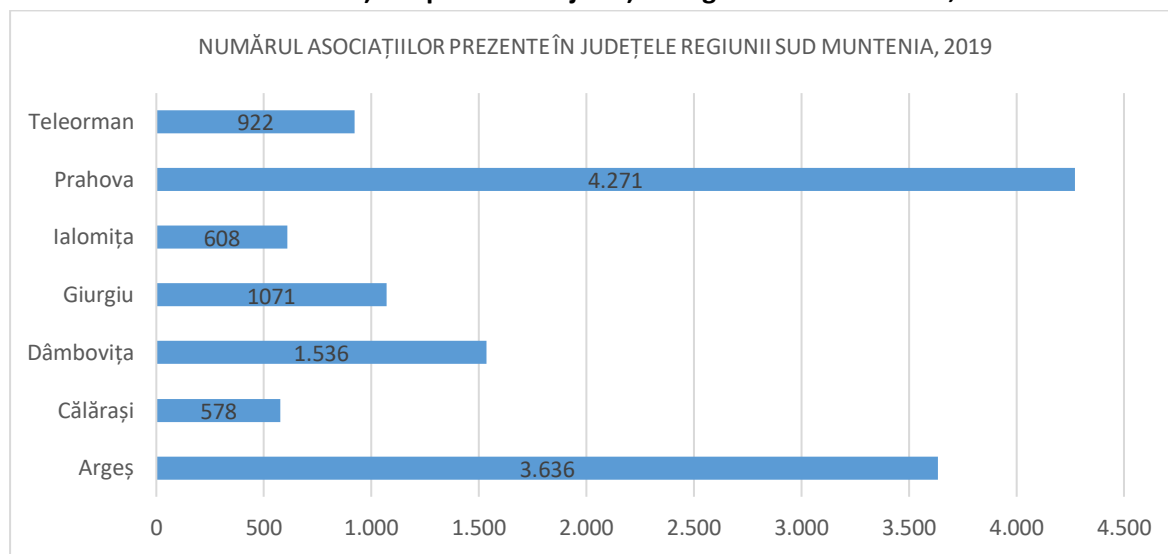
Există încă dileme cu privire la care dintre antreprenorii sociali produc efectiv inovare socială și care sunt doar “binefăcători”, “visători” sau “truditori” sociali, aspect ce nu poate fi stabilit decât dacă se vor trasa niște standarde ale inovării. De aceea s-a urmărit măsurarea fenomenului “inovare socială” prin măsurarea antreprenoriatului social, identificându-se proiectele și principalii actori din sectorul nonguvernamental.

Din păcate, inexistența unei forme juridice specifice face destul de greu să fie identificate afacerile sociale. Chiar dacă se simplifică și se spune că numărul de organizații non-guvernamentale măsoară fenomenul “antreprenoriat social”, modul în care acestea funcționează și țin evidențele contabile nu sprijină decât o abordare națională.

Astfel, în regiunea Sud Muntenia erau înregistrate la începutul anului 2019 un număr de 12.622 asociații. Din punct de vedere al numărului asociațiilor, situația grafică se prezintă astfel:

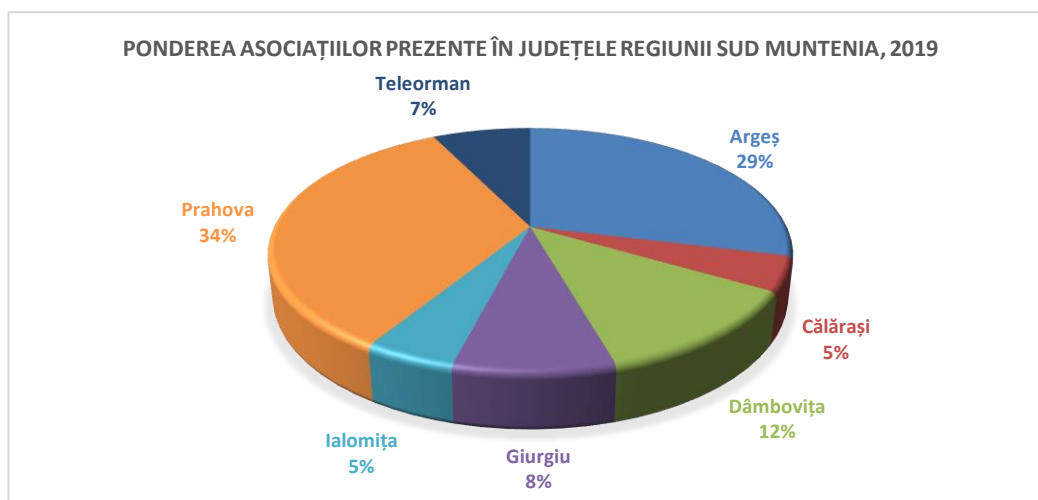
Grafic nr. 14 Numărul asociațiilor prezente în județele regiunii Sud Muntenia, 2019

Sursa: www.asociatii.net

Din punct de vedere al ponderii asociațiilor din județele regiunii Sud Muntenia, situația grafică se prezintă astfel:

Figura nr. 9 Ponderea asociațiilor prezente în județele regiunii Sud Muntenia, 2019

Sursa: www.asociatii.net

Din totalul de 134.072 de asociații la nivel național, 9,41% sunt înregistrate în regiunea Sud Muntenia. Raportat la media pe regiune, reprezentată de 16.759 de asociații, numărul de asociații din regiunea Sud Muntenia este cu 24,69% mai mic, în condițiile în care București Ilfov este regiunea cu cel mai mare număr de ONG-uri (30.458), respectiv 22,72% din numărul de asociații prezente la nivel național. Dacă se ia în calcul media pe județ la nivelul țării (3.270 asociații), se poate observa că 5 județe din 7 sunt sub media pe țară, doar Argeș și Prahova fiind semnificativ peste medie.

Cu toate acestea, principalele limitări ale acestui indicator (numărul de ONG-uri) pentru a măsura antreprenoriatul social sunt:

- Existența multor situații când ONG-urile au activitate națională, chiar dacă nu au sucursale la nivel local. În cazul regiunii Sud Muntenia în speță, există cazuri în care organizații sunt înregistrate în București și au activitate în regiunea Sud Muntenia;
- În unele cazuri, ONG-urile au fost înființate pentru nevoi extrem de restrânse (ex: obținerea de fonduri pentru rezolvarea unor probleme personale sau de familie) sau care doar simulează existența unei nevoi sociale în scopul de a avea acces la diferite finanțări (ex: valul de ONG-uri înființate pentru a obține punctaj în cadrul PNDR).
- Nu există o evidență a ONG-urilor care desfășoară activități generatoare de venit și câte dintre aceste activități sunt sustenabile, cu scopul de a măsura efectiv întreprinderile sociale versus cele de binefacere.
- De asemenea, există o serie întregă de ONG-uri care au rolul de a urmări interesele unor organizații profesionale sau anumitor categorii de persoane, iar acestea pot fi din nou indirect asociate cu antreprenoriatul social, deși nu sunt de obicei direct generatoare de inovare socială.
- Există numeroase organizații care desfășoară activități în domeniul social, însă nu au declarat principala activitate ca fiind cea de furnizare a asistenței sociale, marcând la domeniul de activitate codul CAEN 9133: Alte activități asociative n.c.a. Printre aceste organizații se numără cele care promovează militantismul și sensibilizarea opiniei publice pentru o cauză sau un interes public, colectarea de fonduri, susținerea diferitelor activități comunitare; organizații pentru protecția și apărarea intereselor unor grupuri (minoritare, etnice, persoane cu handicap).

Conform evidenței de la ANOFM, la data de 30 iunie 2019, în sensul legii 219/2015 la nivelul României sunt 120 de întreprinderi sociale de inserție. La nivelul Regiunii Sud Muntenia există un număr de 13 întreprinderi sociale de inserție, clasând regiunea pe locul 5 între cele 8 regiuni de dezvoltare ale țării.

Tabel nr. 3 – Situația întreprinderilor sociale de inserție în regiunea Sud Muntenia

Nr. crt.	Regiune	Întreprinderi sociale de inserție -Număr-	Județ	Întreprinderi sociale de inserție -Număr-
1.	Sud Muntenia	13	Argeș	1
			Dâmbovița	2
			Prahova	4
			Teleorman	0
			Giurgiu	4
			Călărași	1
			Ialomița	1
Total				13

Sursa: Registrul unic de evidență a întreprinderilor sociale - extras - actualizat iunie 2019

Cele 13 întreprinderi sociale de inserție localizate în Regiunea Sud Muntenia activează în 11 domenii de activitate, cele mai multe activând în domeniul formare, instruire și învățământ (4). Situația este prezentată detaliat în tabelul următor.

Tabel nr. 4 – Domeniile de activitate ale întreprinderilor sociale de inserție din regiunea Sud Muntenia

Nr. Crt.	Domeniu	Întreprinderi sociale -Număr-	Localizare -Județ-
1.	Alte activități de asistență socială, cu cazare n.c.a.	1	Argeș
2.	Bunăstare socială sau personală	1	Călărași
3.	Formare profesională, ocuparea forței de muncă și instruire	1	Dâmbovița
		2	Giurgiu
4.	Fabricarea jocurilor și jucăriilor	1	Dâmbovița
5.	Prelucrarea lemnului	1	Giurgiu
6.	Învățământ prescolar	1	Giurgiu
7.	Fabricare articole de îmbrăcăminte cu excepția articolelor de blană	1	Ialomița
8.	Intermedieri în comerțul cu produse diverse	1	Prahova
9.	Alte activități de intermedieri monetare	1	Prahova
10.	Alte forme de învățământ n.c.a.	1	Prahova
11.	Activități ale căminelor de bătrâni și ale caminelor pentru persoane aflate în incapacitate de a se îngriji singure	1	Prahova

Sursa: Registrul unic de evidență a întreprinderilor sociale - extras - actualizat iunie 2019

2. GUVERNARE REGIONALĂ: ASIGURAREA PARTICIPĂRII ȘI A ASUMĂRII

Elaborarea strategiei de specializare inteligentă reprezintă un proces complex, ce necesită o perspectivă largă asupra inovării și presupune dezvoltarea de politici la nivel local, regional și național, ceea ce impune faptul că factorii interesați de diferite tipuri și ce acționează la diferite niveluri trebuie să fie puternic implicați în procesul de elaborare.

Totodată, pentru a putea asigura includerea contribuției tuturor actorilor relevanți, procesul trebuie să fie interactiv, inițiat la nivel regional, să aibă o abordare de jos în sus, să fie bazat pe procesul de descoperire antreprenorială și pe consensul tuturor părților implicate. O participare activă a tuturor celor implicați în procesul de programare a specializării inteligente, printr-o mai bună organizare a procesului de consultare, poate aduce o valoare adăugată suplimentară acestui proces, conducând la creșterea responsabilității tuturor celor interesați. Astfel, pentru realizarea documentelor programatice în domeniul specializării inteligente modelul de guvernare tripartit, de tipul Triple Helix ce presupune doar implicarea mediului de afaceri, a celui academic și de cercetare și a sectorului public nu mai este suficient. În noul context este nevoie de implicarea activă a celor ce reprezintă cererea de inovare (utilizatorii finali ai produselor, societatea civilă), utilizându-se deci modelul partenerial de tip cvadruplu (Qvadruple Helix). Principiile aplicabile acestui cadru partenerial sunt următoarele: respectarea guvernantei pe mai multe niveluri, valorificarea experienței, a bunelor practici și know-how-ului partenerilor relevanți, asigurarea asumării de către toate părțile implicate a intervențiilor programate.

În regiunea Sud Muntenia, procesul de realizare a Strategiei regionale de Specializare Inteligentă a fost demarat în anul 2015 și este coordonat de Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia. Elaborarea acestui document programatic s-a făcut în concordanță cu Ghidul pentru Strategii de Cercetare și Inovare pentru Specializare Inteligentă, realizat de către Comisia Europeană în mai 2012. Astfel, pentru pregătirea strategiei a fost creat un larg cadru partenerial, de tipul Qvadruple Helix, la care au participat 53 de instituții (17 reprezentanți ai administrației publice locale și centrale, 9 universități și institute de cercetare, 20 de firme și 7 organizații neguvernamentale) din întreaga regiune și din București. Parteneriatul regional a fost structurat pe trei nivele: Comitetul Regional de Planificare (40 de reprezentanți), Grupurile de Lucru Subregionale denumite Grupuri de Parteneriat Local (GPL) constituite la nivelul fiecărui județ, iar din membrii acestor grupuri s-au constituit Grupurile Tematice Regionale (GTR), câte unul pentru fiecare sector prioritar. Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Sud Muntenia a fost aprobată de către Consiliul pentru Dezvoltare Regională în cadrul ședinței din 5 decembrie 2015.

În concordanță cu prevederile metodologiei și pentru asigurarea guvernantei procesului de revalidare a sectoarelor prioritare, parteneriatul regional a fost structurat pe două nivele – Consorțiul Regional de Inovare și Grupurile Tematice Regionale.

Astfel, a fost constituit Consorțiul Regional de Inovare ce este o structură consultativă, fără personalitate juridică, coordonat de către ADR.

Consortiul are rol atât în avizarea Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Sud Muntenia și a portofoliului de proiecte, cât și în monitorizarea strategiei de specializare inteligentă (RIS3). De asemenea, Consortiul poate emite puncte de vedere referitoare la proiectele care pot oferi cea mai mare valoare adăugată la nivel regional, precum și programele operaționale în cadrul cărora acestea pot găsi surse de finanțare. Consortiul Regional de Inovare este alcătuit din ... membri.

Grupurile Tematice Regionale au fost constituite în sectoarele prioritare ale Strategiei de Specializare Inteligentă și au reunit reprezentanți tuturor factorilor interesați, după modelul Quadruple Helix.

În scopul actualizării și elaborării unei noi Strategii de Specializare Inteligentă, în perioada decembrie 2018 – iulie 2020, experții ADR Sud Muntenia au participat, în cadrul proiectului „S3 Targeted Support to Lagging Regions” implementat de Centrul Comun de Cercetare al Comisiei Europene (JRC), la 8 întâlniri ce au vizat schimb de experiență cu specialiști din alte țări pe tema guvernării SSI, monitorizării, evaluării acestora, precum și cooperare internațională.

În continuarea acestui proces, în perioada martie – mai 2019, beneficiind de sprijin din partea JRC, a fost demarat procesul de descoperire antreprenorială în regiunea Sud Muntenia prin organizarea de focus grupuri pentru fiecare din cele 6 domenii de specializare inteligentă, ocazie cu care au fost colectate ideile de proiecte generate de reprezentanții Quadruple Helix. Astfel, în acest proces au fost implicate 48 de instituții, din care 18 firme, 8 institute de cercetare și universități, 11 reprezentanți ai administrației publice locale și centrale și 11 organizații ale societății civile. Totodată, o parte din beneficiarii care aveau ideile de proiect într-un stadiu de maturitate au participat, în perioada 11 - 13 iunie 2019, la Ploiești, la un curs de scriere de proiecte organizat de către JRC pentru potențialii beneficiari ai Axei Prioritare 1 POR, ca activitate prevăzută în cadrul proiectului "Targeted Support to RIS3 in Romania".

În perioada iulie - noiembrie 2019, în cadrul studiului „Sprijin orizontal pentru actualizarea documentelor strategice programatice post 2020 (Planul de Dezvoltare Regională și Strategia de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia)”, a fost actualizată secțiunea “Analiza avantajelor competitive și a potențialului de inovare a regiunii Sud Muntenia” din cadrul RIS 3SM, a fost elaborată o „Secțiune pentru investigarea impactului implementării SSI 2014-2020”, precum și un “Raport asupra ofertei de transfer tehnologic în regiunea Sud Muntenia”.

În continuarea acestui demers și în scopul prezentării și dezbaterii mixului de politici aferent Strategiei de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia pentru perioada 2021-2027, precum și portofoliului de proiecte aferent strategiei, în perioada iunie – iulie 2020 Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia a organizat 3 focus grupuri de descoperire antreprenorială aferente celor 6 domenii de specializare inteligentă. În acest proces a fost implicat un număr de 60 instituții, din care 20 firme, 15 institute de cercetare și universități, 15 reprezentanți ai administrației publice locale și centrale și 10 organizații ale societății civile. În urma acestui demers, a fost generat un număr total de 59 de fișe de proiecte aferente celor 6 domenii de specializare inteligentă, dintre care: 8 fișe pe domeniul *Construcția de mașini, componente și echipamente de producție*, 13 fișe pe domeniul *Localități inteligente*, 17 fișe pe domeniul *Industria și cercetarea de înaltă tehnologie*, 1 fișă pe

SUD MUNTENIA
Agenția pentru Dezvoltare Regională

Turismul și identitatea culturală, 6 fișe pe *Bioeconomie: dezvoltarea economiei circulare*, 11 fișe pe *Agricultură și industria alimentară* și 3 fișe pe mai multe domenii de specializare inteligentă.

Ca și în cazul exercițiilor anterioare de planificare a dezvoltării regionale, puse în practică în regiune, abordarea a fost una participativă, reprezentând un proces bazat pe parteneriat și consultare publică. Pentru ca structurile partenariale să funcționeze eficient și să creeze valoare adăugată, acestea au îndeplinit o serie de condiții:

- Parteneriatul a cuprins toți actorii relevanți și a fost incluziv, beneficiind în același timp de un proces eficient de adoptare a deciziilor;
- Structurile partenariale au fost conduse în mod corespunzător pentru a permite tuturor partenerilor să contribuie și, de asemenea, să se creeze condiții pentru luarea deciziilor corecte;
- Cultura parteneriatului a fost una bazată pe încredere și colaborare.

3. ELABORAREA UNEI VIZIUNI GLOBALE PENTRU VIITORUL REGIUNII

Elaborată sub coordonarea Agenției pentru Dezvoltare Regională Sud Muntenia în strânsă colaborare cu partenerii locali și regionali, Strategia de Specializare Inteligentă 2021 – 2027 furnizează un cadru coerent pentru dezvoltarea viitoare a regiunii, bazată pe conceptul de specializare inteligentă. În acest sens, acest document de programare reprezintă o bază strategică pentru elaborarea proiectelor de finanțare din fonduri externe/comunitare, naționale și locale ce au drept scop dezvoltarea durabilă a regiunii Sud Muntenia. Documentul urmărește ghidarea într-o manieră pragmatică, a actorilor relevanți din regiune, astfel încât intervențiile și activitățile necesare creării unei regiuni dinamice și competitive, bazate pe inovare și digitalizare să se concentreze asupra priorităților cheie aplicate sectoarelor de specializare inteligentă.

Totodată, acest document strategic își propune ca, respectând principiul concentrării tematice, să continue și să actualizeze direcțiile de dezvoltare formulate atât de documentele strategice de la nivel național (Strategia Națională de Dezvoltare 2014 - 2020, Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014 - 2020), cât și de cele de la nivel regional (Planul de Dezvoltare Regională 2014 – 2020 și Strategia de Specializare Inteligentă 2014 – 2020 a regiunii Sud Muntenia). De altfel, asigurarea continuității viziunii strategice în domeniul dezvoltării regionale reprezintă una din recomandările majore ale Comisiei Europene, care a subliniat constant în dialogul instituțional cu România, importanța existenței și continuității viziunii strategice în domeniul dezvoltării regionale pe termen lung (20 de ani), precum și necesitatea utilizării experienței acumulate în perioada 2014 - 2020.

În același timp, la baza elaborării acestei strategii au stat recomandările formulate de Comisia Europeană în Rapoartele de Țară pentru România 2019 și 2020, prevederile Pactului Ecologic European, ale Programului Național de Reformă 2020, și direcțiile de acțiune ale Strategiei Naționale de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă a României 2021 – 2027. Strategia este totodată armonizată cu principalul document strategic de la nivel regional – Planul de Dezvoltare Regională 2021 – 2027 și ține seama de lecțiile învățate în perioada de implementare trecută.

Specializarea inteligentă presupune măsuri specifice la nivelul anumitor sectoare și domenii de activitate cheie, care să conducă la creșterea valorii adăugate generată de regiune, valorificarea resurselor și a avantajelor competitive ale regiunii, înglobarea unui nivel crescând al inovării în procesele economice și implicit creșterea nivelului indicatorilor socio-economici și a calității vieții în regiune.

Bazată pe concluziile analizei socio-economice, pe avantajele comparative ale regiunii, pe punctele tari și oportunitățile acesteia, strategia, prin structură și conținut urmărește formularea unui răspuns coerent și articulat la problemele și punctele slabe ale regiunii, prin propunerea unei viziuni strategice ce susține dezvoltarea economică inteligentă a regiunii, concomitent cu dezvoltarea capacității acesteia de a se adapta și de a putea răspunde la principalele provocări societale actuale în vederea realizării tranziției la o economie bazată pe cunoaștere.

Viziunea

“Regiunea Sud Muntenia inovează și își dezvoltă competitivitatea economică pe plan intern și internațional, prin dezvoltarea ecosistemului regional de inovare, dezvoltarea competențelor pentru tranziția la economia bazată pe cunoaștere și îmbunătățirea condițiilor cadru pentru specializare inteligentă”.

Prin implementarea măsurilor și direcțiilor de acțiune prevăzute, regiunea Sud Muntenia va genera pe termen mediu un vector de dezvoltare durabilă și competitivă. Astfel, sectoarele și domeniile cheie identificate la nivel regional ca nucleu al specializării inteligente, prin implementarea acțiunilor specifice din strategie vor influența economia regională astfel:

- Creșterea nivelului de cercetare, dezvoltare și inovare tehnologică și generarea de produse și servicii competitive și cu valoare adăugată ridicată;
- Generarea de produse și servicii competitive atât pe plan intern cât și extern, precum și de activități conexe ce favorizează incluziunea;
- Stimularea activităților de cercetare, dezvoltare și inovare, transfer tehnologic și în celelalte ramuri ale economiei regionale;
- Creșterea atractivității regiunii pentru piețele externe, atât de producție cât și de desfacere;
- Crearea unui context favorabil pentru o dezvoltare durabilă la nivel regional și național.

Misiunea

În ceea ce privește misiunea regiunii Sud Muntenia, aceasta constă în mobilizarea și coordonarea actorilor implicați (mediul antreprenorial, instituțiile de cercetare-dezvoltare, instituțiile de învățământ superior, autoritățile publice locale și societatea civilă) în realizarea măsurilor, a acțiunilor și a proiectelor de investiții propuse, în vederea atingerii obiectivelor finale.

Astfel, documentul generează o dezvoltare economică bazată pe complementaritatea sectoarelor de specializare prioritare, fructificând potențialul de colaborare între actorii acestor domenii.

Regiunea se concentrează în a fructifica într-un mod creativ potențialul natural al regiunii, în special cel agricol și cel turistic, unde deține avantaje competitive unice la nivelul României și al Europei.

Unul din punctele forte ale regiunii este dezvoltarea industrială în domeniul fabricării de autovehicule, de echipamente de producție și al producției de piese și componente pentru acestea două. În aceste domenii „forte” se dezvoltă centre de excelență și infrastructură de sprijin a inovării și transferului tehnologic, bazate pe înalta tehnologie și se dezvoltă industrii și servicii noi în punctele cu potențial maxim.

Inovarea economică este potențată de inovarea socială și de inovarea în protejarea și valorificarea mediului înconjurător, cu aplicabilitate în bioeconomie - dezvoltarea economiei circulare.

Identitatea culturală este factorul principal de atracție al zonei, generează dezvoltarea unui turism responsabil și modern, valorificând nișe emergente care vor cunoaște o puternică dezvoltare în următorul orizont de programare strategică.

4. IDENTIFICAREA PRIORITĂȚILOR

Identificarea și stabilirea priorităților în contextul Strategiei de Specializare Inteligentă implică un proces de echilibrare eficientă între un demers de planificare de sus în jos, de identificare a obiectivelor generale aliniate cu politicile UE și un proces de jos în sus a apariției unor sectoare (ce pot fi chiar de nișă) candidate pentru specializare inteligentă, zone de experimentare și dezvoltare viitoare care decurg din activitatea de descoperire a actorilor antreprenoriale.

Astfel, în regiunea Sud Muntenia, în procesul de selecție a sectoarelor economice s-a ținut seama de următoarele criterii de selecție:

- ✓ Potențialul de specializare, respectiv potențialul de clusterizare și aglomerările relevante;
- ✓ Avantajele comparative ale regiunii și potențialul de a se adresa piețelor internaționale;
- ✓ Avantajele competitive ale regiunii comparativ cu media națională și sectoarele unde există cel mai ridicat potențial de inovare pentru un impact de durată;
- ✓ Potențialul de dezvoltare al sectorului respectiv, bazat atât pe contextul natural al regiunii, cât și pe elementele rezultate în urma analizei calitative și a consultărilor publice.

Mai trebuie specificat faptul că rezultatul selecției nu este bazat pe domenii de activitate (CAEN), ci pe domenii compuse, conexe, complementare, cu potențial de a crea sinergii și de a forma clustere.

Astfel, în urma procesului de selecție au fost identificate la nivelul regiunii **șase domenii de specializare inteligentă**, cu cel mai ridicat potențial de inovare, dezvoltare și antrenare a celorlalte domenii de activitate din regiune. Fiecare domeniu poate fi valorificat prin intermediul nișelor de specializare, identificate prin intermediul procesului de descoperire antreprenorială ce a avut loc în regiune în perioada martie 2019 – iunie 2020. Identificarea și selectarea nișelor de specializare a avut drept principal criteriu existența masei critice de actori locali și regionali, care să identifice și să genereze proiecte de inovare.

Cele șase domenii de specializare inteligentă, priorități verticale la nivelul regiunii Sud Muntenia sunt:

1. **Construcția de mașini, componente și echipamente de producție**
2. **Agricultura și industria alimentară**
3. **Bioeconomia: dezvoltarea economiei circulare**
4. **Turismul și identitatea culturală**
5. **Localități inteligente**
6. **Industria și cercetarea de înaltă tehnologie**

În tabelul de mai jos sunt prezentate nișele de specializare identificate și validate prin intermediul procesului de descoperire antreprenorială pentru fiecare sector în parte.

Tabel nr. 5 – Domeniile de Specializare Inteligentă

DOMENIILE DE SPECIALIZARE INTELIGENTĂ	NIȘELE DE SPECIALIZARE INTELIGENTĂ
1. Construcția de mașini, componente și echipamente de producție	<ul style="list-style-type: none">• Automobile inteligente și sigure, componente și echipamente pentru industria auto;
2. Agricultură și industria alimentară	<ul style="list-style-type: none">• Agricultură de precizie;• Alimente funcționale - noi produse alimentare sănătoase și îmbogățite nutrițional;
3. Turismul și identitatea culturală	<ul style="list-style-type: none">• Servicii de inovare în industria turismului;• Soluții inovative pentru valorizarea patrimoniului cultural construit (reabilitare);• Turismul integrat de tip cultural, spa/balnear și oportunități de turism activ;
4. Bioeconomia: dezvoltarea economiei circulare	<ul style="list-style-type: none">• Bionanotehnologii și biotehnologii medicale și farmaceutice;• Biotehnologii în agricultură;• Biotehnologii industriale - energie curată și eficientă;• Biotehnologii orientate către protecția mediului, reducerea poluării și recuperarea deșeurilor;
5. Localități inteligente	<ul style="list-style-type: none">• Tehnologii de mediu pentru localitățile inteligente;
6. Industria și Cercetarea de înaltă tehnologie	<ul style="list-style-type: none">• Metode și tehnologii avansate de producție;• Materiale avansate.

5. DEFINIREA MIXULUI DE POLITICI ȘI A PLANULUI DE ACȚIUNE

În ceea ce privește abordarea de la care se pleacă în fundamentarea strategiei, aceasta propune o viziune integratoare, ce include investiții ce pot fi finanțate din mai multe surse (buget local, buget național, fonduri europene, precum și alte instrumente de finanțare). Astfel, în termeni de specializare inteligentă, documentul implică dezvoltarea unei abordări pe termen lung în contextul unui mediu economic schimbător și va fi pus în aplicare printr-o serie de mecanisme ce includ Programele Fondurilor Structurale ale Uniunii Europene (în special Programul Operațional Regional, Programul Operațional de Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare, Programul Operațional Educare și Ocupare, Programul Operațional de Dezvoltare Durabilă și Programul Operațional Tranziție Justă pentru perioada 2021 - 2027); finanțări ale Uniunii Europene pentru programe de cercetare – inovare, digitalizare la nivel european (Horizon Europe, Digital Europe, Health, Invest EU), cooperare interregională (INTERREG, URBACT, ESPON, INTERACT, etc); Politica Agricolă Comună a Uniunii Europene (PAC), incluzând Programul Național de Dezvoltare Rurală; programe de finanțare națională și alte programe de ajutor.

Totodată, strategia se bazează pe un număr de trei principii operaționale care ghidează la nivel regional acțiunile de implementare a acesteia. Principiile operaționale sunt:

- Parteneriatul
- Concentrarea tematică
- Integrarea și corelarea

Parteneriatul

Dezvoltarea regiunii bazată pe aplicarea conceptului de specializare inteligentă va fi obținută prin continuarea întăririi parteneriatului regional și menținerea unei colaborări efective la nivel strategic și operațional. Astfel, Strategia de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia 2021 – 2027 a fost elaborată și urmează să fie implementată și coordonată în baza abordării parteneriale de tipul Helix Qvadruplu și de jos în sus, care va asigura că energia, resursele și experiența partenerilor regionali, vor fi orientate spre proiecte care să valorifice avantajele competitive și potențialul economic al regiunii.

Concentrarea tematică

Strategia de Specializare Inteligentă 2021 – 2027 urmărește să asigure concentrarea resurselor cu precădere spre un număr limitat de priorități tematice, ce se află în strânsă legătură cu prioritățile Pactului Ecologic European, ale Programului Național de Reformă 2020 și ale Strategiei Naționale de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2021 - 2027. Astfel, investițiile vor fi direcționate doar către sectoarele economice competitive sau cu potențial emergent, identificate prin Strategia

Regională pentru Specializare Inteligentă Sud Muntenia 2021-2027 și revalidate în cadrul focus grupurilor de descoperire antreprenorială, organizate în perioada 2019 - 2020.

Integrare și corelare

Integrarea și corelarea presupun asigurarea unor legături efective și eficiente între strategie și obiectivele și politicile regionale și naționale în domeniul economic și de cercetare-dezvoltare - inovare, printr-un cadru care să susțină și să contribuie la creșterea competitivității regiunii. Pe de altă parte, deoarece implementarea Strategiei de Specializare Inteligentă este realizată în mare parte prin finanțarea din fonduri europene, este necesară corelarea acestuia cu politica de coeziune a Uniunii Europene. Astfel, în procesul de identificare și selectare a priorităților de specializare inteligentă a regiunii Sud Muntenia s-a ținut seama de cele cinci obiective tematice europene, precum și de prioritățile tematice din Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2021 - 2027.

Astfel, mix-ul de intervenții al regiunii este structurat în patru secțiuni majore, după cum urmează:

- ✓ **Priorități verticale** – domeniile economice din regiune cu cel mai ridicat potențial de specializare inteligentă, care pot genera un efect de antrenare pentru sectoarele conexe și care reprezintă vectorul dezvoltării durabile în regiune;
- ✓ **Priorități orizontale** – direcțiile strategice de urmat la nivelul tuturor domeniilor economice de specializare inteligentă;
- ✓ **Măsuri** – direcțiile de acțiune de urmat la nivelul priorităților identificate, în vederea implementării strategiei și atingerii obiectivelor acesteia;
- ✓ **Portofoliul de proiecte** – reprezintă toate proiectele ce au fost identificate ca reprezentative pentru dezvoltarea regiunii în sectoarele de specializare inteligentă.

Mai jos sunt detaliate direcțiile strategice și de acțiune identificate.

Domeniul prioritar 1 - Îmbunătățirea condițiilor cadru pentru specializare inteligentă

Măsuri

- 1.1. Dezvoltarea capacității administrative a actorilor implicați în programarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea strategiilor de specializare inteligentă și a Mecanismului de Descoperire Antreprenorială (MDA);**
- 1.2. Dezvoltarea competențelor actorilor din Cvadruplu Helix (mediul de afaceri, cel academic și de cercetare, sectorul public și societatea civilă) implicați în procesul de descoperire antreprenorială;**
- 1.3. Dezvoltarea și implementarea cu regularitate a mecanismului de descoperire antreprenorială la nivel regional;**
- 1.4. Dezvoltarea sistemelor de implementare, monitorizare și evaluare a Strategiei de Specializare Inteligentă.**

Domeniul prioritar 2 - Dezvoltarea capitalului uman pentru tranziția la economia bazată pe cunoaștere

Măsuri

- 2.1 Dezvoltarea curriculei școlare din perspectiva creativității și adaptării la noile tendințe tehnologice**
- 2.2 Programe educaționale și activități extrașcolare de stimulare a aptitudinilor și competențelor de antreprenariat, inovare și digitalizare în învățământ (ISCED 1-8)**
- 2.3 Sprijinirea forței de muncă pentru dobândirea de competențe pentru antreprenariat, inovare, tranziție industrială și transformare digitală**
- 2.4 Dezvoltarea și consolidarea sistemului de învățământ dual**

Domeniul prioritar 3 - Dezvoltarea și maturizarea ecosistemului regional de inovare

Măsuri

- 3.1 Îmbunătățirea capacității ecosistemului antreprenorial de a crea și dezvolta rapid start-up-uri și spin-off-uri în domeniile de specializare inteligentă**
- 3.2 Sprijin pentru dezvoltarea durabilă a mediului de afaceri prin inovare, modernizare tehnologică și digitalizare**
- 3.3 Întărirea capacității sistemului de cercetare-inovare și colaborării acestuia cu mediul de afaceri**
- 3.4 Dezvoltarea capacității regionale de transfer tehnologic**
- 3.5 Instrumente financiare pentru creșterea accesului la finanțare al ecosistemului regional de inovare**
- 3.6 Creșterea eficienței serviciilor publice prin digitalizare și interoperabilitate**
- 3.7 Sprijinirea dezvoltării și funcționării clusterelor, poliilor de competitivitate și rețelelor de afaceri**
- 3.8 Creșterea cooperării interregionale și internaționale**

Principalele direcții de acțiune identificate în urma analizei calitative în vederea specializării inteligente la nivelul regiunii, aplicabile la nivelul tuturor priorităților verticale (domeniile de specializare inteligentă), sunt prezentate în cele de mai jos, grupate în cadrul fiecărei priorități orizontale prezentate.

Domeniul prioritar 1- Îmbunătățirea condițiilor cadru pentru specializare inteligentă

Obiectiv

- ✓ Dezvoltarea sistemului cadru regional privind specializarea inteligentă de a răspunde provocărilor globale.

Justificare

Specializarea inteligentă este un concept al politicii de inovare care are ca scop stimularea inovării regionale, contribuind la creștere și prosperitate, ajutând și permițând regiunii să se concentreze asupra atuurilor ei. Specializarea inteligentă se bazează pe parteneriate între companii, entități publice și instituții de cunoaștere.

Specializarea inteligentă se bazează pe un proces de descoperire antreprenorială care poate dezvoltă domeniul de activitate economică în care regiunea excelează sau are potențialul de a excela în viitor, conceptul de descoperire antreprenorială fiind unul dintre elementele cheie al specializării inteligente.

Procesul de specializarea inteligentă necesită capacități strategice pentru a capta oportunitățile viitoare. Acestea includ: capacitatea de a identifica punctele forte locale și regionale; capacitatea de a alinia acțiunile politice și de a construi masă critică; și capacitatea regiunilor de a dezvolta o viziune și de a implementa, monitoriza, evalua și revizui strategia, etc. Diversitatea mecanismelor de politică (descoperire antreprenorială, programare, implementare, monitorizare, evaluare, revizuire, etc) evidențiază complexitatea provocărilor cu care se confruntă factorii de decizie.

Stabilirea, conducerea și supravegherea modului în care este gestionat întregul proces de proiectare și implementare a specializării inteligente, inclusiv cine este implicat, structurile puse în aplicare și modul în care se iau deciziile este foarte important, nou și necesită o permanentă actualizare/îmbunătățire. Strategiile eficiente nu sunt puse în aplicare exclusiv de autoritățile regionale, ci puterea executivă este împărtășită cu actorii ai inovării, rețele și într-adevăr societatea civilă mai larg. Sectorul privat, centrele de cercetare și universitățile sunt, de asemenea, cruciali. În același timp, rolul sectorului public local și regional în conducerea specializării inteligente nu trebuie subestimat și poate fi deosebit de important în regiunea noastră, cu mai puțini actorii inovatori. Mai mult, unele aspecte ale implementării nu pot fi exercitate decât de către guvern (cum ar fi deciziile de finanțare publică), iar principala provocare în specializarea inteligentă este ca ea să urmeze un proces care implică o mare varietate de actorii, păstrând controlul democratic.

Sistemele de implementare, monitorizare și evaluare continuă a strategiilor de specializare inteligentă necesită la rândul lor evaluare și continuă îmbunătățire. Strategiile și procesele sunt noi, ceea ce face

ca acest aspect al implementării să fie și mai important de învățat pentru viitor. Succesele și eșecurile trebuie înregistrate în mod transparent și astfel regiunea învață pe tot parcursul procesului de implementare a S3. O viziune clară și promovarea măsurilor în care s-au înregistrat progrese va păstra motivația și încrederea în viitoarele elaborări ale S3.

Această strategie implică autoritățile publice locale, împreună cu întreprinderile private, instituțiile de învățământ superior și societatea civilă în procesele de colaborare și de consolidare reciprocă, cu toții jucând un rol cheie în coordonarea, reglementarea, promovarea și implementarea politicilor și acțiunilor care creează și asigură cadrul optim pentru atingerea obiectivelor specializării inteligente.

În acest context, este necesar să existe și o administrație publică locală și națională eficientă, coerentă, stabilă și predictibilă, în măsură să asigure luarea deciziilor (politici publice și reglementări) în mod fundamentat, realist și coordonat (cu accent pe planificarea strategică riguroasă, integrată și coerentă, inclusiv corelarea cu resursele financiare), implementarea măsurilor adoptate (cu accent pe corelarea competențelor alocate cu capacitatea administrativă), sistemul de monitorizare și evaluare (care să vizeze atât design-ul sistemului, cât și capacitatea instituțiilor de a colecta, corela și interpreta datele), astfel încât să se poată identifica rapid abaterile și să se ia măsurile de corecție în timp util.

Specializarea inteligentă, astăzi, este văzută ca o oportunitate unică în politica de inovare pentru dezvoltarea regională și un element crucial în promovarea transformării economice către o creștere inteligentă, durabilă și incluzivă.

Măsuri

1.1 Dezvoltarea capacității administrative a actorilor implicați în programarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea strategiilor de specializare inteligentă și a Mecanismului de Descoperire Antreprenorială (MDA);

Prin aceasta măsură se dorește consolidarea capacității actorilor locali și regionali ca urmare a creșterii nivelului de cunoștințe și expertiză a personalului, îmbunătățirii eficacității organizaționale, modernizării administrațiilor și a reducerii disparităților de performanțe între administrații cu precădere în domeniul cheie al specializării inteligente și a Mecanismului de Descoperire Antreprenorială (MDA) prin derularea unui set de programe de perfecționare adecvate necesităților individuale de instruire și obiectivelor de dezvoltare instituțională.

Acțiuni indicative

- 1.1.1 Sprijin dedicat pentru creșterea capacității administrative a actorilor implicați în gestionarea procesului de specializare inteligentă la nivel regional (*inclusiv instruire, ateliere de lucru, vizite de studiu, transfer de cunoaștere, etc*)

SUD MUNTENIA
Agencia pentru Dezvoltare Regională

- 1.1.2 Sprijin specializat pentru creșterea capacității instituționale a ADR Sud Muntenia și a membrilor Consorțiului Regional de Inovare în legătură cu gestionarea RIS3 Sud Muntenia (*elaborare și revizuire metodologiei pentru programare și actualizare, implementare, monitorizare și evaluare RIS, validare și peer-review al RIS 3 pe platforma RIS3, evaluare ex-ante a RIS3, transfer de cunoaștere și bune practici pentru elaborare și revizuire scheme de ajutor de stat pentru proiectele de specializare inteligentă*);

1.2 Dezvoltarea competențelor actorilor din Cvadruplu Helix (mediul de afaceri, cel academic și de cercetare, sectorul public și societatea civilă) implicați în procesul de descoperire antreprenorială (campanii de conștientizare cu privire la necesitatea tranziției la economia cunoașterii, inovare și digitalizare, economia circulară, internaționalizare prin scalare);

Cheia identificării domeniilor în care regiunea deține un potențial de a se diferenția și de a fi mai competitivă decât altele reprezintă un „un proces de descoperire antreprenorială”. Procesul de descoperire antreprenorială constă în dezvoltarea de soluții creative la probleme, prin combinarea atuurilor și a noilor parteneri, asumarea de riscuri, experimentare, căutarea de noi idei de-a lungul lanțului valoric sau în vederea pătrunderii în cadrul a noi lanțuri valorice. De asemenea, acest proces constă în a nu pierde niciodată din vedere scopul ultim al inovării: aducerea unor soluții inovatoare pe piață și, astfel, generarea de creștere și locuri de muncă

Mecanismul de descoperire antreprenorială este o elementul central al specializării inteligente, dovedindu-se a fi unul dintre cele mai eficiente instrumente pentru dezvoltarea inovării în regiune.

Prin aceasta măsură se dorește conștientizarea actorilor din Cvadruplul Helix în privința rolului pe care îl pot avea ca parteneri în inovare, dezvoltarea competențelor necesare dar și stimularea dezvoltării de parteneriate între administrația publică locală și mediul de afaceri, cel academic și de cercetare în vederea sustinerii și promovării tranziției către economia cunoașterii.

Măsura va contribui la înțelegerea de către mediul universitar a faptului că cercetarea și inovarea trebuie să fie un mod de viață și un mod de a intra în contact cu mediul antreprenorial în mai multe faze ale procesului de cercetare, tocmai pentru orientarea cercetării aplicative către nevoile și bunăstarea consumatorilor de inovare. Domeniile de activitate devin tot mai mult interdisciplinare, multidisciplinare și, pe cale de consecință, este nevoie de cooperare și parteneriat pentru a face față provocărilor societale în continuă apariție.

Ca urmare a dezvoltării de competențe specifice la nivelul structurilor Cvadruplului Helix se vor asigura premisele pentru crearea unui mecanism de eficientizare a procesului de descoperire antreprenorială și promovare a ideilor cu potențial mare de inovare.

Acțiuni indicative

- 1.2.1 Sprijin pentru realizare metodologie pentru analiza nevoilor de instruire al actorilor implicați în procesul de descoperire antreprenorială
- 1.2.2 Cursuri de instruire in domeniul transferului tehnologic (*evaluarea potențialului de inovare al ideilor de proiecte, încadrarea ideilor în etapele TRL, stabilirea indicatorilor pentru fiecare etapă TRL*)
- 1.2.3 Cursuri de instruire pe tema utilizării altor forme de finanțare non-bancare (instrumente financiare inovative) și realizarea de campanii de crowdfunding, hackathon, etc
- 1.2.4 Cursuri de pitching pentru prezentarea ideilor de proiecte mature către finanțatori
- 1.2.5 Cursuri de design innovation pentru promotorii de idei de proiecte cu potențial mare de inovare pentru a le putea dezvolta in continuare

1.3 Dezvoltarea și implementarea cu regularitate a mecanismului de descoperire antreprenorială la nivel regional

Continuarea cu regularitate a demersului de descoperire antreprenorială, prin definiție unul care se desfășoară iterativ, este extrem de importantă în vederea revizuirii periodice a priorităților identificate. Revizuirea este necesară atât datorită oportunităților economice și tehnologice emergente și dinamicii economiilor locale, cât și în urma experienței câștigate în cadrul priorităților finanțate. Este de așteptat ca o bună parte din revizuire să ducă la adâncirea specializării, prin definirea mai clară a unor nișe care permit o poziționare superioară în lanțurile globale de valoarea adăugată. Descoperirea antreprenorială are, în afară de rezultatele din planul politicilor publice, beneficii importante de proces: actorii inovativi locali sunt stimulați să exploreze opțiuni strategice și soluții de colaborare.

Prin această măsură se încearcă crearea unei culturi a dialogului de descoperire antreprenorială la nivel regional. Acest dialog pleacă de la motivațiile strategice ale actorilor economici și de cercetare, de la nevoile lor de colaborare și duce, în final, la adecvarea periodică a instrumentelor de sprijin care le sunt destinate.

Acțiuni indicative

- 1.3.1 Sprijin pentru revizuirea metodologiei de EDP in sensul realizării unei mase critice de proiecte capabile să aibă acces la finanțare
- 1.3.2 Sprijin financiar pentru implicarea de experți relevanți (romani sau din străinătate) în domeniile de specializare inteligentă a regiunii pentru a prezenta bune practici
- 1.3.3 Sprijin pentru îmbunătățirea procesului de facilitare a grupurilor de lucru
- 1.3.4 Sprijin pentru asistență oferită promotorilor de proiecte în cadrul etapei de Project Development Lab.

1.4 Dezvoltarea sistemelor de implementare, monitorizare și evaluare a Strategiei de Specializare Inteligentă

Scopul monitorizării și evaluării implementării strategiei constă în evaluarea atingerii obiectivelor în timp util și în bugetul alocat, precum și în constatarea durabilității proiectelor implementate.

Etaplele de implementare, monitorizare și evaluare reprezintă sistemul complex de realizare a politicilor prevăzute în strategie și de colectare și raportare a informațiilor asupra desfășurării proiectelor și asupra succesului și impactului acestora asupra dezvoltării economice inteligente și durabile a regiunii.

Se va sprijini dezvoltarea unui sistem unic de monitorizare și evaluare a implementării strategiei bazat pe indicatori calitativi și cantitativi.

Atat implementarea, monitorizarea cât și evaluarea sunt procese corelate și interdependente, ce depind de etapele de identificare și de formulare a strategiei.

Unele dintre cele mai de succes regiuni din Europa, în acest sens, dezvoltă politici de inovare încă de la începutul anilor 1990 și au trecut prin mai multe runde de elaborare și implementare a acestor politici. În regiunea noastră cu mai puțină experiență în politici de inovare, trebuie creată și dezvoltată capacitatea de implementare, monitorizare și evaluare a strategiei de specializare inteligentă. În plus, implementarea S3 trebuie monitorizată îndeaproape, în ceea ce privește indicatorii de implementare la nivel regional și național.

Acțiuni indicative

- 1.4.1 Sprijin pentru elaborare metodologie referitoare la rolul și sarcinile CRI și stabilirea criteriilor standardizate pentru emiterea punctului de vedere științific asupra proiectelor.
- 1.4.2 Sprijin pentru elaborarea unei metodologii centralizate pentru colectarea, procesarea, validarea, monitorizarea și raportarea indicatorilor de implementare a RIS-urilor
- 1.4.3 Sprijin pentru realizarea unui sistem instituționalizat la nivel regional și național pentru monitorizarea RIS 3 care să asigure posibilitatea colectării indicatorilor de implementare de la toate AM-urile (inclusiv pentru proiectele gestionate direct de către Comisia Europeană – proiectele COSME, Orizont Europe, etc)

Beneficiari eligibili:

- Autorități ale administrației publice locale
- ADR Sud Muntenia
- Furnizori de servicii de asistență tehnică specializată și training
- Universități
- Institutii de CDI

- Organizații relevante pentru domeniul specializării inteligente

Domeniul prioritar 2 – Dezvoltarea capitalului uman pentru tranziția la economia bazată pe cunoaștere

Obiectiv

Îmbunătățirea calității capitalului uman prin creșterea capacităților și dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, transformare digitală și antreprenoriat în condițiile formării economiei bazată pe cunoaștere.

Justificare

În țările cu economie bazată pe cunoștințe valoarea corporațiilor, organizațiilor și indivizilor este în dependență directă cu capitalul uman, capitalului uman fiind principalul factor productiv și social al dezvoltării.

Crearea unei economii regionale mai performante, după cum o demonstrează evoluția altor zone, constituie o prioritate pentru impulsivarea progresului economic și social și astfel creează noi oportunități pentru o calitate superioară de dezvoltare a resursei umane.

La baza tuturor politicilor publice menite să crească competitivitatea stau investițiile în capitalul uman, în tinerii care vor intra pe piața forței de muncă, dar și în resursele de angajați adulți ale căror competențe trebuie actualizate.

Creșterea concurenței și competitivității în economie și consolidarea capitalului uman în vederea adaptării competențelor cetățenilor săi la nevoile economiei moderne pot contribui mult la capacitatea regiunii de a-și reduce decalajele existente în procesul de dezvoltare și pot asigura un nivel de trai mai bun pentru români.

De asemenea, atragerea și reținerea în regiune a capitalului uman înalt calificat și a talentelor contribuie din plin la impulsivarea inovării și a progresului economic .

Curriculum, bazat pe competențe, creează premisele pentru o ofertă de formare profesională inițială flexibilă și mai bine adaptată nevoilor pieței muncii și pentru promovarea antreprenoriatului. Educația antreprenorială este parte a competențelor cheie și trebuie să fie reflectată în toate activitățile de dezvoltare de curriculum. Educația antreprenorială trebuie, de asemenea, să fie parte a curriculum-ului obligatoriu și din învățământul preuniversitar.

Formarea specifică a profesorilor pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial la elevi este încă insuficientă și rămâne o prioritate a sistemului. Cooperarea școală - întreprinderi, ca predictor pentru dezvoltarea abilităților antreprenoriale, este insuficient exploatată, și în special în mediul rural.

SUD MUNTENIA Agenția pentru Dezvoltare Regională

În cazul învățământului superior, abordarea educației antreprenoriale este și mai puțin coerentă și sistematică comparativ cu experiențele și practicile celorlalte state membre UE, care au creat catedre pentru antreprenoriat (Belgia), programe de masterat în antreprenoriat (Danemarca) și centre pentru dezvoltare antreprenorială (Marea Britanie) etc.

Așa cum s-a arătat, sistemele de educație și formare profesională necesită investiții suplimentare în educația de calitate și în competențele personalului din educație. În vederea asigurării acestui proces calitativ, împreună cu modernizarea ofertei educaționale, intervențiile SSI vor sprijini actualizarea cunoștințelor și competențelor profesorilor, formatorilor și altor categorii de personal din educație. În același timp, promovarea societății bazate pe cunoaștere va fi de asemenea sprijinită prin dezvoltarea și lansarea de programe doctorale și postdoctorale pentru cercetare în economie și sectoare de înaltă tehnologie.

Elaborarea noilor oferte educaționale va include module moderne și accesibile, va asigura o mai bună capacitate de ocupare a absolvenților, precum și o îmbunătățire a relevanței educației și formării profesionale inițiale față de cerințele pieței muncii. Astfel, elevii și studenții vor fi sprijiniți în tranziția de la școală la piața muncii. Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă va fi, de asemenea, asigurată prin furnizarea programelor de formare profesională continuă. Persoanele interesate vor beneficia de formare în sectoarele de tehnologie avansată și inginerie, mediu înconjurător, TIC etc. În plus, adaptabilitatea va fi sprijinită prin oferirea de cursuri de formare pentru dezvoltarea aptitudinilor manageriale, promovarea antreprenoriatului, inițierea unei afaceri, elaborarea planului de afaceri, legislația aplicabilă, marketingul produselor și serviciilor etc.

Dezvoltarea spiritului antreprenorial și a cetățeniei active poate contribui, de asemenea, la creșterea ratei de ocupare și la o mai bună guvernare. Cu cât aceste aptitudini sunt dezvoltate mai devreme și devin parte a procesului de dezvoltare a individului, cu atât impactul acestor acțiuni va fi mai mare. În primele etape de promovare a culturii antreprenoriale în educație, elevii vor beneficia de cursuri cu caracter aplicativ, care le vor furniza instrumentele de bază pentru inițierea unor activități cu caracter antreprenorial la momentul inserției pe piața muncii. În cadrul acestui domeniu vor fi sprijinite proiecte care vizează dezvoltarea abilităților antreprenoriale și de cetățenie activă, în particular prin activități extracurriculare.

Interacțiunea dintre universități, comunitatea de afaceri și sectorul de cercetare-dezvoltare, în special sub forma dezvoltării și consolidării de parteneriate, va fi utilizată ca un instrument pentru creșterea capacității de răspuns a învățământului superior la schimbările produse în societate, pentru stimularea competitivității economice și a inovației și pentru promovarea educației, competențelor și abilităților antreprenoriale. Pentru a răspunde la cerințele societății bazate pe cunoaștere, se va pune accent pe acțiunile care au ca obiectiv dezvoltarea ofertelor de educație postuniversitară (în sprijinul acumulării de noi cunoștințe și creșterii nivelului de calificare a capitalului uman) și pe acțiuni care să asigure fundamente solide pentru creșterea competitivității capitalului uman din educație și formare profesională.

Digitalizarea aduce și ea multe posibilități noi, dar prezintă și provocări sociale importante. Tehnologiile digitale pot spori flexibilitatea și creativitatea, contribuie la îmbunătățirea eficienței și a

rezultatelor învățării. Totuși, fenomene precum dezinformarea amenință, de asemenea, să submineze societățile deschise, democratice și să marginalizeze în continuare grupurile vulnerabile.

Integrarea tehnologică în scopuri educaționale a rămas în urmă. Divergențele persistă în ceea ce privește furnizarea de infrastructură și echipamente digitale, precum și prezența competențelor digitale.

Măsuri

2.1 Dezvoltarea curriculei școlare din perspectiva creativității și adaptării la noile tendințe tehnologice

Se vor promova oferte educaționale în școli și programe școlare privind dezvoltarea creativității și a inovării, urmărindu-se să se insufle elevilor spiritul, deprinderile și abilitățile antreprenoriale.

Creativitatea este o calitate foarte importantă în dezvoltarea copiilor, ea se manifestă prin originalitate, flexibilitate, inventivitate și dorința lor de a experimenta. La această vârstă se conturează, deci, potențialul lor creativ, iar rolul sistemului educativ este acela de a-i ajuta să-l dezvolte și să-l exprime.

Încurajarea dar mai ales cultivarea creativității și imaginației este foarte importantă, nu doar la această vârstă, ci și mai târziu. Pentru că, în timp, copilul va reuși să rămână creativ, creativitatea fiind unul dintre cei mai importanți factori ai procesului de inovare.

Instituțiile de învățământ, cum ar fi școlile și universitățile, trebuie să evolueze și să se adapteze pentru a-și atinge misiunea de bază: educarea elevilor/studentilor pentru a avea succes într-o lume dinamică, digitală, complexă și interconectată, care se confruntă cu schimbări tehnologice, culturale, economice și demografice rapide.

Sistemul de învățământ pre/universitar trebuie să ofere exemple despre ceea ce înseamnă să fii creativ, inovator și antreprenor și să promoveze antreprenoriatul, inovarea și digitalizarea, schimbul de cunoștințe privind servicii, produse, procese și modele de afaceri inovatoare care răspund nevoilor actuale/viitoare economice, sociale și de mediu.

Diversificarea și actualizarea continuă a curriculei universitare trebuie să se realizeze prin programe multidisciplinare orientate spre adoptarea noilor tehnologii, inovare și managementul schimbării astfel încât studenții să înțeleagă, să accepte și să poată utiliza tehnologiile viitorului. Tehnologii precum Inteligența Artificială (AI), Blockchain, Sistemele de planificare a resurselor întreprinderii (ERP), Internet of Things (IoT) sau Automatizarea Robotizată a Proceselor (RPA) sau metode precum Design Thinking își demonstrează tot mai mult potențialul de a transforma o companie pentru a face față noii realități a economiei cu contact redus – low touch economy. Așadar, digitalizarea și familiarizarea cu noile tehnologii devine cu adevărat cel mai important avantaj competitiv.

Peste 10% dintre locurile de muncă actuale vor fi automatizate în următorul deceniu. La mare căutare vor fi, însă, analiștii în securitate cibernetică, creatorii de realitate virtuală și augmentată, designerii de avatari robotici, inginerii biomedicali și cei genetici iar oamenii nu vor avea altceva de făcut decât să se adapteze cerințelor impuse de piața muncii. Lupta cu avansul tehnologic este acerbă, de aceea este foarte important să investim în cercetare și să ne adaptăm noii ere.

Adaptarea și diversificarea curriculei pre/universitare la noile tendințe tehnologice și la dezvoltarea competențelor antreprenoriale, de inovare și digitale ale elevilor și profesorilor poate fi considerată un sprijin strategic ce ar putea cataliza capacitatea de inovare a regiunii Sud Muntenia, dezvoltarea capitalului uman și bunăstarea.

Acțiuni indicative

- 2.1.1 Sprijin pentru includerea în curricula școlară (ISCED 0 – 4) a unor discipline ce stimulează creativitatea;
- 2.1.2 Adaptarea curriculei preuniversitare la noile tendințe tehnologice (ISCED 3 – 4) și dezvoltarea competențelor antreprenoriale, de inovare și digitale ale elevilor și profesorilor;
- 2.1.3 Diversificarea curriculei universitare (ISCED 5-8) prin introducerea de programe de studii multidisciplinare, orientate spre adoptarea noilor tehnologii, inovare și managementul schimbării.

2.2 Programe educaționale și activități extrașcolare de stimulare a aptitudinilor și competențelor de antreprenariat, inovare și digitalizare în învățământ (ISCED 1-8)

Digitalizarea transformă lumea muncii și a societăților și creează oportunități de învățare și dezvoltare a abilităților în moduri, timpuri și locuri noi. Adoptarea și utilizarea tehnologiilor digitale pot ajuta regiunea Sud Muntenia să închidă decalajul de competențe cu economii mai avansate.

O atenție sporită pentru inovație și antreprenariat va declanșa un proces de schimbare incrementală în cultura organizațională a instituțiilor de învățământ prin digitalizarea procesului educațional dar și o nouă abordare a educației și cercetării pentru studenți și profesori.

Prin această măsură dorim să susținem procesului de transformare a învățământului din regiunea Sud Muntenia către un sistem inovator, digitalizat, interconectat și multidisciplinar, conceput pentru a încuraja elevii, studenții și profesorii să demonstreze spiritul antreprenorial, inovația și creativitatea în predare, cercetare și implicare socială sau economică.

Spre exemplu, există azi o varietate de oportunități și provocări în privința predării creative utilizând jocurile de tip VR și nu numai dar și aplicațiile online în scopuri educaționale. Utilizarea metodelor creativ-imaginative de predare face procesul de învățare mai interesant, incitant și eficient. Jocurile

furnizează experiențe provocatoare care promovează satisfacția intrinsecă și oferă oportunități pentru o învățare autentică.

Școlile au un rol important în crearea și stimularea culturii antreprenoriale. În școli am putea învăța și despre atitudinea față de riscuri și eșec, munca în echipă, întreprinderi și afaceri, precum și despre societate în general. Astfel, este important ca școlile să ofere activități care să le permită elevilor să experimenteze antreprenoriatul în practică.

Instituțiile de învățământ superior ar trebui să ajungă să joace un rol esențial în economia și sistemul de inovare din regiunea Sud Muntenia, care se bazează pe o implicare puternică și în continuă creștere cu industria și comunitățile regionale, apariția de noi medii de învățare și echipe de cercetare multidisciplinare puternice.

Educația și formarea antreprenorială trebuie inclusă în programele naționale, ridicând antreprenoriatul la rangul de competență esențială - se vor încuraja și se va pune accent pe creșterea conștientizării și promovării atitudinii pozitive față de cultura antreprenorială; pe implementarea de programe și servicii inovative pentru încurajarea antreprenoriatului și dezvoltarea culturii antreprenoriale; pe acțiuni de facilitare a creării de întreprinderi, pe formarea abilităților manageriale, pe digitalizare și inovare, pe adoptarea noilor tehnologii, etc.

Mai mult, pentru probarea și aprofundarea practică a competențelor dobândite de elevi și studenți în pregătirea profesională se va încuraja participarea la programe și platforme educaționale naționale și internaționale pentru stimularea antreprenoriatului, inovării și a digitalizării (firme de exercițiu, incubatoare virtuale, întreprinderi simulate, etc).

În ultima perioadă, universitățile tehnice din regiunea Sud Muntenia generează un număr relativ scăzut de absolvenți raportat la media europeană al absolvenților la 1000 de locuitori, așadar se vor sprijini companiile de conștientizare cu privire la importanța și beneficiile meseriilor din științele exacte, matematică, TIC, inginerie, producție și construcții.

Doar 56% din tinerii români cu vârste între 16 și 24 de ani au competențe digitale de bază sau medii, cel mai mic procent din statele membre ale Uniunii Europene, arată ultimul raport al Biroului european de statistică Eurostat. Media la nivel european este de 80%, potrivit datelor aferente anului 2019. În ciuda procentului extrem de scăzut, România este într-o creștere de trei procente față de 2016 și 2017 când a înregistrat doar 53%. Clasamentul este dominat de cel mai nou membru al Uniunii Europene, Croația cu 97%.

Acțiuni indicative

- 2.2.1 Organizarea de concursuri, zile tematice și competiții de idei pentru stimularea creativității și inovării (olimpiade, Concursul Micii Inventatori, Ziaua Cercetătorilor, etc);
- 2.2.2 Burse și stimulente pentru participarea elevilor și studenților la competiții de idei inovative la nivel regional, național și internațional;

- 2.2.3 Campanii de conștientizare cu privire la importanța și beneficiile meseriilor din științele exacte și ingineresti;
- 2.2.4 Participarea la programe educaționale naționale și internaționale pentru stimularea antreprenoriatului, inovării și digitalizării (firme de exercițiu, incubatoare virtuale, întreprinderi simulate);
- 2.2.5 Stimularea procesului educațional prin jocuri și aplicații online;
- 2.2.6 Digitalizarea procesului educațional prin dezvoltarea și adoptarea de instrumente digitale, inclusiv dotarea cu echipamente.

2.3 Sprijinirea forței de muncă pentru dobândirea de competențe pentru antreprenoriat, inovare, tranziție industrială și transformare digitală

România a dezvoltat relativ recent antreprenoriatul și, prin urmare, mai sunt încă multe de făcut pentru extinderea și dinamizarea sectorului privat. Așadar, se urmărește dezvoltarea spiritului antreprenorial prin formare în vederea îmbunătățirii competențelor manageriale la nivelul întreprinderii. Va fi furnizată formare întreprinderilor, astfel încât acestea să poată gestiona mai eficient schimbarea, restructurarea economică, dezvoltarea comerțului, pentru a diminua costurile sociale ale acestora și pentru a facilita adaptarea. Atât managerii de nivel superior și mediu cât și angajații vor beneficia de formare în domenii precum: metode de marketing, formare intensivă a personalului în dobândirea cunoștințelor antreprenoriale, diversificarea producției, utilizarea TIC în procesele productive, noul sistem de management al calității și promovarea inovației, pregătire pentru aplicarea reglementărilor europene privind sănătatea și securitatea la locul de muncă, managementul organizațional și al restructurării etc.

Se vor promova măsurile pentru îmbunătățirea adaptabilității întreprinderilor, în special a IMM-urilor și a angajaților la condițiile în schimbare, în special în vederea introducerii de tehnologii moderne.

În cadrul acestei măsuri se va asigura, de asemenea, formarea pentru diferitele niveluri de management și pentru personalul de execuție, în vederea îmbunătățirii managementului companiilor și a eficientizării acțiunilor lor pe piață.

Se recunoaște importanța crescândă a metodelor de formare de performanță și dezvoltarea competențelor în IMM-uri cu impact la trei niveluri pentru firmă și angajați; pentru industrie; și pentru regiune.

O atenție sporită se va acorda implicării comune a IMMurilor și mediului academic și de cercetare în programe de cooperare interregională și intersectorială pentru stimularea antreprenoriatului, inovării și digitalizării, pentru transfer de cunoștințe și introducerea de tehnologii moderne, dezvoltarea de noi produse și punerea lor pe piață, etc.

Antreprenoriatul este sprijinit printr-o serie de acțiuni în cadrul mai multor programe Erasmus +, etc. atât pentru cei care studiază, instruiesc, cât și participă la proiecte de parteneriate strategice în străinătate.

La fel, programul COSME asigură sprijin antreprenorii pentru consolidarea competitivității și sustenabilității întreprinderilor, în particular prin: internaționalizare, valorificarea economică a ideilor de afaceri inovatoare, crearea de noi modele de afaceri, capacități avansate pentru dezvoltarea de produse/servicii noi inovatoare, capacitatea IMM-urilor de a se extinde, dezvoltarea de produse și servicii IT, comerț electronic, investiții în cercetare-inovare, transfer tehnologic, networking, clustere, tehnologii generice esențiale (KETs).

Horizon Europe sprijină, de asemenea, întreprinderile inovatoare cu potențial ridicat de creștere să fie competitive și să se extindă, încurajându-le să adopte noi modele de afaceri, tehnologii revoluționare și practici inovatoare, parte din acestea fiind rezultatul unui proces de cercetare – inovare.

Având în vedere gradul scăzut de valorificare a rezultatelor cercetării la nivelul activităților economice, prin intermediul structurilor de tip spin-off, se va urmări dezvoltarea abilităților manageriale și antreprenoriale ale profesorilor pre/universitari și cercetătorilor.

Vor fi sprijinite și încurajate programele și activitățile regionale, cu precădere în instituțiile de învățământ superior, ce vor fi centrate pe asigurarea calității, inovare, dezvoltarea aptitudinilor manageriale ale cercetătorilor, creșterea capacității cercetătorilor de a răspunde la nevoile de inovare ale întreprinderilor (pentru creșterea eficienței și competitivității întreprinderilor în economia de piață).

Participarea universităților și institutelor de cercetare la activitățile organismelor sau inițiativelor internaționale, afilierea sau promovarea acordurilor de cooperare științifică cu diferite rețele sau platforme de CDI, în special în domeniile de specializare inteligentă a regiunii poate asigura deschiderea globală a pieței regionale de CDI. Competitivitatea internațională a cercetării românești în beneficiul firmelor va conduce la competitivitatea internațională a firmelor beneficiare, la prezența pe piețele internaționale a produselor și serviciilor inovatoare realizate în regiune.

Se va avea în vedere și dezvoltarea programelor de mobilitate academică pentru profesori și cercetători dar și creșterea atractivității și motivației pentru alegerea unei cariere în cercetare.

Acțiuni indicative

- 2.3.1 Programe de mobilitate cu industria pentru profesori și cercetători în vederea dobândirii de competențe antreprenoriale și de inovare;
- 2.3.2 Programe pentru dobândirea și perfecționarea competențelor de antreprenariat, inovare și digitalizare (de bază și avansate) ale forței de muncă;
- 2.3.3 Aderarea și afilierea instituțiilor educaționale și de cercetare la diferite rețele, alianțe și platforme de cercetare-inovare in domeniile de specializare inteligentă a regiunii;
- 2.3.4 Creșterea participării la programe de cooperare interregională și intersectorială pentru transfer de cunoaștere, stimularea antreprenoriatului, inovării și digitalizării (Erasmus+, Horizon Europe, COSME).

2.4 Dezvoltarea și consolidarea sistemului de învățământ dual

Aptitudinile sunt cheia creării unui viitor mai bun și au un rol important în capacitatea țărilor și a oamenilor de a prospera într-o lume din ce în ce mai interconectată și în schimbare rapidă. Tendințele, cum ar fi globalizarea, progresele tehnologice și schimbările demografice modifică munca și societatea, generând o cerere tot mai mare de niveluri mai înalte și noi seturi de abilități.

Restructurarea învățământului profesional și tehnic, văzută ca un proces continuu și coerent este un bun exemplu pentru importanța dată nevoii de îmbunătățire a cooperării cu angajatorii și de abordare a nevoilor individuale de educație și formare profesională.

O atenție deosebită va fi acordată și consolidării capacității educației și formării profesionale inițiale de a contribui la furnizarea competențelor necesare viitorilor absolvenți pentru ocuparea unui loc de muncă.

Se va pune accent pe dezvoltarea mentalității antreprenoriale în toate domeniile, promovarea și dezvoltarea activităților antreprenoriale și inovatoare în sistemul de învățământ, dar și pe stagiile de practică adaptate pentru inovarea, implicarea și generarea de valoare pentru economie și societate.

Este esențial să se pregătească în mod adecvat elevii pentru un viitor globalizat din ce în ce mai interconectat, investind în abilitățile și competențele necesare pentru a prospera și a se angaja pozitiv în societate în era digitală.

Criza forței de muncă și nevoia mare de forță calificată de muncă determină companiile din piața locală să se implice în sistemul educațional creând școli profesionale în sistem dual unde au posibilitatea de a-și crește viitorii angajați.

Alte companii aleg să dezvolte programe de practică specializată pentru studenți sau masteranzi (programe Trainee, Voluntariat sau Internship) pentru a-și forma viitorii specialiști asigurându-le cadrul adecvat formării profesionale specifice domeniului.

Vor fi sprijinite firmele ce investesc în pregătirea elevilor, studenților, masteranzilor și în infrastructura educațională aferentă, cu precadere din sectoarele de specializare inteligentă ale regiunii.

Acțiuni indicative

- 2.4.1 Facilități pentru întreprinderile inovative din sectoarele de specializare inteligentă ale regiunii pentru organizarea de stagii de practică pentru elevi, studenți sau masteranzi;
- 2.4.2 Parteneriate între întreprinderile inovative din sectoarele de specializare inteligentă ale regiunii și sistemul de învățământ pentru realizarea stagiilor de practică.

Potențiali beneficiari eligibili:

- Școli
- Licee teoretice, tehnologice, profesionale și duale
- Universități și institute de cercetare-dezvoltare
- Furnizori privați de servicii de formare și facilitare
- Firme din domeniile de specializare inteligentă
- Companii cu activități inovative
- Autorități publice relevante în domeniu

Domeniul prioritar 3 - Dezvoltarea și maturizarea ecosistemului regional de inovare

Obiectiv

- ✓ Consolidarea strategică a ecosistemelor locale și regionale de antreprenariat și inovare dar și a centrelor de inovare în vederea stimulării cercetării și inovării în Sud Muntenia

Justificare

Creșterea durabilă depinde tot mai mult de capacitatea de inovare și transformare a economiilor regionale în sensul adaptării la un mediu aflat în permanentă schimbare și din ce în ce mai competitiv. Acest lucru înseamnă că trebuie să se depună mai mult efort pentru crearea unor ecosisteme care să încurajeze inovarea, cercetarea și dezvoltarea (CD) dar și antreprenoriatul.

Utilizarea într-un mod mai strategic a ecosistemelor de inovare locale și regionale, precum și valorificarea în mai mare măsură a proceselor colaborative complexe de cercetare și inovare, desfășurate în comun de universități, industrie, factorii de decizie politică și societatea civilă, reprezintă cheia succesului în ceea ce privește atât dezvoltarea cunoștințelor în general, cât și transferul de cunoștințe și punerea în aplicare a rezultatelor cercetării și inovării.

Există un raport direct proporțional între nivelul de dezvoltare economică și cota de investiții în inovare și cercetare. Întrucât rezultatele cercetării și inovării sunt legate în mod indisolubil de infrastructura de cercetare, aceasta trebuie consolidată.

Existența unui ecosistem regional antreprenorial capabil să concureze pe piețele naționale și internaționale reprezintă un factor vital pentru creșterea competitivității regiunii Sud Muntenia și va crea premisele unei mai bune integrări a economiei naționale în cea europeană. În acest sens, existența unor structuri locale sau regionale de afaceri corespunzătoare va contribui în mod esențial la creșterea atractivității regiunii ca locație pentru investiții în activități economice și va fi un instrument cheie de stimulare a mediului de afaceri.

Se va sprijini și promova dezvoltarea rețelelor și a relațiilor de cooperare între întreprinderi, întărirea lanțurilor valorice și sprijinirea proceselor de dezvoltare a clusterelor.

Măsuri

3.1 Îmbunătățirea capacității ecosistemului antreprenorial de a crea și dezvolta rapid start-up-uri și spin-off-uri în domeniile de specializare inteligentă

Structurile de sprijinire a afacerilor reprezintă un factor vital pentru creșterea atractivității regiunii ca locație pentru investiții în activități economice și sociale și un instrument cheie pentru impulsivarea mediului local și regional de afaceri. Mai mult, structurile de sprijinire a afacerilor pot contribui la creșterea gradului de competitivitate al regiunii, prin utilizarea resurselor lor specifice, până acum neutilizate sau subutilizate și mobilizarea întregului potențial productiv, inovativ și eco-eficient de care dispun.

La nivelul regiunii Sud Muntenia, infrastructura de afaceri necesară pentru a face față competiției pe piața națională și internațională este deficitară, în special în sectorul inovativ și de înaltă tehnologie. În acest scop ar trebui promovată un set de măsuri nu doar cuprinzătoare ci și orientate spre îmbunătățirea serviciilor oferite întreprinderilor. Mai mult, se va acorda sprijin și dezvoltării și creării de noi structuri pentru sprijinirea afacerilor la nivel regional – scopul fiind de a atrage întreprinderi inovative care operează atât pe piața națională cât și pe cele internaționale.

Imigrația în regiune a talentului antreprenorial poate viza fie expatriați, fie cetățeni străini, fie cetățeni sau firme din alte regiuni. La fel ca măsurile moderne și eficiente de promovare a investițiilor străine directe, măsurile pentru atragerea talentului antreprenorial ar trebui să fie orientate către grupuri specifice, cu mesaje explicite bazate pe punctele forte unice și/sau competitive pe care Sud Muntenia le oferă antreprenorilor.

Măsura va sprijini și crearea start-up-urilor și spin-off-urilor și activitățile lor inovative sau cu valoare adăugată mare în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii.

În același timp, vor fi promovate acțiuni pentru facilitarea accesului întreprinderilor la servicii specializate, know how și abilități manageriale, acompaniate de acțiuni de sprijin pentru asigurarea infrastructurilor de afaceri adecvate.

Acțiuni indicative

- 3.1.1 Investiții pentru crearea și dezvoltarea structurilor de sprijin ale afacerilor (incubatoare, acceleratoare, centre de afaceri și parcuri industriale), precum și pentru dezvoltarea, diversificarea și promovarea serviciilor furnizate de acestea (asistență financiară și non-financiară pentru crearea, dezvoltarea, pre-accelerarea și accelerarea dezvoltării firmelor și a produselor și serviciilor inovatoare oferite de acestea);
- 3.1.2 Sprijin pentru crearea de start-up-uri, spin-off-uri în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii;
- 3.1.3 Sprijin pentru furnizarea de servicii de tip “soft landing” pentru atragerea în regiune de firme din alte regiuni sau țări;
- 3.1.4 Sprijin pentru furnizarea de servicii de accelerare și scalare pentru start-up-uri și spin-off-uri.

3.2 Sprijin pentru dezvoltarea durabilă a mediului de afaceri prin inovare, modernizare tehnologică și digitalizare

Strategia urmărește creșterea și dezvoltarea considerabilă a numărului de IMM-uri angajate în practici comerciale sustenabile, precum și a numărului de IMM-uri care utilizează tehnologii digitale. În cele din urmă, obiectivul este ca regiunea să devină un loc atractiv pentru a înființa o întreprindere mică și pentru a o face să se dezvolte și să se extindă național sau pe piața unică, respectând valorile sustenabilității și economiei circulare.

Sunt de asemenea recunoscute și diferitele nevoi ale acestora, sprijinindu-se întreprinderile nu doar pentru a crește și a se extinde, ci și pentru a fi competitive, reziliente și sustenabile.

Europa este leagănul tehnologiilor verzi, iar poziția sa de lider va depinde de IMM-uri pentru a fi vârful de lance al inovațiilor din sectorul verde.

Digitalizarea le poate oferi IMM-urilor oportunități importante de a îmbunătăți eficiența proceselor de producție și capacitatea de inovare în materie de produse și modele de afaceri. Utilizarea tehnologiilor avansate, poate spori în mod semnificativ competitivitatea acestora.

Numai o comunitate înfloritoare a IMM-urilor care utilizează tehnologii și date digitale poate poziționa regiunea Sud Muntenia ca lider național în modelarea economiei digitale.

Centrele de inovare digitală (Digital Innovation Hubs–DIH-uri) vor avea un rol esențial în stimularea utilizării la scară largă a noilor tehnologii (inteligența artificială, HPC, blockchain, etc.) – într-un ecosistem caracterizat de un nivel adecvat de securitate cibernetică și favorabil inovării și dezvoltării digitale.

Activitatea centrelor de inovare digitală este fundamentală pentru crearea și menținerea unui ecosistem digital dinamic, care să stimuleze transformarea digitală la nivelul economiei locale, regionale și naționale, venind în sprijinul și beneficiul companiilor, cetățenilor și al administrației publice.

Provocările actuale generate de pandemia COVID-19 au evidențiat importanța majoră a digitalizării economiei și societății în general, astfel la nivel regional se încurajează crearea și dezvoltarea centrelor de inovare digital, care să completeze celelalte eforturi regionale din domeniul digitalizării.

Acțiuni indicative

- 3.2.1 Investiții pentru dezvoltarea durabilă a mediului de afaceri și tranziția la o economie verde, cu emisii scăzute de carbon prin adoptarea tehnologiilor avansate și digitalizare (inclusiv instrumente digitale, soluții de securitate cibernetică și interoperabilitate);

- 3.2.2 Sprijin financiar pentru proiecte de inovare în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii;
- 3.2.3 Sprijin financiar pentru proiectele de inovare ce au primit SEAL OF EXCELLENCE în programul Horizon Europe;
- 3.2.4 Sprijinirea mediului de afaceri pentru tranziția la o economie verde prin adoptarea mecanismelor economiei circulare.
- 3.2.5 Sprijinirea mediului de afaceri pentru transformare digitală prin înființarea și dezvoltarea de Hub-uri de Inovare Digitală și a serviciilor oferite de acestea.

3.3 Întărirea capacității sistemului de cercetare-inovare și colaborării acestuia cu mediul de afaceri

Activitatea de cercetare – dezvoltare și inovare constituie o componentă strategică, hotărâtoare pentru dezvoltarea economică și pentru progresul social. Astfel, știința, tehnologia și inovarea reprezintă domenii care generează constant progres tehnologic, asigurând durabilitatea dezvoltării și competitivitatea economică de perspectivă a regiunii.

Dezvoltarea tehnologică a întreprinderilor prin intermediul cercetării și dezvoltării, ca prim factor pentru creșterea competitivității lor, este sprijinită prin parteneriate cu organizații de CD/universități, care vor genera rezultate direct aplicabile în economie, cu scopul creării de produse, tehnologii și servicii noi sau îmbunătățite, cu valoare adăugată mare în domenii cu înalt potențial de dezvoltare tehnologică.

Vor fi încurajate diferite forme de colaborare între întreprinderi și institute CD/universități, cu scopul de a îmbunătăți activitățile lor de CD și de a sprijini transferul tehnologic în special în domeniile de specializare inteligentă a regiunii dar și transferul de cunoștințe de la instituțiile de CD/universități către personalul întreprinderilor ce aplică/utilizează rezultatele cercetării.

Se va asigura sprijin pentru dezvoltarea capacității de cercetare a întreprinderilor, în scopul creșterii nivelului lor de inovare și a competitivității lor pe piață și pentru crearea de noi locuri de muncă în CD.

Activitățile de inovare în întreprinderi sunt sprijinite pentru introducerea în producție a produselor, tehnologiilor sau serviciilor noi sau perfecționate.

Acțiuni indicative

- 3.3.1 Investiții în infrastructurile proprii ale organizațiilor CDI/comaniilor, pentru crearea, dezvoltarea sau modernizarea capacității de cercetare-inovare;
- 3.3.2 Sprijin pentru activități de CDI în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii în beneficiul firmei
- 3.3.3 Sprijin pentru fundamentarea, protejarea și promovarea ofertei de cercetare pe piață prin achiziționarea de servicii suport (transfer de know-how, obținerea, validarea și protejarea brevetelor și marketing).

3.4 Dezvoltarea capacității regionale de transfer tehnologic

Transferul tehnologic se realizează prin rețeaua de entități de inovare și transfer tehnologic (ReNNIT). Rolul acestora este de sprijinire a IMM-urilor și de interfață între acestea, în calitate de beneficiari și „producătorii de inovație”, reprezentanți de universități, institute de cercetare și firme cu activitate de cercetare-dezvoltare.

Entitățile de transfer tehnologic, prin natura activității lor, permit accesul IMM-urilor atât la rezultatele cercetării, precum și la surse de finanțare pentru implementarea noilor tehnologii/inovații.

Deși regiunea are un bun potențial de creare a ofertei de transfer tehnologic, proximitatea față de regiunea capitală București Ilfov – cel mai important centru universitar și de cercetare inhibă dezvoltarea legăturilor dintre mediul de cercetare și firmele din regiunea Sud Muntenia. În regiune există un număr scăzut de entități de transfer tehnologic acreditate, iar gama de servicii furnizate de acestea este limitată.

Investițiile vor sprijini transferul tehnologic prin crearea, dezvoltarea și operaționalizarea entităților de transfer tehnologic în regiune precum și a serviciilor furnizate de acestea către IMM-uri.

Totodată, IMM-urile vor fi sprijinite în vederea realizării transferului tehnologic.

Acțiuni indicative

- 3.4.1 Sprijin pentru entitățile de transfer tehnologic acreditate prin crearea și modernizarea infrastructurii și dezvoltarea serviciilor de ITT (inclusiv formarea competențelor echipei, promovarea serviciilor și afilierea la rețele internaționale)
- 3.4.2 Sprijin pentru IMM-uri în vederea realizării transferului tehnologic.

3.5 Instrumente financiare pentru creșterea accesului la finanțare al ecosistemului regional de inovare

Un ecosistem antreprenorial matur are nevoie pentru stadiul incipient al afacerii de mecanisme de creditare bine stabilite și de o comunitate de business-angels (îngeri de afaceri) bine pusă la punct.

În afară de bani, business angels oferă, de asemenea, consiliere/mentorat și relații/rețele pentru companiile în care investesc.

Cele mai multe dintre provocările cu care se confruntă antreprenorii la început nu sunt rezolvate prin creditarea afacerilor. Mai degrabă, lipsa de cunoștințe cu privire la modul de transformare a unei idei bune într-o afacere viabilă și cunoștințele esențiale privind asigurarea accesului la clienți și construirea rețelelor de distribuție, sunt factorii care determină eșecul majorității întreprinderilor. Diferența de capital nu este doar un decalaj de bani, ci este, de asemenea, o diferență de competențe și cunoștințe.

Ar trebui încurajată și sprijinită crearea și dezvoltarea unei/unor rețele de business angels la nivelul regiunii Sud Muntenia, putând fi demonstrată importanța lor și încurajând potențialii lideri de afaceri și business angels existenți să se asocieze și să creeze o comunitate puternică a îngerilor de afaceri.

Și fondurile de capital de risc joacă un rol esențial în multe țări europene, ajutând întreprinderile mici să se extindă și fac parte din lanțul valoric al companiilor în creștere.

Asigurarea de instrumente financiare inovative este absolut necesară pentru susținerea potențialului de creștere a IMM. Programarea și implementarea unor asemenea instrumente solicită un know-how specific pentru evaluarea zonelor de eșec ale pieței, precum și un management financiar corespunzător.

România are un potențial mare prin companiile sale să se extindă pe piețele internaționale. Cu toate acestea, pentru ca acest lucru să se întâmple, ecosistemul antreprenorial trebuie să se maturizeze. Numeroase exemple din întreaga lume arată că mulți antreprenori buni nu sunt în măsură să își finanțeze proiectele doar pentru că subvențiile guvernamentale sunt inadecvate și investitorii privați nu există. Prin urmare, este important ca în România să fie pus în aplicare un set de politici pentru a crea un mediu pozitiv în care băncile, platformele de finanțare (crowd-funding), business angels și capitalurile de risc să poată performa și să finanțeze multe afaceri viabile, pentru a pune la dispoziție finanțare în toate etapele de dezvoltare a unui startup în ecosistemul românesc.

Acțiuni indicative

- 3.5.1 Sprijin pentru crearea și dezvoltarea rețelelor de business-angels;
- 3.5.2 Sprijin pentru finanțarea proiectelor inovatoare cu grad scăzut de bancabilitate prin intermediul instrumentelor financiare (fondurilor de capital de risc, scheme de garantare și creditare, etc).

3.6 Creșterea eficienței serviciilor publice prin digitalizare și interoperabilitate

Digitalizarea serviciilor publice locale și regionale, realizarea unui centru de servicii digitale (un ghișeu unic) ar trebui să fie pusă în aplicare ca o acțiune prioritară pentru a stimula eficacitatea și eficiența sectorului public, reduce povara administrativă și crește calitatea serviciilor din sectorul public.

Scopul principal al ghișeului digital unic (și al e-guvernării în general) este de a permite companiilor, și nu numai, să interacționeze cu administrația publică locală mai eficient și mai transparent. Abordarea digitală permite, de asemenea, acces deschis la datele publice și interconectabilitatea surselor de date relevante introducând astfel un nivel ridicat de transparență în sistem. e-Guvernarea furnizează pur și simplu condiții-cadru mai bune, precum ușurința de a face afaceri și mai puțină corupție.

Pentru susținerea dezvoltării și digitalizării serviciilor publice locale și regionale moderne electronice, se are în vedere sprijinirea implementării de soluții de e-guvernare (e-learning, e-sănătate, e-cultură, e-economie, etc) împreună cu conexiunea broadband necesară, cu accent special pe creșterea interoperabilității sistemelor informaționale și pe inovare.

Creșterea eficienței administrației publice locale prin informatizarea extinsă a serviciilor din administrație, aplicarea tehnologiei informației și comunicațiilor și a oricăror tehnologii inteligente în mai multe arii care definesc ecosistemul urban (trafic și mobilitate, siguranță publică, servicii de sănătate și educație, cultură și divertisment, turism, infrastructură de utilități, energie, spații de muncă și locuire etc.) dar și eficientizarea interacțiunilor dintre locuitorii săi, administrație și mediul de afaceri local va crea valoare prin excelență și va întregii ecosistemul localității inteligente.

Administrația inteligentă va aduce optimizarea serviciilor sale locale și prin interconectarea tuturor serviciilor și a bazelor de date online ale tuturor instituțiilor publice locale.

Astfel, vor fi încurajate toate inițiativele de inovare în serviciile publice ce converg către una sau mai multe caracteristici ale unui oraș care să poată fi considerat oraș inteligent (Mobilitate inteligentă, Economie inteligentă, Mediu inteligent, Populație inteligentă, Mod de viață inteligent și Guvernare inteligentă).

Acțiuni indicative

- 3.6.1 Digitalizarea serviciilor publice (e-guvernare, e-educație, e-sănătate, e-cultură) – se va ține seama de aspectul asigurării securității cibernetice și al interoperabilizării, elaborarea și implementarea strategiilor de securitate cibernetică.
- 3.6.2 Inovare în serviciile publice (soluții de smart city).

3.7 Sprijinirea dezvoltării și funcționării clusterelor, poliilor de competitivitate și rețelelor de afaceri

În contextul concurențial al pieței unice și a eforturilor de creștere a competitivității economice regionale este esențială existența unor infrastructuri de afaceri (cluster, poli de competitivitate, de excelență, rețele de afaceri) care să contribuie la o mai bună integrare a economiei regionale în cea europeană, la o creștere a atractivității regiunii Sud Muntenia ca locație pentru investiții și la o stimulare a mediului de afaceri. Astfel de infrastructuri de afaceri cu vizibilitate națională/internațională, cunoscute sub denumirea de cluster, poli de competitivitate, de excelență sau rețele de afaceri, care să integreze sectoare industriale cu avantaj competitiv sau cu potențial cert de dezvoltare, permit o concentrare de resurse tehnologice, umane și financiare într-un areal definit care le conferă atât atu-ul efectelor sinergice cât și masa critică în vederea operării cu succes pe piața europeană și mondială. Înființarea, dezvoltarea și funcționarea unor astfel de structuri de afaceri este încurajată și sprijinită.

Teoria economică și practica internațională confirmă rolul clusterelor drept catalizatori ai competitivității bazate pe inovare și internaționalizare. Astfel, studiile europene recente au scos în evidență importanța lor și la nivel regional deoarece ele catalizează cooperarea strategică și structurată de-a lungul lanțurilor de valoare europene; facilitează accesul IMM-urilor la piețe globale și lanțuri de valoare strategice, întăresc cooperarea trans-sectorială, facilitând schimbările structurale

și dezvoltarea sectoarelor emergente. Experiența europeană certifică rolul foarte important al clusterelor și în operaționalizarea strategiilor de specializare inteligentă.

În România, clusterelor și-au dovedit eficiența în coagularea unor (eco)sisteme industriale și regionale la nivel național, dovedite prin dinamica accelerată a unor indicatori precum cifra de afaceri, numărul de întreprinderi, exporturile și inovarea la nivel național.

În regiunea Sud Muntenia, funcționează 4 cluster (care își au sediul social în regiunea Sud Muntenia) în domeniul automotive (cluster al furnizorilor de componente pentru Renault-Dacia, SPRINT), al lemnului și al agriculturii ecologice. La finalul anului 2019 acestea însumau: 87 de întreprinderi, peste 800 angajați și cumulau 1.9 miliarde lei cifră de afaceri, 192 milioane EUR exporturi, raportând cheltuieli de cercetare-dezvoltare de 30 milioane RON, remarcându-se creșteri ce variază între 115% în cazul exporturilor și 304% în cazul numărului de angajați, față de anul 2013.

Polii de competitivitate vor contribui la orientarea către piața internațională și constituirea parteneriatelor între unități din sectorul cercetare-dezvoltare și IMM-uri, la creșterea ratei de internaționalizare a companiilor românești și la valorificarea activității de CD prin transferul rezultatelor în întreprinderi.

Living lab-urile sunt entități ale ecosistemelor de inovare, funcționând ca intermediari între cetățeni, organizații de cercetare, companii, orașe și regiuni, totul pentru a descoperi, crea și dezvolta activități și proiecte comune.

Măsura urmărește să găsească și să sprijine dezvoltarea de proiecte concrete, prin care să creeze un ecosistem complet pentru inovare, compus din autorități locale, start-up-uri, companii, cluster, universități și cetățeanul de rând.

Acțiuni indicative

- 3.7.1 Sprijin pentru înființarea, dezvoltarea și funcționarea clusterelor, polilor de competitivitate și a celor de excelență, precum și a rețelelor de afaceri în domeniile de specializare inteligentă.
- 3.7.2 Sprijin pentru dezvoltarea și implementarea parteneriatelor de inovare de tip living lab.

3.8 Creșterea cooperării interregionale și internaționale

Competitivitatea internațională a cercetării românești, prezența pe piețele internaționale a produselor inovatoare realizate în țară și deschiderea globală a pieței naționale de CD depind de susținerea afilierii sau participării organizațiilor românești la inițiativele, organismele, programele sau infrastructurile regionale, europene ori internaționale. Strategia încurajează asigurarea de fonduri necesare pentru participarea regiunii la Inițiativele Comune de Programare (JPI), Inițiativele Tehnologice Comune (JTI), Parteneriatele Europene pentru Inovare (EIP), precum și la programele bilaterale și la o serie de organisme internaționale. Strategia promovează, totodată, importanța participării la proiectele din cadrul Orizont 2020, precum și alte tipuri de parteneriate instituționale,

catedre comune, colaborări la nivelul clusterelor de inovare sau al altor instrumente internaționale în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării.

Acțiuni indicative

- 3.8.1 Sprijin financiar pentru aderarea și participarea la proiecte din cadrul platformelor tematice de specializare inteligentă, inclusiv pentru crearea alianțelor interregionale în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii în vederea depunerii de proiecte;
- 3.8.2 Sprijin pentru crearea și aderarea la consorții în vederea participării la parteneriate transnaționale pentru proiecte în cadrul inițiativelor Institutului European pentru Inovare și Tehnologie (EIT) – Comunitățile pentru Inovare și Cunoaștere (KICs), etc;
- 3.8.3 Sprijin financiar pentru crearea și aderarea la consorții pentru implementarea de proiecte inovative finanțate prin programele de cooperare interregională și internațională (Interreg Europe, Danube, Orizont Europa, COSME, etc);
- 3.8.4 Sprijin financiar pentru furnizarea de servicii de asistență pentru internaționalizarea și scalarea activității din domeniile cu potențial de specializare inteligentă, oferite prin platforma europeană Enterprise Europe Network.

Potențiali beneficiari eligibili:

- Companii cu activități inovative;
- Investitori și finanțatori;
- Organizații suport (facilitatori) – camere de comerț și industrie;
- Universități și institute de cercetare-dezvoltare;
- Organizații cu rol catalizator – organizații profesionale, sectoriale, etc;
- Reprezentanți ai societății civile;
- Autorități publice relevante în domeniu.

6. INTEGRAREA MECANISMELOR DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Monitorizare

În rândul condiționalităților RIS3 ex-ante impuse statelor membre UE și regiunilor, în vederea implementării unei strategii de specializare inteligentă, se numără obligativitatea ca acestea „să conțină un sistem de monitorizare și evaluare”.⁷ Sistemul de monitorizare aferent Strategiei de Specializare Inteligentă în regiunea Sud Muntenia are o abordare adaptată la specificul regional și presupune realizarea a trei tipuri principale de activități:

1. Monitorizarea evoluției proiectelor identificate ca fiind prioritare și actualizarea datelor privind stadiul implementării acestora la 3 termene: 2023, 2027, 2029. Această activitate va avea la bază corelarea datelor relevante în ceea ce privește stadiul proiectelor cu direcțiile strategice stabilite și cu indicatorii strategiei. Se vor colecta date în ceea ce privește rezultatele proiectelor din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ, gradul de atingere al obiectivelor propuse în cadrul strategiei, cât și actualizarea valorilor indicatorilor.
2. Analiza problemelor identificate în dezvoltarea proiectelor prioritare, elaborarea unui set de observații și recomandări, identificarea punctuală de soluții și adaptarea Strategiei de Specializare Inteligentă în regiunea Sud Muntenia în conformitate cu realitățile datelor cantitative și calitative.
3. Elaborarea unui Plan de Măsuri Prioritare pentru corectarea dezechilibrelor semnalate în urma analizei datelor cantitative și calitative, plan care să fie pus în practică în parteneriat cu beneficiarii proiectelor și alte structuri relevante (structuri asociative, instituții publice, etc.)

Evaluarea

Procesul de evaluare va implica analiza indicatorilor de rezultat ai proiectelor dezvoltate în sectoarele cu potențial regional, în vederea elaborării unui Raport Final care să releve gradul de dezvoltare și specializare inteligentă în Regiunea Sud Muntenia cu accent pe: nivelul de creștere inteligentă, eliminarea barierelor de natură financiară din calea investițiilor, sprijinirea și direcționarea investițiilor în domeniile de relevanță strategică, valorificarea potențialului pentru excelență, integrarea cercetării în mediul de afaceri, inovarea tehnologică, stimularea investițiilor în mediul privat.

⁷ Comisia Europeană, “Strategii naționale/regionale de inovare pentru specializare inteligentă (RIS3)”, pagina 6, Martie 2014,

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docqener/informat/2014/smart_specialisation_ro.pdf

Nr. crt	Domeniul prioritar	Măsura	Acțiuni indicative	Indicatori de realizare	Ținta pentru anul 2027	Indicatori de rezultat	Ținta pentru anul 2027
1	Domeniul prioritar 1 - Îmbunătățirea condițiilor cadru pentru specializare inteligentă						
1.1		Măsura 1.1 Dezvoltarea capacității administrative a actorilor implicați în programarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea strategiilor de specializare inteligentă și a Mecanismului de Descoperire Antreprenorială (MDA).					
1.1.1			Sprijin dedicat pentru creșterea capacității administrative a actorilor implicați în gestionarea procesului de specializare inteligentă la nivel regional (inclusiv instruire, ateliere de lucru, vizite de studiu, transfer de cunoaștere, etc).	RCO 16 - Părți interesate care participă la procese de descoperire antreprenorială	300	RCR ADRSM01 – Actori cu performanță îmbunătățită în gestionarea procesului de SI și a MDA	300
1.1.2			Sprijin specializat pentru creșterea capacității instituționale a ADR Sud Muntenia și a membrilor Consorțiului Regional de Inovare în legătură cu gestionarea RIS3 Sud Muntenia (elaborare și revizuire metodologiei pentru programare și actualizare, implementare, monitorizare și evaluare RIS, validare și peer-review al RIS3 pe platforma RIS3, evaluare ex-ante a RIS3, transfer de cunoaștere și bune practici pentru elaborare și revizuire scheme de ajutor de stat pentru proiectele de specializare inteligentă).	RCO ADRSM01 – Actori care beneficiază de sprijin pentru creșterea capacității administrative	50	RCR ADRSM02 – Metodologii/sisteme de gestionare a procesului de SI și a MDA validate RCR ADRSM03 – Strategii de specializare inteligentă revizuite/actualizate/adoptate	2 1
1.2		Măsura 1.2 Dezvoltarea competențelor actorilor din Cvadruplu Helix (mediul de afaceri, cel academic și de cercetare, sectorul public și societatea civilă) implicați în procesul de descoperire antreprenorială (campanii de conștientizare cu privire la necesitatea tranziției la economia cunoașterii, inovare și digitalizare, economia circulară, internaționalizare prin scalare).					
1.2.1			Sprijin pentru realizare metodologie pentru analiza nevoilor de instruire al actorilor implicați în procesul de descoperire antreprenorială.	RCO 101 - IMM-uri care investesc în dezvoltarea competențelor	100	RCR 24 - IMM-uri beneficiază de activități pentru dezvoltarea competențelor oferite de un ecosistem local/regional	100

Nr. crt	Domeniul prioritar	Măsura	Acțiuni indicative	Indicatori de realizare	Ținta pentru anul 2027	Indicatori de rezultat	Ținta pentru anul 2027
1.2.2			Cursuri de instruire în domeniul transferului tehnologic (evaluarea potențialului de inovare al ideilor de proiecte, încadrarea ideilor în etapele TRL, stabilirea indicatorilor pentru fiecare etapă TRL).			RCR 98 - Angajați din IMM-uri care finalizează programe de educație și formare profesională continuă (CVET) (în funcție de tipul de competență: competențe tehnice, de management, de antreprenariat, ecologice, altele)	200
1.2.3			Cursuri de instruire pe tema utilizării altor forme de finanțare non-bancare (instrumente financiare inovative) și realizarea de campanii de crowdfunding, hackathon, etc.				
1.2.4			Cursuri de pitching pentru prezentarea ideilor de proiecte mature către finanțatori.				
1.2.5			Cursuri de design innovation pentru promotorii de idei de proiecte cu potențial mare de inovare pentru a le putea dezvolta în continuare.				
1.3		Măsura 1.3	Dezvoltarea și implementarea cu regularitate a mecanismului de descoperire antreprenorială la nivel regional				
1.3.1			Sprijin pentru revizuirea metodologiei de EDP în sensul realizării unei mase critice de proiecte capabile să aibă acces la finanțare.	RCO 16 - Părți interesate care participă la procese de descoperire antreprenorială	300	RCR 24 - IMM-uri beneficiază de activități pentru dezvoltarea competențelor oferite de un ecosistem local/regional	100
1.3.2			Sprijin financiar pentru implicarea de experți relevanți (romani sau din străinătate) în domeniile de specializare inteligentă a regiunii pentru a prezenta bune practici.				
1.3.3			Sprijin pentru îmbunătățirea procesului de facilitare a grupurilor de lucru.				
1.3.4			Sprijin pentru asistență oferită promotorilor de proiecte în cadrul etapei de Project Development Lab.				
1.4		Măsura 1.4	Dezvoltarea sistemelor de implementare, monitorizare și evaluare a Strategiei de Specializare Inteligentă				
1.4.1			Sprijin pentru elaborare metodologie referitoare la rolul și sarcinile CRI și stabilirea	RCO ADRSM02 – Metodologii/sisteme de gestionare	2		50

Nr. crt	Domeniul prioritar	Măsura	Acțiuni indicative	Indicatori de realizare	Ținta pentru anul 2027	Indicatori de rezultat	Ținta pentru anul 2027
			criteriilor standardizate pentru emiterea punctului de vedere științific asupra proiectelor.	a procesului de SI și a MDA dezvoltate.			1
1.4.2			Sprrijin pentru elaborarea unei metodologii centralizate pentru colectarea, procesarea, validarea, monitorizarea și raportarea indicatorilor de implementare a RIS.			RCR ADRSM01 – Actori cu performanță îmbunătățită în gestionarea procesului de SI și a MDA	
1.4.3			Sprrijin pentru realizarea unui sistem instituționalizat la nivel regional și național pentru monitorizarea RIS 3 care să asigure posibilitatea colectării indicatorilor de implementare de la toate AM-urile (inclusiv pentru proiectele gestionate direct de către Comisia Europeană – proiectele Europa Digitală, Orizont Europe, etc)			RCR ADRSM03 – Strategii de specializare inteligentă revizuite/actualizate/adoptate	
2	Domeniul prioritar 2 - Dezvoltarea capitalului uman pentru tranziția la economia bazată pe cunoaștere						
2.1		Măsura 2.1	Dezvoltarea curriculei școlare din perspectiva creativității și adaptării la noile tendințe tehnologice				
2.1.1			Sprrijin pentru includerea în curricula școlară (ISCED 0 – 4) a unor discipline ce stimulează creativitatea.			RCR 01 - Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin	70
2.1.2			Adaptarea curriculei preuniversitare la noile tendințe tehnologice (ISCED 3 – 4) și dezvoltarea competențelor antreprenoriale, de inovare și digitale ale elevilor și profesorilor.	RCO ADRSM03 – Instituții de educaționale și de cercetare care au programe de educație privind stimularea creativității, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, de inovare și digitale sau adoptarea noilor tehnologii și managementul schimbării.	70	RCR ADRSM04 – Beneficiari de programe de educație privind stimularea creativității, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, de inovare și digitale sau adoptarea noilor tehnologii și managementul schimbării	1400
2.1.3			Diversificarea curriculei universitare (ISCED 5-8) prin introducerea de programe de studii multidisciplinare, orientate spre adoptarea noilor tehnologii, inovare și managementul schimbării.				
2.2		Măsura 2.2					

Nr. crt	Domeniul prioritar	Măsura	Acțiuni indicative	Indicatori de realizare	Ținta pentru anul 2027	Indicatori de rezultat	Ținta pentru anul 2027
Programe educaționale și activități extrașcolare de stimulare a aptitudinilor și competențelor de antreprenariat, inovare și digitalizare în învățământ (ISCED 1-8)							
2.2.1			Organizarea de concursuri, zile tematice și competiții de idei pentru stimularea creativității și inovării (olimpiade, Concursul Micii Inventatori, Ziua Cercetătorilor, etc);	RCO 14 - Instituții publice care beneficiază de sprijin pentru a dezvolta servicii și aplicații digitale RCO ADRSM03 – Instituții educaționale și de cercetare care au programe de educație privind stimularea creativității, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, de inovare și digitale sau adoptarea noilor tehnologii și managementul schimbării. RCO ADRSM04 - Universități care beneficiază de sprijin pentru a dezvolta servicii și aplicații digitale	210	RCR 11 - Utilizatori de noi servicii și aplicații digitale publice RCR ADRSM04 – Beneficiari de programe de educație privind stimularea creativității, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, de inovare și digitale sau adoptarea noilor tehnologii și managementul schimbării.	65000
2.2.2		Burse și stimulente pentru participarea elevilor și studenților la competiții de idei inovative la nivel regional, național și internațional;					
2.2.3		Campanii de conștientizare cu privire la importanța și beneficiile meseriilor din științele exacte și ingineresti;	70				
		Participarea la programe educaționale naționale și internaționale pentru stimularea antreprenoriatului, inovării și digitalizării (firme de exercițiu, incubatoare virtuale, întreprinderi simulate);	4		210		
		Stimularea procesului educațional prin jocuri și aplicații online;					
		Digitalizarea procesului educațional prin dezvoltarea și adoptarea de instrumente digitale, inclusiv dotarea cu echipamente.					
2.3		Măsura 2.3 Sprijinirea forței de muncă pentru dobândirea de competențe pentru antreprenariat, inovare, tranziție industrială și transformare digitală					
2.3.1			Programe de mobilitate cu industria pentru profesori și cercetători în vederea dobândirii de competențe antreprenoriale și de inovare;	RCO ADRSM03 – Instituții educaționale și de cercetare care au programe de educație privind stimularea creativității, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, de inovare și digitale sau adoptarea noilor tehnologii și managementul schimbării.	50	RCR ADRSM04 – Beneficiari de programe de educație privind stimularea creativității, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, de inovare și digitale sau adoptarea noilor tehnologii și managementul schimbării. RCR 98 - Angajați din IMM-uri care finalizează programe de educație și	100
2.3.2		Programe pentru dobândirea și perfecționarea competențelor de antreprenariat, inovare și digitalizare (de bază și avansate) ale forței de muncă;					
2.3.3		Aderarea și afilierea instituțiilor educaționale și de cercetare la diferite rețele, alianțe și	100				

Nr. crt	Domeniul prioritar	Măsura	Acțiuni indicative	Indicatori de realizare	Ținta pentru anul 2027	Indicatori de rezultat	Ținta pentru anul 2027
			platforme de cercetare-inovare in domeniile de specializare inteligentă a regiunii	RCO 101 - IMM-uri care investesc în dezvoltarea competențelor	50	formare profesională continuă (CVET) (în funcție de tipul de competență: competențe tehnice, de management, de antreprenariat, ecologice, altele)	
2.3.4			Creșterea participării la programe de cooperare interregională și intersectorială pentru transfer de cunoaștere, stimularea antreprenoriatului, inovării și digitalizării (Erasmus+, Horizon Europe, COSME).				
2.4		Măsura 2.4 Dezvoltarea și consolidarea sistemului de învățământ dual					
2.4.1			Facilități pentru întreprinderile inovative din sectoarele de specializare inteligentă ale regiunii pentru organizarea de stagii de practică pentru elevi, studenți sau masteranzi.	RCO 02 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi RCO ADRSM03 – Instituții educaționale și de cercetare care au programe de educație privind stimularea creativității, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, de inovare și digitale sau adoptarea noilor tehnologii și managementul schimbării.	40	RCR ADRSM04 – Beneficiari de programe de educație privind stimularea creativității, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, de inovare și digitale sau adoptarea noilor tehnologii și managementul schimbării.	400
2.4.2			Parteneriate între întreprinderile inovative din sectoarele de specializare inteligentă ale regiunii și sistemul de învățământ pentru realizarea stagiilor de practică.		40		
3	Domeniul prioritar 3 - Dezvoltarea și maturizarea ecosistemului regional de inovare						
3.1		Măsura 3.1 Îmbunătățirea capacității ecosistemului antreprenorial de a crea și dezvolta rapid start-up-uri și spin-off-uri în domeniile de specializare inteligentă					
3.1.1			Investiții pentru crearea și dezvoltarea structurilor de sprijin ale afacerilor (incubatoare, acceleratoare, centre de afaceri și parcuri industriale), precum și pentru dezvoltarea, diversificarea și promovarea serviciilor furnizate de acestea (asistență financiară și non-financiară pentru crearea, dezvoltarea, pre-accelerarea și accelerarea	RCO 04 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin nefinanciar RCO 05 - Întreprinderi nou înființate care beneficiază de sprijin RCO 15 - Capacități create pentru pepinierele de afaceri	50 100 50	RCR 01 - Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin RCR 18 - IMM-uri care utilizează servicii pentru pepinierele de afaceri la un an de la crearea pepinierii	100 50

Nr. crt	Domeniul prioritar	Măsura	Acțiuni indicative	Indicatori de realizare	Ținta pentru anul 2027	Indicatori de rezultat	Ținta pentru anul 2027
			dezvoltării firmelor și a produselor și serviciilor inovatoare oferite de acestea).				
3.1.2			Sprijin pentru crearea de start-up-uri, spin-off-uri în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii.				
3.1.3			Sprijin pentru furnizarea de servicii de tip "soft landing" pentru atragerea în regiune de firme din alte regiuni sau țări.				
3.1.4			Sprijin pentru furnizarea de servicii de accelerare și scalare pentru start-up-uri și spin-off-uri.				
3.2		Măsura 3.2	Sprijin pentru dezvoltarea durabilă a mediului de afaceri prin inovare, modernizare tehnologică și digitalizare				
3.2.1			Investiții pentru dezvoltarea durabilă a mediului de afaceri și tranziția la o economie verde, cu emisii scăzute de carbon prin adoptarea tehnologiilor avansate și digitalizare (inclusiv instrumente digitale, soluții de securitate cibernetică și interoperabilitate).	RCO 05 - Întreprinderi nou înființate care beneficiază de sprijin (mai puțin de 3 ani)	50	RCR 03 - IMM-uri care introduc inovații în materie de produse sau procese RCR 05 - IMM-uri care introduc inovații la nivel intern RCR 12 - Utilizatori de noi produse, servicii și aplicații digitale dezvoltate de întreprinderi	30
3.2.2		Sprijin financiar pentru proiecte de inovare în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii.	RCO 13 - Servicii și produse digitale dezvoltate pentru întreprinderi	20	10		
3.2.3		Sprijin financiar pentru proiectele de inovare ce au primit SEAL OF EXCELLENCE în programul Horizon Europe.	RCO 02 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi	100			
3.2.4		Sprijinirea mediului de afaceri pentru tranziția la o economie verde prin adoptarea mecanismelor economiei circulare.	RCO 03 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin instrumente financiare	10			
3.2.5		Sprijinirea mediului de afaceri pentru transformare digitală prin înființarea și dezvoltarea de Hub-uri de Inovare Digitală și a serviciilor oferite de acestea.	RCO 01 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, mici, medii, mari)	500			

Nr. crt	Domeniul prioritar	Măsura	Acțiuni indicative	Indicatori de realizare	Ținta pentru anul 2027	Indicatori de rezultat	Ținta pentru anul 2027		
3.3		Măsura 3.3	Întărirea capacității sistemului de cercetare-inovare și colaborării acestuia cu mediul de afaceri.						
3.3.1			Investiții în infrastructurile proprii ale organizațiilor CDI/comaniilor, pentru crearea, dezvoltarea sau modernizarea capacității de cercetare-inovare;	RCO 02 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi	50	RCR 01 - Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin	100		
3.3.2			Sprijin pentru activități de CDI în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii în beneficiul firmei	RCO 03 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin instrumente financiare	30				
3.3.3			Sprijin pentru fundamentarea, protejarea și promovarea ofertei de cercetare pe piață prin achiziționarea de servicii suport (transfer de know-how, obținerea, validarea și protejarea brevetelor și marketing).	RCO 04 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin nefinanciar	50			RCR 03 - IMM-uri care introduc inovații în materie de produse sau procese	20
				RCO 07 - Instituții de cercetare care participă la proiecte de cercetare comune	10			RCR 04 - IMM-uri care introduc inovații în materie de comercializare sau organizare	10
				RCO 10 - Întreprinderi care cooperează cu instituții de cercetare	70	RCR 05 - IMM-uri care introduc inovații la nivel intern	10		
3.4		Măsura 3.4	Dezvoltarea capacității regionale de transfer tehnologic						
3.4.1			Sprijin pentru entitățile de transfer tehnologic acreditate prin crearea și modernizarea infrastructurii și dezvoltarea serviciilor de ITT (inclusiv formarea competențelor echipei, promovarea serviciilor și afilierea la rețele internaționale).	RCO 10 - Întreprinderi care cooperează cu instituții de cercetare	50	RCR 03 - IMM-uri care introduc inovații în materie de produse sau procese	30		
3.4.2			Sprijin pentru IMM-uri în vederea realizării transferului tehnologic.			RCR 04 - IMM-uri care introduc inovații în materie de comercializare sau organizare	10		
						RCR 05 - IMM-uri care introduc inovații la nivel intern	10		
3.5		Măsura 3.5	Instrumente financiare pentru creșterea accesului la finanțare al ecosistemului regional de inovare.						

Nr. crt	Domeniul prioritar	Măsura	Acțiuni indicative	Indicatori de realizare	Ținta pentru anul 2027	Indicatori de rezultat	Ținta pentru anul 2027
3.5.1			Sprijin pentru crearea și dezvoltarea rețelelor de business-angels.			RCR 01 - Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin	20
3.5.2			Sprijin pentru finanțarea proiectelor inovatoare cu grad scăzut de bancabilitate prin intermediul instrumentelor financiare (fondurilor de capital de risc, scheme de garantare și creditare, etc).	RCO 04 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin nefinanciar RCO 03 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin instrumente financiare	10 20	RCR 03 - IMM-uri care introduc inovații în materie de produse sau procese RCR 04 - IMM-uri care introduc inovații în materie de comercializare sau organizare RCR 05 - IMM-uri care introduc inovații la nivel intern	30 10 10
3.6		Măsura 3.6	Creșterea eficienței serviciilor publice prin digitalizare și interoperabilitate				
3.6.1			Digitalizarea serviciilor publice (e-guvernare, e-educație, e-sănătate, e-cultură) – se va ține seama de aspectul asigurării securității cibernetice și al interoperabilității, elaborarea și implementarea strategiilor de securitate cibernetică.	RCO 14 - Instituții publice care beneficiază de sprijin pentru a dezvolta servicii și aplicații digitale	350	RCR 11 - Utilizatori de noi servicii și aplicații digitale publice	1000000
3.6.2			Inovare în serviciile publice (soluții de smart city).				
3.7		Măsura 3.7	Sprijinirea dezvoltării și funcționării clusterelor, poliilor de competitivitate și rețelelor de afaceri				
3.7.1			Sprijin pentru înființarea, dezvoltarea și funcționarea clusterelor, poliilor de competitivitate și a celor de excelență, precum și a rețelelor de afaceri în domeniile de specializare inteligentă.	RCO 02 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin prin granturi	50	RCR 19 Intreprinderi cu cifră de afaceri mare	40
3.7.2			Sprijin pentru dezvoltarea și implementarea parteneriatelor de inovare de tip living lab.	RCO 103 - Intreprinderi cu creștere ridicata care beneficiaza de sprijin	20		
3.8		Măsura 3.8	Creșterea cooperării interregionale și internaționale				

Nr. crt	Domeniul prioritar	Măsura	Acțiuni indicative	Indicatori de realizare	Ținta pentru anul 2027	Indicatori de rezultat	Ținta pentru anul 2027
3.8.1			Sprijin financiar pentru aderarea și participarea la proiecte din cadrul platformelor tematice de specializare inteligentă, inclusiv pentru crearea alianțelor interregionale în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii în vederea depunerii de proiecte;		50 20		100 20
3.8.2			Sprijin pentru crearea și aderarea la consorții în vederea participării la parteneriate transnaționale pentru proiecte în cadrul inițiativelor Institutului European pentru Inovare și Tehnologie (EIT) – Comunitățile pentru Inovare și Cunoaștere (KICs), etc;	RCO 01 - Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, mici, medii, mari)		RCR 01 - Locuri de muncă create în entitățile care beneficiază de sprijin	
3.8.3			Sprijin financiar pentru crearea și aderarea la consorții pentru implementarea de proiecte inovative finanțate prin programele de cooperare interregională și internațională (Interreg Europe, Danube, Orizont Europa, COSME, etc);	RCO 07 - Instituții de cercetare care participă la proiecte de cercetare comune		RCR 19 - Întreprinderi cu cifră de afaceri mare	
3.8.4			Sprijin financiar pentru furnizarea de servicii de asistență pentru internaționalizarea și scalarea activității din domeniile cu potențial de specializare inteligentă, oferite prin platforma europeană Enterprise Europe Network.				

Indicator comun de realizare (RCO) ADRSM	Indicator comun de rezultat (RCR) ADRSM
RCO ADRSM01 – Actori care beneficiază de sprijin pentru creșterea capacității administrative RCO ADRSM02 – Metodologii/sisteme de gestionare a procesului de SI și a MDA dezvoltate. RCO ADRSM03 – Instituții de educaționale și de cercetare care au programe de educație privind stimularea creativității, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, de inovare și digitale sau adoptarea noilor tehnologii și managementul schimbării. RCO ADRSM04 - Universități care beneficiază de sprijin pentru a dezvolta servicii și aplicații digitale	RCR ADRSM01 – Actori cu performanță îmbunătățită în gestionarea procesului de SI și a MDA RCR ADRSM02 – Metodologii/sisteme de gestionare a procesului de SI și a MDA validate. RCR ADRSM03 – Strategii de specializare inteligentă revizuite/actualizate/adoptate RCR ADRSM04 – Beneficiari de programe de educație privind stimularea creativității, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, de inovare și digitale sau adoptarea noilor tehnologii și managementul schimbării.